

16^e EDITIE

Utrecht Monitor 2013

16^e EDITIE

Utrecht Monitor 2013

VOORWOORD

Vertrouwen in onszelf

Of ik nu spreek met ondernemers of met studenten, met de leden van een sportvereniging of met medewerkers in het stadhuis, de economische recessie is het gesprek van de dag. Veel mensen maken zich ongerust: over hun eigen bedrijf, baan of huis, maar ook over de samenleving in haar geheel. Het is een ongerustheid die is gebaseerd op wat mensen zelf meemaken en om zich heen horen. Vrienden of collega's die hun baan zijn kwijtgeraakt, een familielid dat in een faillissement is verwickeld, politici en economen die op televisie benadrukken hoe slecht het allemaal gaat.

Het is niet de doelstelling van deze Utrecht Monitor om u er - statistisch onderbouwd - van te overtuigen dat het met de recessie in Utrecht wel meevalt. Wel degelijk raken ook steeds meer Utrechters in 2012 hun baan kwijt, groeit het aantal bedrijven dat stopt, doen steeds meer mensen aanspraak op een uitkering en op de voedselbank, daalt het vertrouwen van ondernemers, komen meer Utrechters in problemen met schulden. Deze sociaal-economische ontwikkeling treedt op in ons hele land, ons hele werelddeel, die sinds de kredietcrisis van 2008 op zoek zijn naar een duurzaam groeiende economie die minder afhankelijk is van risicovolle 'bubbels'.

Kernwoord in alle debatten over onze economische toekomst is 'vertrouwen'. Het is een woord waaraan partijen van alle gezindten een eigen draai geven. Maar vertrouwen heb je in een samenleving wel degelijk nodig. En als er iets is wat, in deze ook voor Utrecht onmiskenbaar moeilijke tijden, blijkt uit deze Utrecht Monitor, dan is het de potentie van onze stad. Utrecht groeit nog altijd qua inwonertal. Ook het aantal banen groeit nog steeds. Utrecht boogt op de hoogst opgeleide beroepsbevolking van alle grote Nederlandse steden en staan we (volgens het jaarlijkse onderzoek van Elsevier) op plaats 8 van economische toplocaties in Nederland. De veiligheid in Utrecht bevindt zich op een historisch hoog niveau. Utrechters (ook jonge!) zijn in meerderheid gezond en gelukkig en tevreden over hun huis.

In dit opzicht is deze Utrecht Monitor ook een oproep tot meer zelfvertrouwen. Vertrouwen in onszelf als gastvrije stad, waar iedereen zich welkom, vrij en veilig kan voelen, waar burgers in toenemende mate de stad maken, waar zich een rijk cultureel leven ontplooit, waar je creatieve ondernemers en banen met inhoud vindt, waar de oplevering van een vernieuwd Stationsgebied steeds dichterbij komt, waar hard gewerkt wordt aan een duurzame energievoorziening en aan verbetering van de bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto. En dat allemaal in een ook financieel gezonde stad.

Op het moment dat ik dit schrijf, is het bijzondere jaar 2013 in volle gang met de viering van 300 jaar Vrede van Utrecht, de troonswisseling, Roze Zaterdag, de Nationale Start van de viering van de Bevrijding, het Europees Jeugd Olympisch Festival. Allemaal evenementen die, net als deze Utrecht Monitor, uitdrukken dat we, recessie of niet, samen feest durven te vieren, vertrouwend op onze creativiteit, werklust en solidariteit - op onszelf.

mr. A. Wolfsen
burgemeester van Utrecht

Inhoud

Inleiding	8
Samenvatting	10

BEWONERS EN BESTUUR

1 Bevolking	14
2 Participatie	16
3 Publieksdienstverlening	18

STEDELIJKE ONTWIKKELING

4 Wonen	20
5 Krachtwijken en Bouwen aan de stad	24
6 Leidsche Rijn	26
7 Stationsgebied	28
8 Vastgoed	30

DUURZAAMHEID

9 Milieu en Duurzaamheid	34
--------------------------	----

BEREIKBAARHEID

10 Verkeer	36
------------	----

OPENBARE RUIMTE EN GROEN

11 Openbare Ruimte en Groen	38
-----------------------------	----

WERK EN INKOMEN

12 Economie	40
13 Werk en Inkomen	44

ONDERWIJS

14 Onderwijs	48
--------------	----

WELZIJN, JEUGD EN VOLKSGEZONDHEID

15 Jeugd	50
16 Samenleven	52
17 Gezondheid en Welbevinden	54

VEILIGHEID

18 Veiligheid	56
---------------	----

CULTUUR

19 Cultuur	58
------------	----

SPORT

20 Sport	60
----------	----

Inleiding

16^e Utrecht Monitor in een nieuw jasje

De 16^e Utrecht Monitor is voorzien van een nieuwe layout en korte thematische hoofdstukken. Daarmee biedt de monitor een integraal en kernachtig overzicht van de 'staat van de stad'. Uitgangspunt is de presentatie van onderzoeksinformatie op alle gemeentelijke beleids-terreinen. Extra aandacht is geschonken aan thema's die een directe relatie hebben met de economische crisis: wonen, vastgoed, economie en werk en inkomen. De monitor geeft een recent beeld van de stad met jaargegevens van 2012 of statistieken met als peildatum 1 januari 2013.

Feiten en meningen

De Utrecht Monitor presenteert een groot aantal gegevens uit administraties van de gemeente en andere instellingen. Maar ook zijn een groot aantal resultaten uit de Inwonersenquête opgenomen, die in het najaar van 2012 is gehouden. In de Inwonersenquête vraagt de gemeente aan Utrechters wat hun mening is over onderwerpen zoals veiligheid, woongenot, het onderhoud van hun buurt, openbaar vervoer en cultuuraanbod. Naast de Inwonersenquête is ook het Bewonerspanel een bron voor de mening van Utrechters, die in de Utrecht Monitor wordt gebruikt. Het Bewonerspanel telt meer dan 4.000 Utrechtse deelnemers en krijgt periodiek een vragenlijst voorgelegd over diverse onderwerpen.

Meer gemeentelijk onderzoek en cijfers

De Utrecht Monitor is een van de vele onderzoeksrapporten die Onderzoek publiceert. Andere rapporten zijn bijvoorbeeld de Vastgoedmonitor en de Wijkwijzer. Een overzicht van alle publicaties is te vinden op www.utrecht.nl/onderzoek. Een beknopt overzicht staat achterin deze monitor. Op www.utrecht.nl/onderzoek zijn ook cijfers te raadplegen in de online databank WistUdata. Daar staan statistieken over wijken en buurten voor meerdere jaren.

Onderzoek volgen of reageren?

Op Twitter is Onderzoek te volgen via @onderzoek030. Wilt u reageren op deze vernieuwde Utrecht Monitor? Stuur dan uw reactie naar onderzoek@utrecht.nl.

Onderwerpen	Bronnen	Perspectief
20 beleidsthema's	Feiten: registraties	Ontwikkelingen
• Bevolking • Participatie • Publieksdienstverlening • Wonen • Krachtwijken en Bouwen aan de Stad • Leidsche Rijn • Stationsgebied • Vastgoed • Milieu en Duurzaamheid • Verkeer • Openbare Ruimte en Groen • Economie • Werk en Inkomen • Onderwijs • Jeugd • Samenleven • Gezondheid en Welbevinden • Veiligheid • Cultuur • Sport	o.a. • Bevolkingsbestand • Vastgoedbestand • Onderwijs, onderwijsdeelname • Bewonersmeldingen (BMU) • Politiecijfers • NVM: Woningmarkt • Woningnet: wachttijden huurwoningen • UWV WERKbedrijf: werkzoekenden • PAR: werkgelegenheid	• in de tijd (terugblikken en prognose)
	Meningen en gedrag: enquêtes	Benchmarks
	o.a. • Inwonersenquête • Bewonerspanel Utrecht	• tussen wijken, andere gemeenten en steden, regio Utrecht en landelijk
	Onderzoekresultaten	
	o.a. • Gemeente: Volksgezondheidmonitor GG&GD • Benchmark onderzoeken (bv. VNG Publiekzaken, Participatie) • Onderzoeken SCP, CBS, CPB	

Samenvatting

Utrecht: op 1 januari 2013 heeft de stad precies 322.000 inwoners. Dit aantal zal in de toekomst nog verder groeien naar 400.000. De stad behoort al jaren tot de aantrekkelijkste steden om te wonen en wordt gekenmerkt door een gunstige sociaaleconomische positie. Ondanks deze positieve uitgangspunten, blijkt uit de Utrecht Monitor 2013 dat de gevolgen van de economische crisis ook Utrecht niet ongemoeid laten. En nu de Nederlandse economie voor de derde keer in korte tijd in een recessie is beland, zullen naar verwachting de gevolgen in de stad verder doorwerken. De crisis uit zich in Utrecht vooral in het sombere sentiment van ondernemers, een stijgend aantal uitkeringontvangers en mensen zonder werk, de stagnerende woningmarkt, de toenemende leegstand van kantoren en het toenemend aantal mensen dat een beroep doet op voorzieningen zoals schuldhulpverlening. De weerslag op het welbevinden van de Utrechter blijft vooralsnog uit: de meerderheid van de Utrechters is nog altijd gelukkig en tevreden met zijn of haar leven. En ook de tevredenheid over de voorzieningen in de stad blijft gelijk.

Utrecht blijft een groeiende stad

In 2012 zijn er bijna 6.000 nieuwe Utrechters bij gekomen. Daarmee komt het aantal inwoners precies op 322.000 op 1 januari 2013. De groei is iets minder fors dan voor 2010 en wordt getemperd door het lagere aantal opgeleverde woningen in de stad. De verwachting is wel dat het aantal inwoners de komende decennia verder groeit naar 400.000. Deze groei is uniek, omdat veel steden te maken hebben met een kleinere groei of soms zelfs afname van het inwonertal.

De voortdurende toename van het aantal inwoners zal zich in Utrecht vooral manifesteren in de stijging van het aantal jongeren t/m 26 jaar en op iets langere termijn het aantal 65-plussers. Daarbij zullen de verhoudingen in de toekomst niet heel anders zijn dan in 2013: Utrecht blijft een jonge stad met een relatief klein aandeel 65-plussers.

Jong en hoogopgeleid, een stad met kansen

Utrecht heeft de hoogst opgeleide beroepsbevolking van de 50 grootste steden van Nederland. Het aandeel laag opgeleiden is relatief klein. De stad telt een groot aantal studenten op HBO en universitair niveau. Ook in de toekomst zal Utrecht een hoogopgeleide bevolking houden, mede door de aantrekkingskracht van de stad. Die positie als een van de aantrekkelijkste steden van Nederland (Atlas voor Gemeenten) wordt vooral bepaald door de gunstige ligging, nabijheid van natuur, diversiteit

aan woonmilieus, de oude en monumentale binnenstad en het grote aantal culturele evenementen. Daarnaast is ook de sociaaleconomische positie relatief gunstig, het vestigingsklimaat scoort volgens ondernemers positief (Deloitte, 2012) en de stad ligt in een van de meest innovatieve provincies (ING, 2013). In vergelijking met andere steden doet Utrecht het in de huidige crisis nog relatief gunstig: er is nog sprake van een (kleine) banengroei, een relatief beperkte kantorenleegstand en een laag aandeel huishoudens met bijstand en laag inkomen.

Economische crisis raakt ook Utrecht

De positieve uitgangspositie heeft ertoe geleid dat de crisis in de beginjaren in Utrecht minder hard uitpakte. Maar sinds 2011 zijn de gevolgen van de economische crisis ook in Utrecht steeds breder zichtbaar. Op de woningmarkt was dit al langer duidelijk te zien. Nu Nederland langer in economische tegenspoed verkeert, zijn de negatieve effecten voor de Utrechtse economie, de arbeidsmarkt en de inkomenspositie van inwoners ook duidelijk zichtbaar. Het groeitempo van het aantal banen is lager, het ondernemersvertrouwen loopt sterk terug en het aantal opheffingen van bedrijven neemt toe, de werkloosheid loopt op en de inkomenspositie van Utrechters is verslechterd. De verwachting is wel dat het economisch herstel in Nederland eind 2013, begin 2014 inzet.

Ontwikkeling in Nederland (CPB, CBS)

- 3e recessie/voorzichtig herstel economie (2013: - ½%, 2014: +1%)
- werkloosheid stijgt verder (2013: +6,25%, 2014: +6,5 %)
- huizenprijzen dalen verder (2008-2012: -23%)
- koopkracht daalt maar herstel verwacht (2013: -1,25%, 2014: +0,75%)
- consumentenvertrouwen laag/lage bestedingen

Woningmarkt verder gestagneerd

De gevolgen van de crisis zijn al vanaf 2008 duidelijk op de **woningmarkt**. In 2012 is de markt voor bestaande koopwoningen verder verslechterd. In de stad worden minder woningen verkocht, de woningen staan langer te koop en de prijzen dalen. Deze trend is in Utrecht nog wat negatiever dan het landelijke beeld. Daarnaast loopt de startbouw van woningen terug.

Voorals in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern krijgen steeds meer inwoners te maken met een restschuld op hun relatief nieuw gekochte woning. Ook het aantal executieverkopen neemt toe. Nieuwe huishoudens hebben door de dalende woningproductie en stagnerende doorstroming minder mogelijkheden om een sociale huurwoning te betrekken en de particuliere huurwoningenmarkt biedt niet altijd een betaalbaar alternatief. De verwachting voor 2013 is een verdere prijsdaling en een dalende woningproductie. Ondanks de problemen op de woningmarkt, is ook in 2012 een ruime meerderheid van de Utrechters tevreden over hun woning.

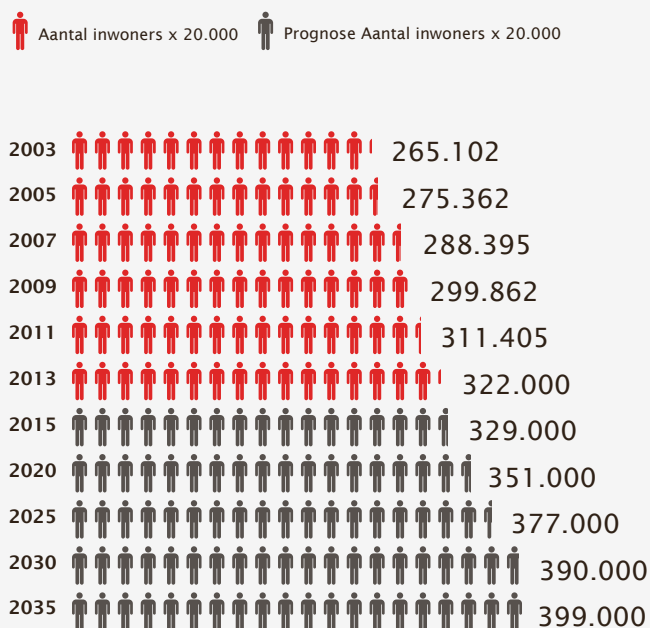
Oplopende werkloosheid

Ook de arbeidsmarkt heeft te lijden onder de crisis, hoewel Utrecht er in vergelijking met andere steden minder slecht voor staat. Toch loopt ook in Utrecht de werkloosheid op, neemt het aantal openstaande vacatures af en ligt het aantal verstrekte WW-uitkeringen historisch hoog. De werkloosheid en het aantal WW-uitkeringen loopt op onder jongeren. Naast laagopgeleiden die zich als werkzoekende melden, schrijven ook hoogopgeleiden zich vaker in als werkzoekende. De omvang van het aantal werkzoekenden is het grootst onder 45-plussers, maar de groei is het sterkst onder jongeren t/m 26 jaar.

Aantal banen groeit, maar in lager tempo

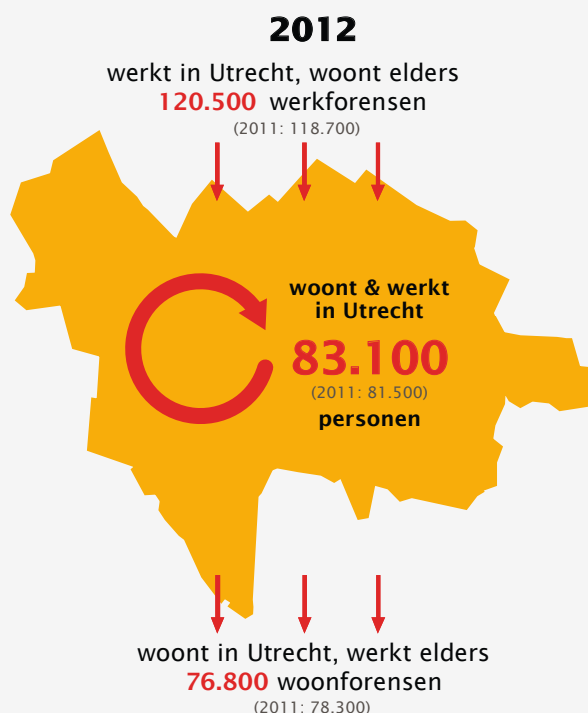
Het aantal beschikbare banen is in Utrecht tot april 2012 nog toegenomen. Die groei is niet vanzelfsprekend als we naar de ontwikkeling in andere steden kijken. De banengroei hangt samen met een groei van het aantal zzp-ers. Het groeitempo van het aantal banen neemt tijdens de crisis echter af. Samen met een laag en dalend ondernemers- en consumentenvertrouwen en een oplopend aantal faillissementen zijn dus ook in de lokale **economie** de tekenen van de crisis zichtbaar. Met verdere bezuinigingen in sectoren die in Utrecht fors vertegenwoordigd zijn, zoals de overheid en de zakelijke dienstverlening, is het onzeker of de banengroei in 2013 nog doorzet.

Figuur 1 – Ontwikkeling aantal inwoners van Utrecht

Bron: GBA, bewerking Onderzoek

Figuur 2 – Woon-werkrelaties Utrecht (medio 2012)

Bron: PAR (Provincie Utrecht), EBB (CBS), Onderzoek Utrecht

Daarnaast loopt de leegstand van kantoren licht op. Het leegstandspercentage ligt overigens nog wel lager dan in andere steden en het Nederlands gemiddelde.

Inkomenspositie verslechtert

De sociaaleconomische positie van Utrecht is relatief gunstig. Maar in 2012 is ook voor meer Utrechters een verslechtering in hun eigen **inkomenspositie**. Het aantal huishoudens met een laag inkomen groeit, meer inwoners geven aan slechter te kunnen rondkomen en een toenemend aantal huishoudens ontvangt een bijstandsuitkering of een WW-uitkering. Ook het beroep op bijzondere bijstand en schuldhulpverlening neemt toe. De ervaren inkomensdaling is breed zichtbaar, ook bij groepen die voor 2012 goed konden rondkomen. De verwachting is dat de koopkracht in 2013 verder daalt en in 2014 een mogelijk herstel laat zien.

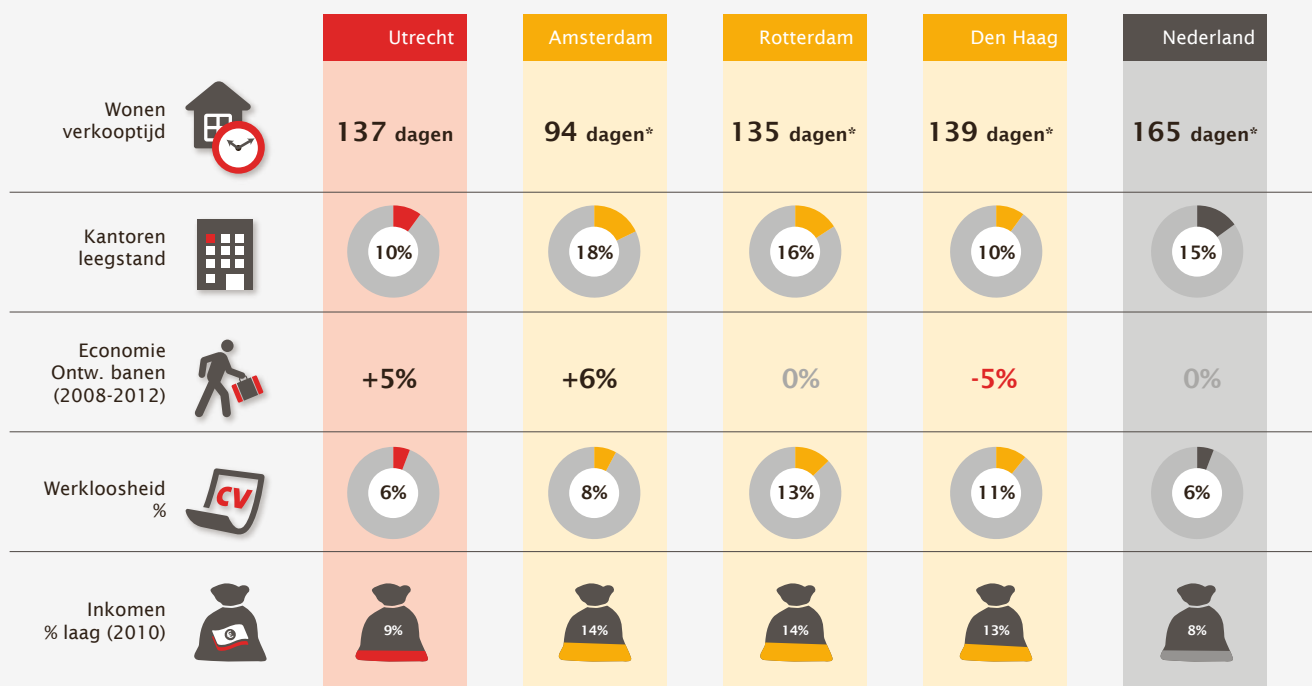
Welbevinden van Utrechters nog altijd goed

Het persoonlijk welbevinden van de Utrechters blijft ten tijde van economische crisis nog stabiel. Meer dan 80% is gelukkig en tevreden met zijn of haar leven. Ook op het gebied van maatschappelijk welbevinden, zelfredzaamheid en sociaal isolement zijn er in 2012 geen grote veranderingen ten opzichte van de jaren daarvoor.

Er is wel een kleine toename van het aandeel Utrechters dat zich gediscrimineerd voelt en de waardering voor de sociale samenhang in de eigen buurt is licht gedaald. Ook de onveiligheidsgevoelens in de eigen buurt lopen iets op, maar daar tegenover staan wel positieve ontwikkelingen in de criminaliteitscijfers. Ook als het gaat om vrije tijdsbesteding lijkt het gedrag van Utrechters weinig te veranderen. Hoewel bezoekersaantallen van Utrechtse musea teruglopen, geven nog veel Utrechters aan culturele activiteiten te bezoeken. Bovendien blijft het aandeel Utrechters dat minimaal maandelijks sport gelijk. We zien daarnaast steeds meer Utrechtse huishoudens zonder auto en een toename van milieubewust gedrag.

Met de Utrechtse jeugd gaat het ook op veel punten goed. De scores van basisschoolkinderen op de afsluitende Cito-toets ligt iets hoger dan gemiddeld in de G4 en de rest van Nederland. Het aantal jongeren met een startkwalificatie neemt verder toe. De Jeugdmonitor 2012 geeft bovendien een positief beeld van de Utrechtse basisschooljeugd: veel Utrechtse leerlingen voelen zich gezond (89%), bewegen voldoende (84%) en doen vaker mee aan georganiseerde vrijetijdsbesteding (88%). Hier staan echter wel de recent oplopende jeugdwerkloosheid en een toenemend aantal kinderen dat in armoede opgroeit tegenover.

Figuur 3 – Utrecht ten opzichte van G4 en Nederland, 2012

Bron: NVM, DTZ Zadelhoff, LISA, CBS, UWV | * voorlopige cijfers

Utrechters over voorzieningen en gemeentelijke dienstverlening

Wisselende tevredenheid over voorzieningen

Utrechters zijn tevreden over de voorzieningen in de stad en hun buurt. Over de plannen van het Stationsgebied zijn Utrechters in toenemende mate te spreken en over de fietsparkeerplekken bij het station heerst minder ontevredenheid. Wel noemen Utrechters verkeersproblemen nog altijd het belangrijkste probleem dat moet worden opgelost in de eigen buurt. Na een aantal jaren van steeds hogere waardering voor de openbare ruimte, is deze in 2012 op het niveau van 2011 gebleven. Daarnaast ervaren iets meer inwoners last van stank en lawaai in hun buurt.

De gemeente: participatie en dienstverlening

Uit de eerste resultaten van de benchmark Participatie blijkt dat de waardering van participanten voor gemeentelijke participatietrajecten toeneemt. Daarnaast zien we in 2012 weer een lichte groei van het aandeel Utrechters dat heeft geprobeerd het gemeentebestuur te beïnvloeden. Dit heeft echter nog geen effect op het aandeel inwoners dat denkt genoeg invloed te hebben op het beleid van de gemeente; dat blijft door de jaren heen gelijk.

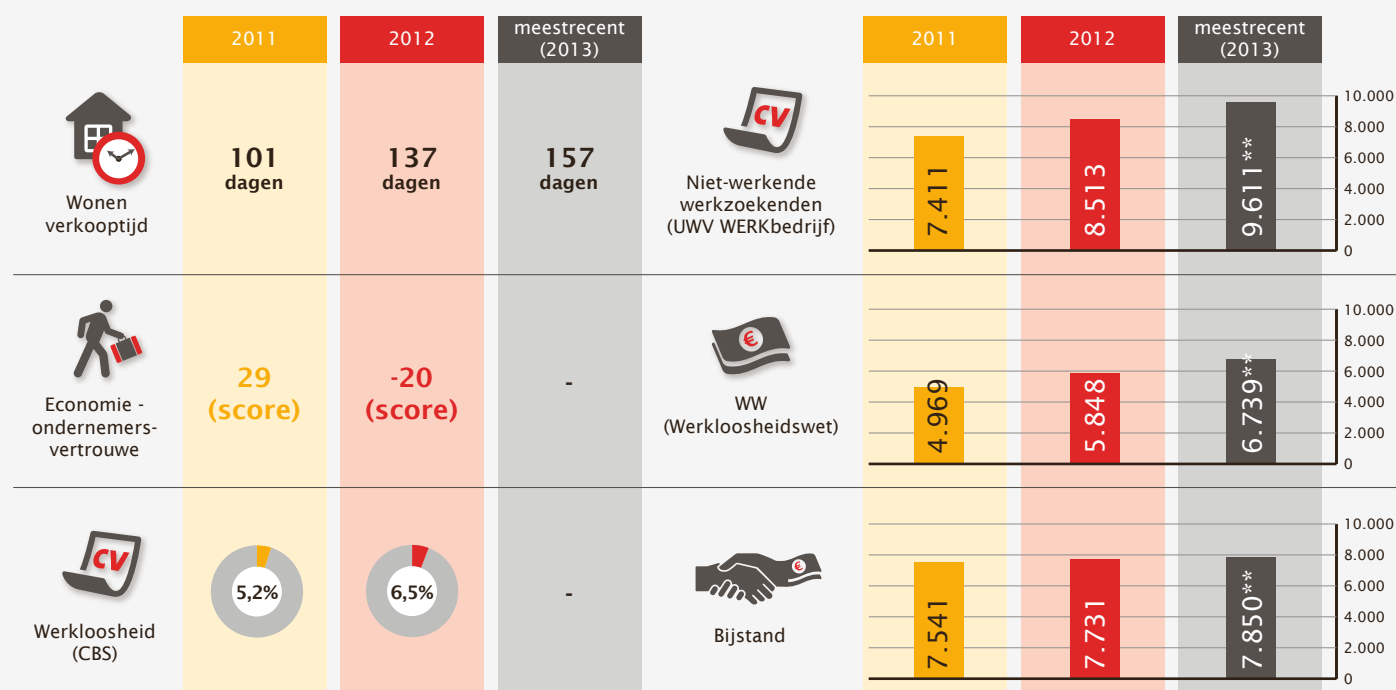
Utrechters maken steeds vaker gebruik van de digitale dienstverlening van de gemeente (www.utrecht.nl). Met in totaal 150.000 digitale aanvragen in 2012 is dit flink toegenomen ten opzichte van 2011 (48%). De gemeentelijke dienstverlening scoort in 2012 een ruime voldoende.

Figuur 5 – Percentage Utrechters dat tevreden is over... in de buurt, 2012

Bron: Inwonersenquête 2012

Figuur 4 – Kerngegevens economische crisis, 2011 en 2012

Bron: NVM, CBS/KvK (COEN), CBS, UWV WERKbedrijf, UWV, Werk en Inkomen | * 1e kwartaal 2013 (voorlopig cijfer) | ** april 2013

1 Bevolking

Utrecht blijft een groeiende stad. Op 1 januari 2013 telt Utrecht 322.000 inwoners, bijna 6.000 meer dan een jaar eerder. De groei van de Utrechtse bevolking wordt vooral veroorzaakt door een groter aantal geboortes dan sterfgevallen. Daarnaast vestigen zich meer nieuwe Utrechters van buiten de stad in Utrecht dan dat er Utrechters naar elders vertrekken. Wel gaat de bevolkingsgroei in Utrecht aanzienlijk minder snel dan vóór 2010. De belangrijkste oorzaak hiervan is de daling van het aantal opgeleverde woningen in Leidsche Rijn door de crisis. Voor de komende 20 jaar is de verwachting dat Utrecht een groeiende stad blijft. In vergelijking met de andere grote steden heeft Utrecht een jonge bevolking en een laag aandeel (niet-westerse) allochtonen.

Indicatoren Bevolking

	2010	2011	2012	2013
aantal inwoners	307.124	311.405	316.277	322.000
% 0 t/m 11 jarigen	14%	15%	15%	15%
% 12 t/m 17 jarigen	5%	5%	5%	5%
% 18 t/m 26 jarigen	19%	19%	18%	18%
% 27 t/m 44 jarigen	33%	32%	32%	32%
% 45 t/m 64 jarigen	19%	20%	20%	20%
% 65-plussers	10%	10%	10%	10%
% allochtonen*	32%	32%	32%	32%
% niet-westerse allochtonen**	21%	22%	22%	22%
aantal huishoudens	161.222	163.762	165.503	168.245
% eenpersoonshuishoudens	53%	54%	54%	54%
% gezinnen met kinderen	25%	25%	25%	25%
aantal geboortes	5.021	4.939	5.097	-
aantal sterfgevallen	1.802	1.852	1.852	-
aantal vestigers	23.015	23.830	24.777	-
aantal vertrekkers	21.917	22.034	22.313	-

Bron: GBA 2010-2013, bewerking Onderzoek | * Inwoners met een niet-Nederlandse herkomst/allochtonen zijn in het buitenland geboren en/of hebben ouders van wie tenminste een niet in Nederland is geboren. | ** Tot de categorie 'niet-westers' behoren allochtonen uit alle landen buiten Europa, Noord-Amerika en Oceanië (qua aantal inwoners voornamelijk Australië en Nieuw-Zeeland).

Utrecht is en blijft een groeiende stad

- Op 1 januari 2013 telt Utrecht precies 322.000 inwoners, 5.723 inwoners meer dan op 1 januari 2012 (+1,8%). De bevolkingsgroei ligt hiermee iets hoger dan in 2011 (+1,6%) en 2010 (+1,4%).

Wel groeit de Utrechtse bevolking nog altijd minder snel dan vóór 2010. De belangrijkste oorzaak hiervan is de economische crisis en de hiermee samenhangende daling van het aantal opgeleverde woningen in Leidsche Rijn.

- Bevolkingsprognoses schetsen dat Utrecht ook de komende twintig jaar een groeiende stad blijft. Naar schatting groeit het aantal Utrechters van 322.000 in 2013 naar ongeveer 352.000 in 2020 en circa 400.000 in 2035.
- Tussen 2010 en 2012 is de Utrechtse bevolking met 3% toegenomen. Hiermee is de bevolkingsgroei in Utrecht ongeveer vergelijkbaar met die in Amsterdam (+2,9%) en Den Haag (+2,7%). Van de G4-steden groeit alleen in Rotterdam de bevolking aanzienlijk minder hard (+0,4%). Door de bouw van Leidsche Rijn is de Utrechtse bevolking sinds 2002 aanzienlijk sneller gegroeid (+21%) dan de bevolking in de andere G4-steden.

Utrechtse bevolking is relatief jong

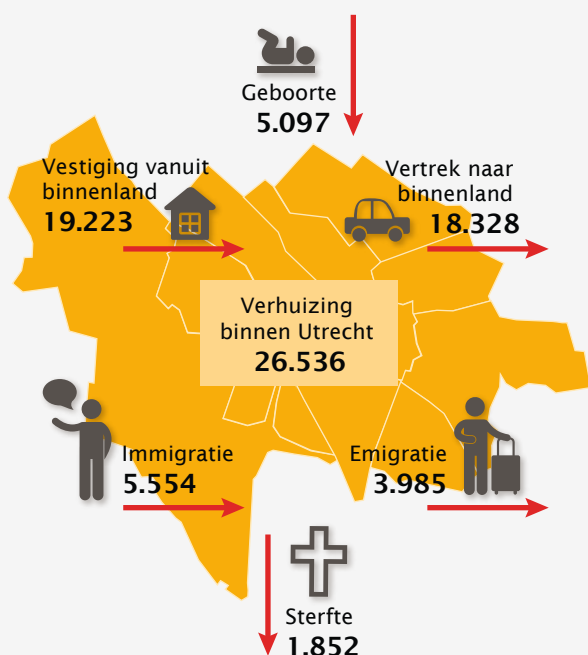
- De Utrechtse bevolking is relatief jong: één op de vijf Utrechters (20%) is jonger dan 18 jaar. Nog eens 18% is tussen de 18 en 26 jaar. Het hoge aandeel jongeren hangt samen met de aanwezigheid van universiteiten en hogescholen in Utrecht. In vergelijking met de andere G4-steden heeft Utrecht iets meer jongeren en iets minder 65-plussers. In de afgelopen jaren is de leeftijdsamenstelling van de Utrechtse bevolking nauwelijks veranderd.
- Op 1 januari 2012 telt Utrecht 103.917 inwoners van niet-Nederlandse herkomst (32%). Hiervan zijn 69.961 Utrechters van niet-westerse herkomst (22%).

Het aandeel (niet-westerse) allochtone Utrechters is de laatste jaren constant. Marokkaanse Utrechters vormen de grootste groep (9% van de Utrechtse bevolking). In vergelijking met de andere G4-steden is het aandeel (niet-westerse) allochtonen in Utrecht laag.

Utrechtse bevolking groeit vooral door geboortes

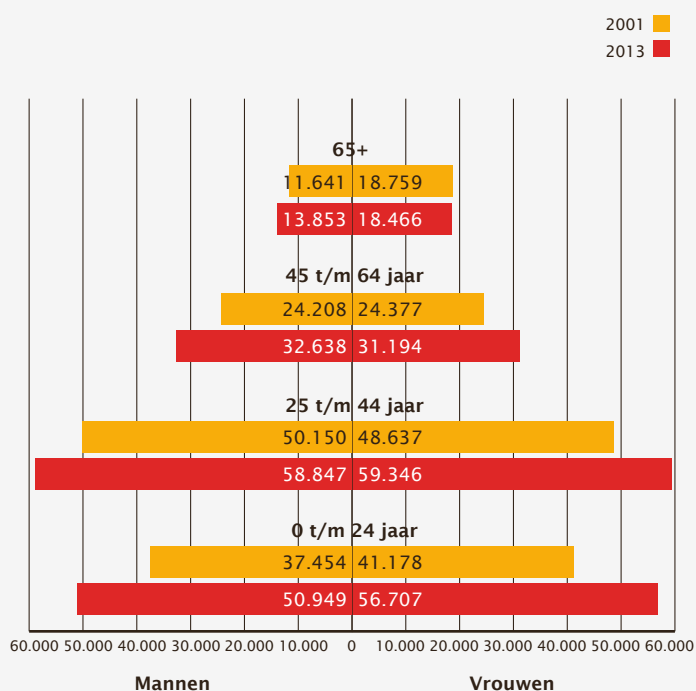
- Net als in voorgaande jaren zijn geboortes in Utrecht de belangrijkste oorzaak van de bevolkingsgroei. In 2012 zijn 5.097 Utrechtse kinderen geboren. Dit zijn er iets meer dan in 2011 (4.939). In 2012 overleden 1.852 Utrechters.
- In 2012 hebben 24.777 nieuwe Utrechters zich van buiten Utrecht in de stad gevestigd. Dit zijn bijna 1.000 personen meer dan in 2011. Verder zijn 22.313 Utrechters in 2012 vanuit de stad naar elders vertrokken. Per saldo betekent dit een bevolkingsgroei door migratie van bijna 2.500 inwoners. Het aantal verhuizingen binnen Utrecht daalde van 28.202 in 2011 naar 26.536 in 2012.
- In 2012 bedraagt het aantal huishoudens ruim 168.000. Ruim de helft (54%) van de Utrechtse huishoudens bestaat uit één persoon (alleenstaand). Een kwart van de huishoudens heeft kinderen en één op de vijf huishoudens is een paar zonder kinderen. De huishoudensamenstelling verandert de afgelopen jaren nauwelijks.

Figuur 1 – Bevolkingsontwikkeling in 2012

Bron: Inwonersenquête

Figuur 2 – Aantal inwoners naar leeftijd en geslacht, 2001 en 2013

Bron: GBA, bewerking Onderzoek

2 Participatie

De gemeente Utrecht vindt het belangrijk dat bewoners, ondernemers, organisaties en professionals zoveel en zo vroeg mogelijk bij plannen van de gemeente betrokken worden. Daarom zet de gemeente zich actief in om de participatie in Utrecht te vergroten. Dit doet zij onder andere met behulp van de Utrechtse Participatiestandaard. In het afgelopen jaar is het aantal door de wijkraad aan het college uitgebrachte adviezen iets gestegen. Ook is het aandeel Utrechters dat heeft geprobeerd om het beleid van de gemeente te beïnvloeden iets toegenomen en stijgt de waardering voor participatietrajecten. Toch ligt het aandeel inwoners dat zich actief inzet voor beïnvloeding van gemeentebestuur nog onder het niveau van 2010. Inwoners die zich niet actief hebben ingezet om het beleid van de gemeente te beïnvloeden wijten dit vooral aan onbekendheid met de mogelijkheden hiertoe. De bekendheid met het leefbaarheidsbudget is onder Utrechters verder gedaald. Ook het aantal uit het leefbaarheidsbudget gefinancierde adviezen laat de afgelopen jaren een daling zien.

Indicatoren Participatie

	2009	2010	2011	2012
% inwoners dat voldoende invloed op gemeentebestuur denkt te hebben	14%	20%	16%	16%
% inwoners dat iets gedaan heeft om het beleid te beïnvloeden	27%	26%	17%	20%
% bekend met leefbaarheidsbudget	38%	46%	43%	34%
aantal initiatieven leefbaarheid	3.523	2.611	2.354	2.150
aantal adviezen wijkraad	71	65	59	61

Bron: Inwonersenquête; Dienst Wijken

Betrokkenheid bij gemeentebestuur iets toegenomen

- Bijna één op de zes Utrechters (16%) denkt genoeg invloed te hebben op het beleid van de gemeente. Vier van de tien Utrechters (39%) denken dat zij onvoldoende invloed hebben op het beleid van de gemeente. Ten opzichte van 2011 zijn deze percentages ongewijzigd.
- Eén op de vijf Utrechters (20%) heeft in de afgelopen twaalf maanden geprobeerd het beleid van de gemeente te beïnvloeden. Ten opzichte van 2011 (17%) is dit aandeel licht gestegen. Toch ligt dit aandeel nog altijd duidelijk lager dan in 2009 en 2010 (26%).
- De belangrijkste redenen die bewoners noemen om geen invloed uit te oefenen op het gemeentebestuur zijn dat zij hier geen aanleiding toe zagen en de overtuiging dat het 'toch geen zin heeft', omdat de gemeente haar beleid al heeft bepaald. Andere redenen die veel genoemd worden zijn tijdgebrek en onbekendheid met de mogelijkheden.
- De bekendste manier om het beleid van de gemeente te beïnvloeden is via een participatie-, inspraak-, discussie-, en/of informatiebijeenkomst. De helft van de Utrechters (49%) is met deze mogelijkheid bekend. Ook het beïnvloeden van beleid via contacten met belangengroepen of de wijkraad (31%) geniet aanzienlijke bekendheid onder Utrechters, evenals het referendum (30%). Wel is de bekendheid met het referendum ten opzichte van 2011 (37%) gedaald.

Bekendheid leefbaarheidsbudget is gedaald

- Een derde deel van de Utrechters (34%) is bekend met het leefbaarheidsbudget. Ten opzichte van 2010 (43%) is dit aandeel duidelijk gedaald. In 2012 zijn 2.150 initiatieven om de leefbaarheid in de wijk te vergroten gefinancierd uit het leefbaarheidsbudget. Het aantal gefinancierde initiatieven geeft in de afgelopen jaren een daling te zien.
- In 2012 hebben de wijkraden gezamenlijk 61 adviezen uitgebracht. Dit zijn er twee meer dan in 2011. Aan de dalende trend sinds 2009 lijkt hiermee een einde gekomen.

Toename waardering participatietrajecten

- De tevredenheid van deelnemers over het participatieproces is toegenomen. Dat blijkt uit de voorlopige uitkomsten van de Benchmark Burgerparticipatie 2012-2013. Het rapportcijfer dat participanten geven aan de samenwerking met de gemeente en andere betrokkenen is in de periode 2011-2013 gestegen van 6,6 naar 6,9. Volgens 77% staat de gemeente open voor hun inbreng, ideeën en opvattingen (75% in 2011). Uit de gegevens van 2013 blijkt dat driekwart van de participanten (75%) de interactie met de gemeente als open en constructief beoordeelt; in 2011 gold dit voor 70%.

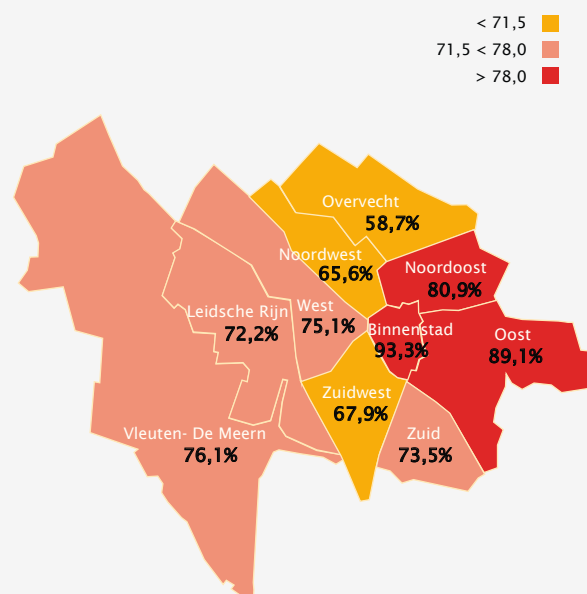
- Van de ruim 235.000 Utrechtse stemgerechtigden voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2012 heeft 76,2% een stem uitgebracht. In de afgelopen jaren is het aandeel stemmers bij Tweede Kamerverkiezingen licht gedaald (77,4% in 2010; 78,5% in 2006). We zien grote verschillen in opkomst per wijk: met 93% is die in de Binnenstad het hoogst en met 59% in Overvecht het laagst.

Figuur 1 – Bekendheid met manieren om gemeentebestuur te beïnvloeden

Bron: Inwonersenquête 2012

Figuur 2 – Opkomstpercentage verkiezingen Tweede Kamer, 12 september 2012

Utrecht gemiddeld 76,2%

Bron: Bureau Verkiezingen en Onderzoek Utrecht

3 Publieksdienstverlening

In de afgelopen jaren heeft de gemeente Utrecht gewerkt aan de verbetering van de publieksdienstverlening. De gemeente hanteert hierbij het 'click-call-face' principe, waarbij het digitale kanaal het voorkeurskanaal is, gevolgd door de telefoon en tot slot de balie. De extra inzet op digitale dienstverlening heeft geleid tot een sterk stijgend aantal bezoekers van de gemeentelijke website en een groei van het aantal digitale aanvragen bij de gemeente. Ook wat betreft de telefonische dienstverlening en de dienstverlening aan de balies heeft de gemeente gewerkt aan verbetering. De tevredenheid van klanten over deze twee onderdelen is echter iets teruggelopen ten opzichte van 2011. Dit hangt deels samen met het feit dat het verstrekken van producten en diensten gewoon doorgaat tijdens de organisatievernieuwing en de positieve effecten daarvan op de dienstverlening momenteel nog niet zichtbaar zijn.

Indicatoren Publieksdienstverlening

	2009	2010	2011	2012
rapportcijfer baliebezoekers voor publieksbalies	7,7	7,7	7,6	7,3
rapportcijfer bellers met Klantcontactcentrum	7,3	7,5	7,7	7,4
rapportcijfer digitale dienstverlening	-	-	7,3	7,6*
aantal telefoontjes naar algemene nummer gemeente	375.000	337.000	271.000	396.000
telefonische bereikbaarheid Klantcontactcentrum (KCC)	95%	93%	96%	94%
% e-mails** beantwoord binnen 5 werkdagen	78%	-	78%	78%
% post*** afgehandeld binnen de streeftijd	-	61%	76%	75%
% bezoekers balie**** binnen norm geholpen	76%	60%	64%	65%
aantal digitale aanvragen via website www.Utrecht.nl	-	38.949	101.727	150.286

Bron: VNG Benchmark Publiekszaken; Programma Publieksdienstverlening; Onderzoek | * rapportcijfer digitale dienstverlening kent sinds 2012 een nieuwe meetmethode. Het cijfer voor 2012 is daarom niet vergelijkbaar met eerdere cijfers. | ** betreft e-mails aan afdelingsmailboxes | *** betreft alle in het gemeentelijk systeem geregistreerde poststukken | **** betreft balie Burgerzaken

Steeds meer digitale aanvragen via www.utrecht.nl

- In 2012 heeft de gemeente Utrecht ruim 150.000 digitale aanvragen ontvangen via de gemeentelijke website (www.utrecht.nl). Het aantal digitale aanvragen is in de afgelopen jaren fors gestegen. De meeste digitale aanvragen (42%) hebben betrekking op het maken van een afspraak met de gemeente (waarna nog een baliebezoek volgt), gevolgd door inzameling van grofvuil (11%). Het percentage digitale dienstverlening ligt met 68% hoger dan het gemiddelde in de Benchmark Publiekszaken (64%)¹.

¹ Aan de VNG benchmark Publiekszaken namen in 2012 70 gemeenten deel.

- De digitale dienstverlening (de procedure bij een aanvraag of melding bij het digitale loket) krijgt van Utrechters een 7,6. Dit is hoger dan het benchmark-gemiddelde (7,2). In totaal 93% van de Utrechters die gebruik hebben gemaakt van het digitale loket van de gemeente, geeft aan bij een nieuwe aanvraag of melding bij de gemeente hier (waarschijnlijk) weer gebruik van te willen maken.
- In 2012 is de website van de gemeente (www.utrecht.nl) iets meer dan 3 miljoen keer bezocht. Hiermee is het aantal websitebezoeken opnieuw gestegen (2,8 miljoen in 2011).

Telefonische dienstverlening Utrecht krijgt een 7,4

- Bellers met het Klantcontactcentrum (KCC) beoordelen de telefonische dienstverlening van de gemeente gemiddeld met een 7,4. De opwaartse trend in de periode 2009-2011 is daarmee niet doorgezet. Het rapportcijfer is wel gelijk aan het benchmarkgemiddelde.
- In 2012 is ongeveer 396.000 keer contact gezocht met de gemeente via het centrale telefoonnummer (KCC). Dit zijn aanzienlijk meer telefoontjes dan in 2011 (271.000). De toename komt doordat steeds meer organisatieonderdelen van het centrale telefoonnummer gebruikmaken als eerste ingang. Het KCC heeft 94% van alle binnenkomende telefoontjes in 2012 opgenomen.
- Uit registratiegegevens blijkt dat 69% van de bellers in 2012 direct door het KCC geholpen kon worden. In 2011 betrof dit aandeel nog 64%.

Dienstverlening aan de balie scoort met 7,3 onder het benchmarkgemiddelde

- Voor het contact dat Utrechters hebben gehad met de publieksbalies van Burgerzaken geven zij gemiddeld een 7,3. Dit rapportcijfer ligt lager dan het benchmarkgemiddelde (7,8). Ten opzichte van 2011 (7,6) is de score gedaald.
- Uit registraties van Burgerzaken blijkt dat in 2012 65% van de bezoekers binnen 15 minuten wordt geholpen. Dit komt ongeveer overeen met het

aandeel in 2011 (64%). In 2012 kreeg de balie Burgerzaken veel bezoekers zonder afspraak, in verband met het vervallen van de bijschrijving van kinderen op het paspoort.

- De gemeente stimuleert het maken van een afspraak bij baliebezoek. Bezoek op afspraak blijkt de wachttijd aanzienlijk te verkorten. Uit registratiegegevens blijkt dat 93% van de klanten met een afspraak binnen 15 minuten wordt geholpen.

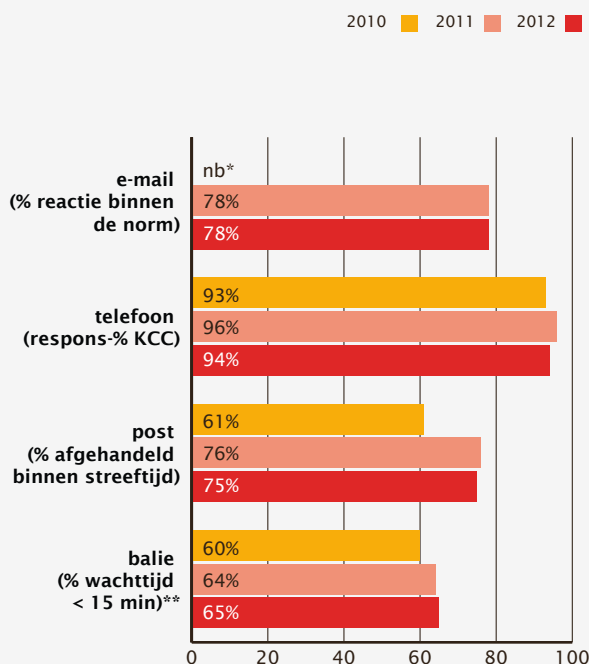
Behandelen van e-mail en post blijft gelijk

- Uit onderzoek met behulp van mystery-mails blijkt dat de gemeente 78% van de succesvol verzonden e-mails aan Utrechtse mailboxen op internet binnen de servicenorm van vijf werkdagen beantwoordt. Dit aandeel is al een aantal jaar stabiel.
- Driekwart (75%) van de ingeboekte poststukken is op of voor de streefdatum afgehandeld. Dit aandeel komt bijna overeen met het aandeel in 2011 (76%). In 2012 heeft de gemeente in totaal 46.486 poststukken ingeboekt, ongeveer evenveel poststukken als in 2011.

Score Utrechtse publieksdienstverlening daalt

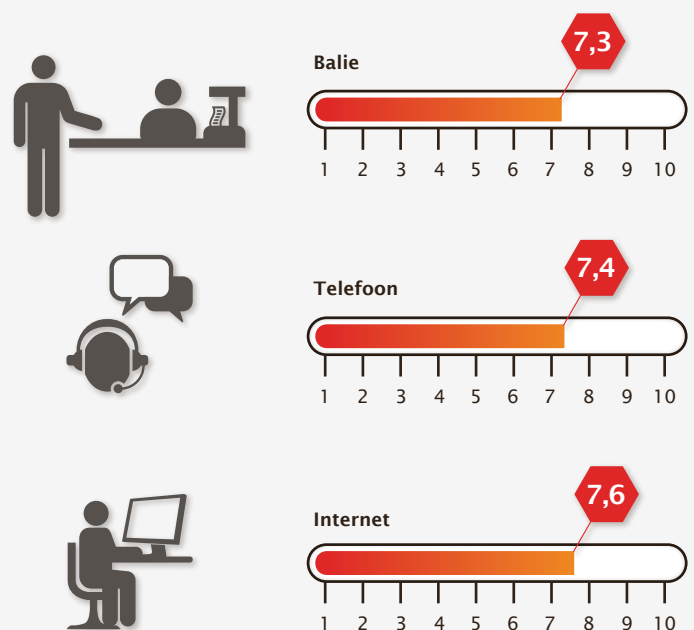
- De totaalscore van de Utrechtse publieksdienstverlening in de Benchmark Publiekszaken 2012 is met 55% gelijk aan 2010 en lager dan in 2011 (63%). In de ranglijst is Utrecht gezakt van de 25^e naar de 58^e plaats.

Figuur 1 – Stand van zaken Utrechtse servicenormen

Bron: Gemeente Utrecht | * niet beschikbaar in 2010
** betreft balie Burgerzaken & Gemeentebelastingen

Figuur 2 – Rapportcijfer voor contact balie, telefoon en internet

Bron: VNG benchmark Publiekszaken 2012

4 Wonen

In het afgelopen jaar is de situatie op de woningmarkt verslechterd. Op de koopmarkt blijven de prijzen onder druk staan en neemt het aantal dagen dat een woning te koop staat aanzienlijk toe. Tegelijkertijd laat de markt weinig beweging zien en daalt het aantal transacties. Zorgwekkend is dat de dalende huizenprijzen ertoe kunnen leiden dat woningen 'onder water' komen te staan. Mocht de eigenaar de woning gaan verkopen dan blijft een restschuld over. Op de particuliere huurmarkt in Utrecht is sprake van een tekort en behoren de huurprijzen tot de hoogste van Nederland. De sociale huurmarkt kende het afgelopen jaar minder verhuringen. De sector biedt steeds minder mogelijkheden om een woning te huren voor middeninkomens door Europese regelgeving. Ook is de wachttijd voor een sociale huurwoning in het afgelopen jaar verder toegenomen. Voor 2013 en verder verwachten verschillende instanties verdere prijsdalingen.

Indicatoren Wonen

	2009	2010	2011	2012
mediane verkoopprijs bestaande koopwoningen (in €)	222.000	225.000	232.700	217.800
mediane verkooptijd bestaande koopwoningen (in dagen)	65	74	101	137
aantal woningtransacties bestaande koopwoningen	2.796	2.800	2.819	2.514
aantal verhuurde sociale huurwoningen*	1.625	1.402	1.430	1.259
wachttijd sociale huurwoning (in jaren)	7,3	7,9	8,1	8,6
opgeleverde nieuwbouwwoningen	3.150	1.500	2.035	2.603**
gemiddeld rapportcijfer voor de woning	7,6	7,6	7,6	7,5
gemiddelde wachttijd studentenkamer (in maanden)	15	21	19	14
rapportcijfer algemeen buurtoordeel	7,2	7,2	7,2	7,0
Aantal nieuwe uitgiften certificaten Politiekeurmerk Veilig Wonen	289	1.890	2.824	2.308
Totaal aantal woningen met energielabel	2.932	13.995	29.801	36.904

Bron: Inwonersenquête; NVM, WoningNet, REO/Wonen, Politiekeurmerk Veilig Wonen, Klimaatmonitor | * Een woning die in het systeem is afgemeld als zijnde verhuurd, exclusief urgenten en medisch geïndiceerden | ** Voorlopig cijfer

Situatie op de woningmarkt verslechtert

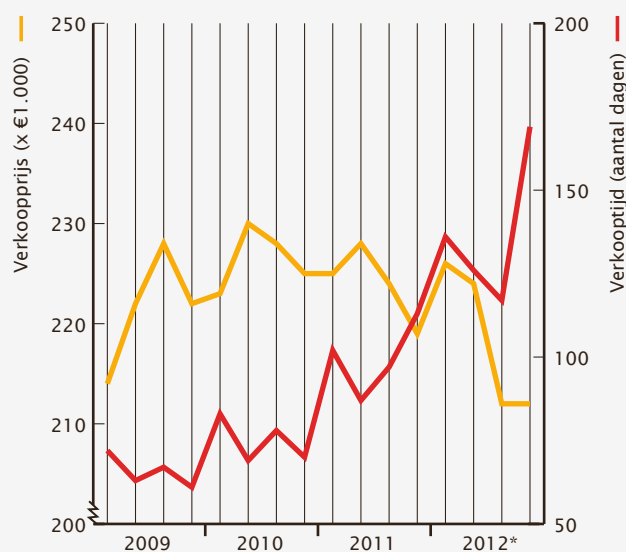
- De mediane verkoopprijs van een bestaande koopwoning is het afgelopen jaar met 6% gedaald. Met € 217.800 is het de laagste mediane verkoopprijs van de afgelopen vier jaar.
- Het aantal dagen dat een woning te koop staat, vertoont al een aantal jaren een stijgende lijn. Tussen 2009 en 2012 is een toename zichtbaar van 111%.

In het afgelopen jaar is de stijging met 36% eveneens aanzienlijk (van 101 in 2011 naar 137 in 2012).

- Van het aantal bestaande woningen dat te koop staat, zijn er in het afgelopen jaar 2.514 verkocht. Dit is 11% minder dan in het voorgaande jaar. Het afgelopen jaar laat een daling zien van het aantal verkochte woningen.

- Schommelde het aantal verhuurde sociale huurwoningen in 2010 en 2011 nog rond de 1.400, in 2012 is het aantal met 10% gedaald (1.259). Wel is er sprake van verschillen tussen huurders: het aantal verhuringen aan doorstromers daalde met 9% terwijl het aandeel onder overige woningzoekenden steeg met 2%.
- De gemiddelde wachttijd voor een sociale huurwoning is in het afgelopen jaar gestegen van 8,1 naar 8,6 jaar. De zoektijd (het verschil tussen de eerste en de laatste reactie waarbij de woning wordt toegewezen) geeft inzicht in de daadwerkelijke tijd dat mensen op zoek zijn naar een woning. De gemiddelde zoektijd stijgt in 2012 van 3,7 naar 4,3 jaar.
- Met 2.603 opgeleverde woningen in 2012 ligt het aantal 28% hoger dan in het jaar daarvoor (2.035). De opleveringen komen daarmee opnieuw hoger uit dan tijdens het dieptepunt in 2010. Desondanks ligt het aantal opgeleverde woningen nog beduidend onder het niveau van de periode van voor de economische crisis. Voor 2013 worden naar verwachting ongeveer 1.300 woningen opgeleverd, waarvan zo'n 400 woningen in de wijken Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern en ongeveer 900 woningen in de rest van de stad.
- De wachttijd voor een studentenkamer is in het afgelopen jaar gedaald van 19 naar 14 maanden en is daarmee het kortst van de laatste vier jaar. Voor alle studentencomplexen dalen de wachttijden. Op de Uithof en Enny Vredelaan dalen de wachttijden het sterkst: van 25 naar 18 maanden.
- In 2012 zijn ruim 2.300 certificaten voor het Keurmerk Velig Wonen uitgegeven. Hiervan zijn 219 nieuwe woningen van ontwikkelaars, 1.487 woningen van woningcorporaties en 602 bestaande koopwoningen van eigenaarbewoners. Sinds 2010 is een subsidieregeling van kracht voor eigenaarbewoners.
- In de afgelopen jaren is het aantal woningen met een energielabel aanzienlijk gestegen (24%) Sinds januari 2008 moeten huiseigenaren bij het verkopen of verhuren van hun woning zorgen voor een energielabel (meer over energiebesparing is te lezen in het hoofdstuk Milieu en Duurzaamheid).

Figuur 1 – Mediane verkoopprijs en verkooptijd van bestaande koopwoningen

Bron: NVM | * voorlopig cijfer

Koopwoningenmarkt verslechtert

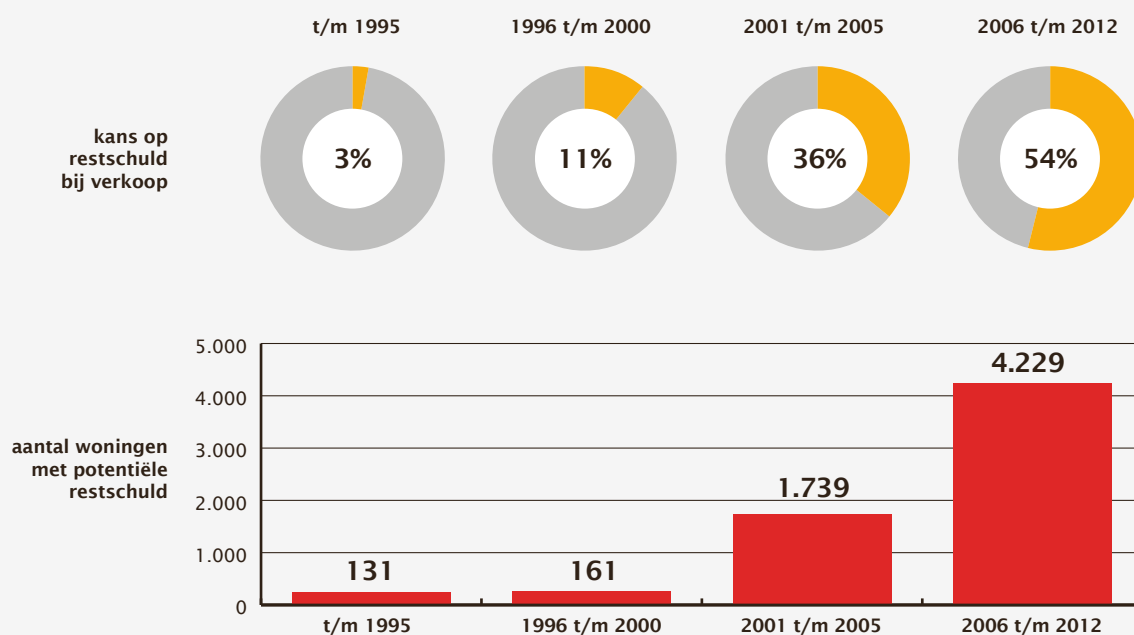
- De situatie op de Utrechtse koopwoningenmarkt is het afgelopen jaar verslechterd. De mediane verkoopprijs is gedaald en is daarmee het laagst van de afgelopen vier jaar. Het aantal dagen dat een woning te koop staat is flink toegenomen tussen 2009 en 2012 (112%) en is ook in het afgelopen jaar aanzienlijk gestegen (37%). Tegelijkertijd is het aantal woningtransacties van bestaande koopwoningen lager dan vorig jaar.
- In Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern staan veel koopwoningen 'onder water'. Dat wil zeggen dat de verkoopwaarde lager ligt dan de uitstaande hypotheekschuld. Als de eigenaar het huis zou verkopen blijft een restschuld over. Een schatting voor Utrecht laat zien dat het in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern om circa 6.300 woningen gaat waarvoor sprake is van een restschuld. Dat is globaal een derde van de koopwoningen in deze wijken.
- In 2012 hebben naar schatting 58 executieverkopen plaatsgevonden in Utrecht. Hiervoor is het landelijk aantal executieverkopen van 2011 vertaald naar de Utrechtse situatie. Op basis van een evenredige verdeling over het land, ontstaat het beeld dat er in Utrecht jaarlijks ongeveer 33 executieverkopen zijn. In 2012 is er landelijk een toename van 77%. In Utrecht zou dat uitkomen op 58 executieverkopen.

Sociale huurwoningenmarkt krappert

- Huishoudens met een middeninkomen hebben minder mogelijkheden binnen de sociale huursector. Op basis van Europese regelgeving mogen woningcorporaties niet meer dan 10% van hun woningvoorraad verhuren aan huishoudens met een middeninkomen (€ 33.614 tot € 45.000). In de regio Utrecht¹ zijn zo'n 22.000 huishoudens op zoek naar een sociale huurwoning. In 2010 konden de middeninkomens reageren op 3.533 woningen. In 2011 zijn dit er nog maar 625 als gevolg van de nieuwe regelgeving (WoningNet, 2012).
- Onderzoek van WoningNet naar de woonwensen van scheefwoners (bewoners van een sociale huurwoning met een belastbaar inkomen vanaf € 43.000). wijst uit dat tweederde van hen binnen twee jaar wil verhuizen. Daarbij is voor de meeste scheefwoners de grootte van de woning een belangrijke eis. Verder zegt 24% van de scheefwoners dat zij de huidige huurwoning zouden willen kopen.

¹ De Bilt, Bunnik, Houten, Stichtse Vecht, Utrecht, IJsselstein, Nieuwegein, Vianen, Zeist, Lopik, Montfoort, Oudewater, De Ronde Venen, Woerden, Doorn, Driebergen-Rijsenburg, Leersum, Maarn, Wijk bij Duurstede

Figuur 2 – Woningen Leidsche Rijn en Vleuten De Meern naar bouwperiode en kans op restschuld (stand januari 2013)

Bronnen: Onderzoek gemeente Utrecht; Schilder en Conijn (2013)

Tekort particuliere huurwoningen

- Het aantal verhuurde particuliere huurwoningen in Nederland is fors gestegen in het afgelopen jaar (48%). Oorzaken zijn onder andere dat kopers terughoudender zijn geworden bij het kopen van een woning en huiseigenaren met twee woningen een woning tijdelijk te huur aanbieden (Pararius, 2013). Wat betreft de hoogte van de huurprijs van particuliere huurwoningen staat Utrecht hoog genoteerd: het derde kwartaal van 2012 is het derde kwartaal op rij waarin Utrecht de hoogste gemiddelde huurprijs heeft van de vier belangrijkste huursteden Den Haag, Eindhoven, Rotterdam en Utrecht (Direct Wonen, 2012).
- In Utrecht is momenteel een tekort van 600 particuliere huurwoningen (ABF, 2012). De vraag naar huurwoningen in de vrije sector komt voornamelijk van jonge één- en tweepersoonshuishoudens en van 50-plussers van wie de kinderen het huis uit zijn. De vraag is het grootst in het segment met een huurprijs onder de € 900 per maand.

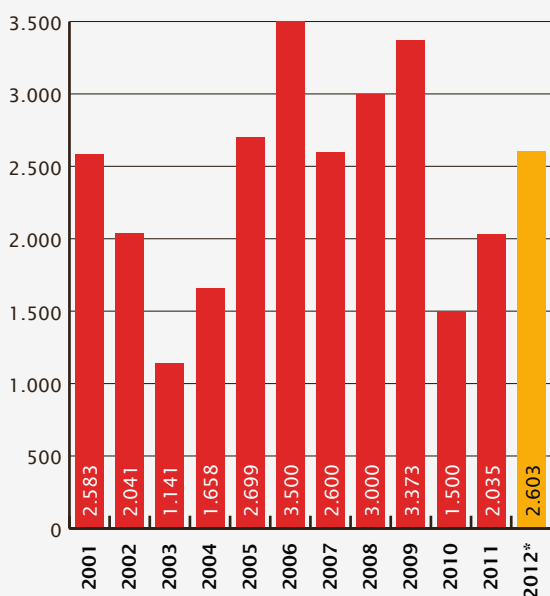
Minder nieuwbouw dan gepland

- In 2012 is in Utrecht met de bouw gestart van 876 woningen. Dit aantal is een stuk lager dan een jaar eerder gedacht werd (1.500). Daarmee is 2012 het jaar met het laagste aantal woningen waarvan de bouw gestart is, vergeleken met voorgaande jaren.

Prognose: prijzen dalen verder

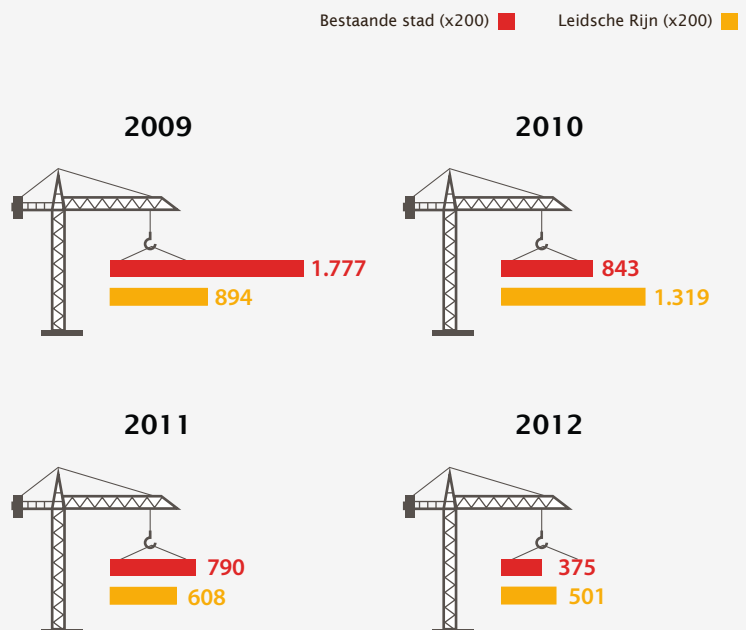
- In 2013 en de jaren daarna dalen de verkoopprijzen en stabiliseert of daalt het aantal woningverkoop. De ING (2012) denkt dat het animo om in 2013 een woning te kopen laag zal zijn. De Rabobank (2012) voorziet voor 2013 een prijsdaling van bestaande koopwoningen van 7% die per segment en regio kan verschillen. Van deze prijsdaling is overigens 4% al gerealiseerd in 2012. De NVM (2013) verwacht dat de woningmarkt in de loop van 2013 geleidelijk aan zal trekken, mits er geen nieuwe ontwikkelingen zijn die het consumentenvertrouwen negatief beïnvloeden. Wel zullen de prijzen onder druk blijven staan en met 5 tot 7% dalen. Het aantal verkopen blijft vermoedelijk op hetzelfde niveau als in 2012.

Figuur 3 – Opgeleverde nieuwbouw in Utrecht

Bron: Gemeente Utrecht, Ruimtelijke en economische ontwikkeling
* voorlopig cijfer

Figuur 4 – Werkelijke startbouw 2009 t/m 2012

Bron: Ruimtelijke en economische ontwikkeling, wonen en programma's

5 Krachtwijken en Bouwen aan de stad

In het rapport 'Bouwen aan de stad' staan de samenwerkingsafspraken tussen de gemeente Utrecht en de Utrechtse woningcorporaties voor de periode 2011-2015. Speerpunten hierin zijn onder andere het op peil houden van de woningproductie en het verbeteren van de krachtwijken. Utrecht kent een aantal naoorlogse wijken met woningen die aan vernieuwing toe zijn en waar de gemeente het doel heeft om de leefbaarheid te verbeteren. Afgesproken is dat de partijen ook tijdens de economische crisis de gezamenlijke aanpak in de krachtwijken¹ Overvecht, Kanaleneiland, Ondiep en Zuilen-oost voortzetten. De aanpak omvat zowel fysieke maatregelen als sociale maatregelen. Wat betreft de bouwopgave hebben gemeente en corporaties afgesproken dat de ambities op het gebied van woningproductie jaarlijks geactualiseerd worden.

¹ Hoewel Hoograven sinds eind 2011 geen krachtwijk meer is, is de wijk in dit hoofdstuk nog wel meegenomen voor de vergelijkbaarheid.

Indicatoren Krachtwijken en Bouwen aan de stad (BaS)

	2009	2010	2011	2012
Bouwen aan de stad (BaS)				
aantal nieuwbouwwoningen (sociaal) op BaS locaties*	1.255	1.352	1.434	1.732
aantal nieuwbouwwoningen (vrije sector koop en huur) op BaS locaties*	689	858	1.029	1.460
aantal woningrenovaties op BaS locaties*	1.884	2.023	2.463	3.235
rapportcijfer eigen woning BaS-gebieden	7,1	7,1	7,2	7,1
Krachtwijken (inclusief Hoograven)				
% negatieve toekomstverwachting buurt	20%	17%	15%	18%
rapportcijfer sociale samenhang	5,0	5,3	5,1	5,2
rapportcijfer netheid	6,1	6,1	6,0	5,9
% vaak ervaren jongerenoverlast op straat	24%	30%	31%	30%

Bron: Inwonersenquête; Mitros; Portaal; Bo-Ex | * Cumulatieve aantallen geteld vanaf 2001 (dit is de start van De Utrechtse Opgave, de voorloper van BaS)

Meer nieuwbouwwoningen BaS-locaties, sociale samenhang stabiel

- In 2012 zijn op Bouwen aan de stad (BaS)-locaties in totaal 298 nieuwe sociale huurwoningen gebouwd. Voor de periode vanaf 2009 gaat het om 477 toevoegingen. In de vrije sector (huur en koop) zijn 771 woningen gebouwd tussen 2009 en 2012. In totaal zijn in 2012 meer dan 700 woningen opgeleverd op BaS-locaties. Dit is een hoog aantal vergeleken met eerdere jaren. De projecten zijn voor een deel in 2012 en 2011 gestart met subsidie vanuit het Stimuleringsfonds Woningbouw.
- Het afgelopen jaar hebben 722 woningrenovaties plaatsgevonden op Bouwen aan de stad-locaties. De meeste hiervan zijn te vinden in Overvecht. In totaal komt het aantal renovaties daarmee uit op 3.235 vanaf 2001.
- Het oordeel van bewoners over hun woning is in de krachtwijken de afgelopen jaren onveranderd gebleken. In 2012 komt het rapportcijfer uit op een 7,1.
- Bijna een op de vijf bewoners (18%) van een Utrechtse krachtwijk denkt dat de buurt er in de komende jaren op achteruit zal gaan. In de stad Utrecht gaat het

gemiddeld om 14%. Gekeken naar krachtwijk, verwachten bewoners van Overvecht, Zuilen-oost en Hoograven vaker een achteruitgang van de buurt. In Overvecht is de stijging het sterkst (van 23% naar 29%). In Kanaleneiland en Ondiep is sprake van een daling van het percentage.

- De sociale samenhang geeft een indicatie van de onderlinge omgang tussen buurtbewoners. Het rapportcijfer in de krachtwijken komt in 2012 uit op een 5,2. Daarmee is het cijfer al een aantal jaren stabiel.
- Het rapportcijfer waarmee bewoners van een krachtwijk de netheid van hun buurt beoordelen, loopt iets terug in de afgelopen jaren: van 6,1 in 2009 naar 5,9 in 2012.

Monitor Krachtwijken en Voortgangsrapportage Programma Krachtwijken

- Uit de monitor Krachtwijken 2012 (4-meting) blijkt dat in de periode 2007-2011 voor 19 van de 83 indicatoren geldt dat de doelstelling behaald is richting de geformuleerde doelstellingen voor 2015. Voor 38 indicatoren geldt dat de ontwikkeling stabiel of gunstig is richting de gestelde doelstellingen. Zes indicatoren ontwikkelen zich niet in de beoogde richting en de overige 20 geven een wisselend beeld.

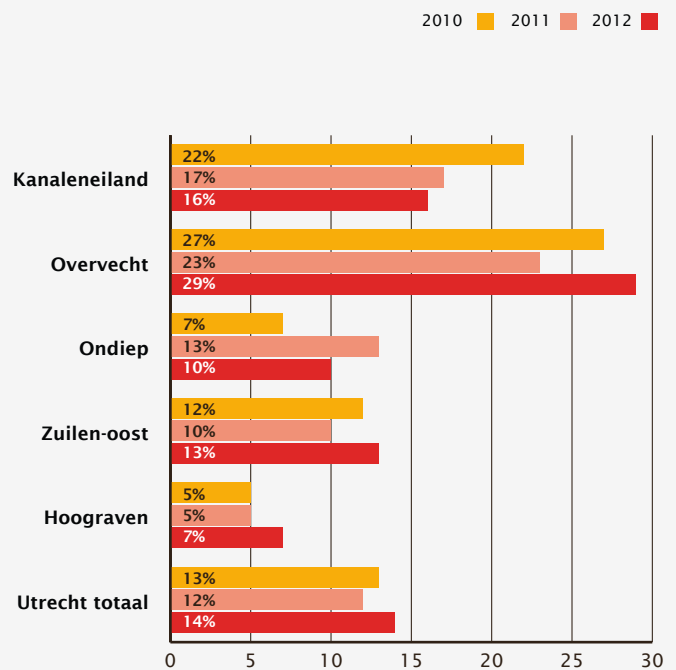
- In het afgelopen jaar is de ervaren jongerenoverlast in bijna alle krachtwijken gelijk gebleven. Alleen in Hoograven stijgt het aandeel (van 18% naar 24%). Krachtwijk Kanaleneiland laat de sterkste daling zien: van 42% in 2011 naar 35% in 2012.
- De Voortgangsrapportage (2012) beschrijft de concrete maatregelen en acties per wijk en concludeert dat de meeste projecten volgens planning verlopen en de beoogde resultaten zijn behaald. Bij het opstellen van de plannen zijn zowel bewoners als professionals betrokken.

Figuur 1 – Aantal nieuwbouwwoningen* (sociaal en vrije sector) in Bouwen aan de stad-gebieden

Bron: Mitros, Portaal, Bo-Ex | *cumulatief vanaf 2001

Figuur 2 – Aandeel inwoners met een negatieve toekomstverwachting voor de buurt

Bron: Inwonersenquête

6 Leidsche Rijn

Met de ontwikkeling van de nieuwbouwlocatie Leidsche Rijn creëert de gemeente Utrecht een gebied waar mensen kunnen wonen, werken en recreëren en dat dichtbij snelwegen en de bestaande stad ligt. Dit hoofdstuk beschrijft Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern waar mogelijk apart om inzicht te geven in eventuele verschillen. In het afgelopen jaar ligt het aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen een stuk hoger dan tijdens het dieptepunt van het jaar daarvoor. De effecten van de crisis blijven echter nog steeds merkbaar. Het aantal opleveringen ligt namelijk nog altijd een stuk lager dan aan het begin van de crisis. Voor 2013 is de verwachting dat de opleveringen een stuk lager uitkomen dan in 2012.

Bewoners van Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern zijn erg te spreken over de sportvoorzieningen in de buurt en oordelen hier positiever over dan gemiddeld in de stad. Wat betreft de tevredenheid met de winkelvoorzieningen in de wijk zijn bewoners van de wijk Leidsche Rijn een stuk minder positief dan bewoners van de wijk Vleuten-De Meern.

Indicatoren Leidsche Rijn

	Leidsche Rijn				Vleuten-De Meern				Utrecht gemiddeld
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2012
woningproductie per jaar*	1.535	961	753	1.200**					1.400**
rapportcijfer algemeen buurtoordeel	7,1	6,9	6,8	6,9	7,5	7,5	7,4	7,4	7,0
% negatieve toekomst- verwachting buurt	18%	15%	17%	16%	19%	16%	13%	11%	14%
rapportcijfer schoonheid straten in de buurt	6,6	6,6	6,7	7,0	6,7	6,5	6,8	6,6	6,4
% (zeer) tevreden over winkels in de buurt	38%	35%	35%	38%	48%	66%	71%	63%	68%
% voldoende groen in de buurt***	-	-	-	42%	-	-	-	42%	39%
% (zeer) tevreden over verkeersveiligheid in de buurt	48%	45%	42%	44%	45%	45%	49%	41%	47%
% (zeer) tevreden over voorzie- ningen voor jongeren in de buurt	25%	21%	20%	20%	20%	25%	22%	26%	19%
% (zeer) tevreden over sport- voorzieningen in de buurt	65%	75%	72%	73%	71%	74%	76%	79%	65%

Bron: Inwonersenquête; Afdeling Wonen | * Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern samen | ** voorlopige cijfers | *** nieuwe indicator

Vleuten-De Meern laat verbeteringen zien, Leidsche Rijn blijft stabiel

- Na het dieptepunt in 2011 (753) is het aantal opgeleverde woningen in de wijken Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern in 2012 een stuk hoger (voorlopig cijfer: 1.200). Voor 2013 is de verwachting dat het aantal opgeleverde woningen een stuk lager uitkomt en rond de 400 ligt.
- In 2012 is het rapportcijfer waarmee bewoners hun buurt waarderen hoger in de wijk Vleuten-De Meern (7,4) dan in Leidsche Rijn (6,9). Ook in de voorgaande jaren is dit het geval.
- In Vleuten-De Meern is ongeveer één op de tien inwoners (11%) negatief over de toekomst van de buurt. In 2009 had bijna één op de vijf (19%) een negatieve toekomstverwachting voor de buurt, dit is dus een verbetering. In Leidsche Rijn hebben bewoners gemiddeld vaker een negatieve toekomstverwachting (16%) dan in Vleuten-De Meern. In de afgelopen jaren is het oordeel ten aanzien van de toekomstverwachting vrij stabiel gebleken.
- Bijna vier op de tien (38%) inwoners van Leidsche Rijn is tevreden over de winkelvoorzieningen in de wijk. In Vleuten-De Meern ligt dit aandeel een stuk hoger (63%). De voorzieningen in winkelcentrum Vleuterweide en het voorsnog ontbreken van

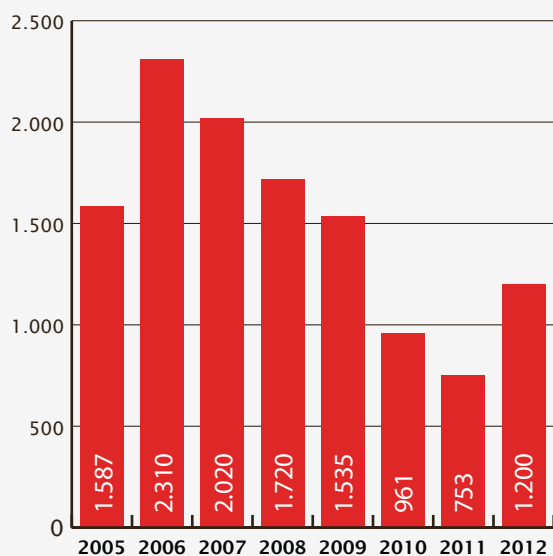
winkelcentrum Terwijde en Leidsche Rijn Centrum spelen hier waarschijnlijk een rol.

- Net als vorig jaar is één op de vijf (20%) inwoners van Leidsche Rijn erg te spreken over de voorzieningen voor jongeren in de eigen wijk. Gemiddeld oordelen inwoners van Vleuten-De Meern hier positiever over (26%). In 2011 lag dit aandeel hier met 22% duidelijk lager.
- Over de sportvoorzieningen zijn de inwoners van de wijken Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern een stuk positiever dan het stedelijk gemiddelde (65%). In Leidsche Rijn is bijna driekwart (73%) hier erg over te spreken en in Vleuten-De Meern geldt dit voor bijna acht op de tien inwoners (79%).

Vastgoed Leidsche Rijn

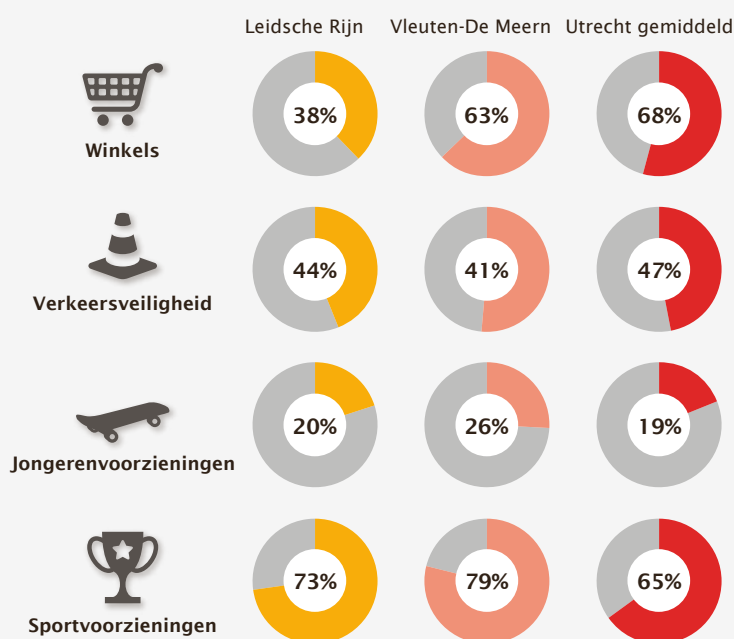
- In 2012 is ruim 23.000 m² grond uitgegeven aan Cap Gemini in Leidsche Rijn Centrum Noord. In 2011 vonden uitgaven plaats op onder andere De Wetering en Papendorp.
- Van het winkelmetrage in complex The Wall is eind 2012 sprake van een leegstandpercentage van 7,5%. Stedelijk gemiddeld gaat het om 4,5%. Huurprijzen in The Wall liggen tussen de 90 en 115 euro per m² en zijn niet veranderd vergeleken met vorig jaar.

Figuur 1 – Aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in Leidsche Rijn en Vleuten De Meern

Bron: Triode, afdeling Wonen

Figuur 2 – Aandeel inwoners (zeer) tevreden met buurtspecten in 2012

Bron: Inwonersenquête

7 Stationsgebied

In de Nieuwe Ruimtelijke Strategie (juni 2012) heeft de gemeente Utrecht er voor gekozen om prioriteit te geven aan verdere ontwikkeling van het Stationsgebied en Leidsche Rijn. De economische kracht van het Stationsgebied blijkt uit de – ook in deze tijd van crisis – zeer bescheiden leegstand in kantoren en winkels.

Met het project Stationsgebied werkt Utrecht aan de grootste binnenstedelijke herstructurering van Nederland. Naast de 24.300 reguliere banen zijn er nu gemiddeld 750 bouwvakkers in het gebied werkzaam. Het gebied wordt door de herontwikkeling versterkt tot een vernieuwd centrumgebied met een hogere kwaliteit van de openbare ruimte. Daarbij hoort het bieden van een oplossing voor het fietsparkeren met in de eindsituatie stallingvoorzieningen voor 33.000 fietsen

Indicatoren Stationsgebied

	2009	2010	2011	2012
% Utrechters (zeer) positief over plannen Stationsgebied	66%	71%	63%	75%
% Utrechters (zeer) eens met stelling dat vernieuwing Stationsgebied positief is voor (imago) stad Utrecht	-	81%	82%	94%
% bezoekers van buiten Utrecht (zeer) eens met stelling dat vernieuwing Stationsgebied positief is voor stad Utrecht	-	-	89%	92%
rapportcijfer bereikbaarheid	7,5	-	7,2	-
rapportcijfer winkelmogelijkheden	7,4	-	7,3	-
rapportcijfer veiligheid	6,2	-	6,3	-
% Utrechters tevreden over fietsparkeren op straat bij Utrecht CS	21%	25%	27%	28%
% Utrechters ontevreden over fietsparkeren op straat bij Utrecht CS	56%	51%	53%	46%
% Utrechters tevreden over bewaakte fietsenstallingen centrum	49%	55%	57%	66%
% Utrechters ontevreden over bewaakte fietsenstallingen centrum	16%	13%	13%	8%
volume opgeleverd (m2 bvo)	0	0	0	14.000
volume in aanbouw (m2 bvo)	14.000	44.000	110.700	96.700

Bron: Bestuursinformatie (metingen POS-campagne); Intomart GfK; Inwonersenquête; POS

Gebied in ontwikkeling

- De eerste fase van de herontwikkeling van het Stationsgebied is in uitvoering. Met het woon-winkelgebouw De Vredenburg (14.000 m² bvo) is in 2012 de eerste oplevering van het bouwprogramma

gerealiseerd. In aanbouw zijn het Muziekpaleis (30.000 m² bvo) waarvan de oplevering gepland staat voor eind 2013 en het Stads kantoor (66.700 m² bvo), op te leveren in 2014.

- De oplevering van De Vredenburg vormt de eerste 15% van de realisatie van 45.000 m² nieuwe winkelruimte. Met het Stadskantoor en andere zekere kantoorplannen is nu ruim 30% van het totaal te realiseren kantoorvolume ingevuld.
- In februari 2013 is een nieuw deel van de stationshal geopend (4.000 m²), de huidige westelijke toegang tot het station. Aangrenzend wordt het Stationsplein West gerealiseerd, dat behalve naar de stationshal ook toegang zal geven tot het Stadskantoor. Onder de trappen van het Jaarsbeursplein naar het Stationsplein West komt een fietsenstalling voor 4.200 fietsen.
- Er wordt ook volop gewerkt aan de bereikbaarheid. Aan de oostkant door herinrichting van de Catharijnesingel, met een scheiding van verkeerssoorten. Onder het Vredenburgplein en de singel komt een parkeergarage met 1.500 plaatsen. Aan de westkant wordt gewerkt aan een tijdelijke halte voor de sneltram op het Jaarsbeursplein.

Utrechters positiever

- Utrechters zijn de afgelopen jaren positiever gaan denken over de plannen voor het Stationsgebied. In 2012 vindt 94% de vernieuwing positief voor de stad. Bezoekers van buiten Utrecht doen daar met een aandeel van 92% niet voor onder.

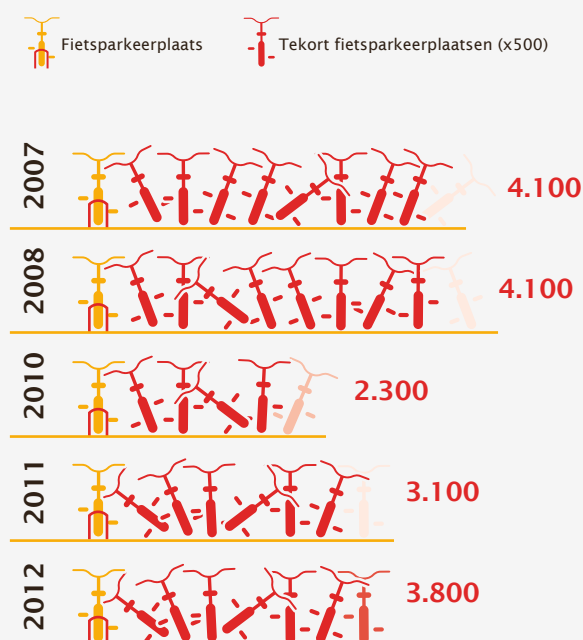
- Over het fietsparkeren op straat bij Utrecht CS zijn nog steeds meer Utrechters ontevreden dan tevreden. Wel is sprake van een positieve trend: het aandeel 'tevreden' is gegroeid naar 28% en dat van 'ontevreden' is gedaald naar 46%. Daarbij kan een relatie worden gelegd met het eind 2011 plaatsen van een fietsloods en fietsenrekken op het Smakkelaarsveld. In 2012 zijn er geen grote veranderingen in het aanbod geweest.
- In 2012 is twee derde van de Utrechters tevreden over de bewaakte fietsenstallingen in het centrum, en dan gaat het vooral over het Stationsgebied. Het aandeel dat tevreden is ligt weer duidelijk hoger dan 2011.

Tekort aan fietsparkeerplaatsen

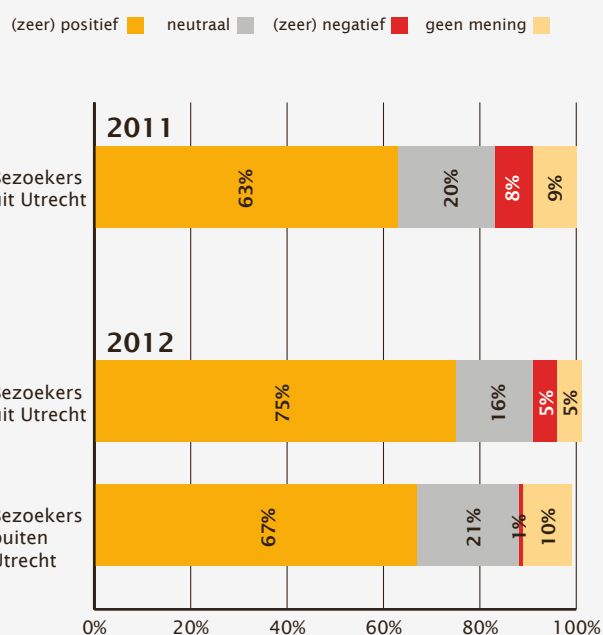
- De ontevredenheid van Utrechters over het fietsparkeren op straat rond Utrecht CS is weliswaar gedaald, maar er is nog steeds een tekort. Per juni 2012 staan er 10.500 fietsen buiten de betaalde stallingen, waarvan 3.100 buiten de klemmen. Rekening houdend met 20% zoekruimte is het tekort berekend op circa 3.800 plaatsen.¹ Daarbij zien we dat het tekort aan fietsparkeerplaatsen in 2011 en 2012 stijgt.

¹ Voortgangsrapportage Stationsgebied (Gemeente Utrecht, december 2012).

Figuur 1 – Tekort aan fietsparkeerplaatsen op straat in het Stationsgebied

Figuur 2 – Hoe denkt u over de plannen in het Stationsgebied?

8 Vastgoed

De gebleken weerbaarheid van de Utrechtse economie in deze tijd van recessie is belangrijk voor de commerciële vastgoedmarkt. De werkgelegenheid in de stad is het afgelopen jaar nog gegroeid met 3000 banen. Niettemin kampt ook de Utrechtse vastgoedmarkt met tegenwind: een groeiende leegstand in kantoren en een lage gronduitgifte. De Gemeente Utrecht staat voor de opgave de bestaande voorraad gezond te houden, naast het realiseren van programma's in het Stationsgebied en Leidsche Rijn. Gezien de economische conjunctuur wordt rekening gehouden met een lager afzettempo van vastgoed. In de Nota Nieuwe Ruimtelijke Strategie voor Utrecht wordt prioriteit gegeven aan ontwikkelingen op de as Uithof-Binnenstad/Stationsgebied-Leidsche Rijn. Bij de realisatie van nieuwe kantoren ligt de focus op het Stationsgebied, Leidsche Rijn Centrum Noord (A2-zone) en De Taats-Zuid (Papendorp). Voor langdurig leegstaande kantoren wordt gezocht naar mogelijkheden voor transformatie. Voorlopig worden geen nieuwe bedrijven-terreinen op de markt gebracht.

Indicatoren Vastgoed

	2009	2010	2011	2012
Opname kantoorruimte Utrecht (m ² vvo*)	105.200m ²	88.700m ²	78.100m ²	70.800m ²
Aanbod kantoorruimte (einde jaar; m ² vvo)	251.100m ²	260.500m ²	290.400m ²	349.300m ²
Kantorenvoorraad (einde jaar; m ² vvo)	2.529.050m ²	2.535.500m ²	2.572.200m ²	2.547.500m ²
Leegstandspercentage kantoorruimte (einde jaar)	8,5%	8,0%	9,1%	10,4%
Gemiddelde huurprijzen eersteklas kantoorruimte (€)	€205	€200	€200	€200
Opname bedrijfsruimte (m ² vvo)	49.700m ²	77.300m ²	165.100m ²	73.600m ²
Aanbod bedrijfsruimte (einde jaar; m ² vvo)	204.200m ²	212.500m ²	94.600m ²	211.300m ²
Gemiddelde huurprijzen eersteklas bedrijfsruimte (€ per m ²)	€64m ²	€65m ²	€65m ²	€65m ²
Winkelvloeroppervlak Utrecht Centrum (m ² wvo)	136.171m ²	136.460m ²	140.597m ²	140.735m ²

Bron: Vastgoedmonitor Utrecht | * Verhuurbaar vloeroppervlak

Oplopend aanbod kantoorruimte

- Op de Utrechtse kantorenmarkt zijn aanbod en opname steeds minder in evenwicht. In een evenwichtige markt is het aanbod anderhalf keer de opname. In Utrecht is die verhouding gestegen van 2,4 eind 2009 naar 4,9 eind 2012.
- De kantorenvoorraad is de afgelopen jaren nog maar weinig gegroeid en de leegstand is gestegen naar 10,4%. Een deel van de leegstaande kantoren kan hierbij worden beschouwd als incourant/moeilijk verhuurbaar. Het in gebruik zijnde kantoorvolume

ligt nu met krap 2,3 miljoen m² verhuurbaar vloeroppervlak onder dat van 2008.

- Op de bedrijfsruimtemarkt is er een grilliger verloop van aanbod en opname, maar eind 2012 is er ook voor die markt sprake van een relatief hoog aanbod-metrag. Medio 2012 kan 3,4% van de voorraad tot het incourant (minder gewild) aanbod worden gerekend.
- Een laag consumentenvertrouwen en dalende koopkracht heeft (nog) niet geleid tot grote leegstand-problemen in de Utrechtse winkelstand: gemiddeld

staat 4,5% van het winkelvloeroppervlak leeg tegenover een landelijk gemiddelde van 6,9%. Er is wel vertraging in de plannen voor (her)ontwikkeling van winkelcentra.

- De uitgifte van bedrijventerrein stagneert. Na 2006 is er gemiddeld nog maar 0,8 ha per jaar uitgegeven. Er is nog een direct uitgeefbare voorraad van ruim 30 hectare.

Kantoorvolume gedaald

- De landelijke kantorenmarkt wordt door marktpartijen omschreven als een verzadigde markt, waarin geen sprake is van uitbreidingsvraag. Er is nog wel ruimte voor nieuwbouw, maar daar staan leegstand en onttrekkingen aan de voorraad – bijvoorbeeld door transformatie naar een woonfunctie – tegenover.
- Na een lange reeks van een jaar op jaar groeiende kantorenvoorraad is er in 2012 een daling van het kantoorvolume. Dat komt doordat er weinig nieuwbouw is opgeleverd (6.800 m² vvo) en er een fors metrage is onttrokken (31.500 m² vvo).

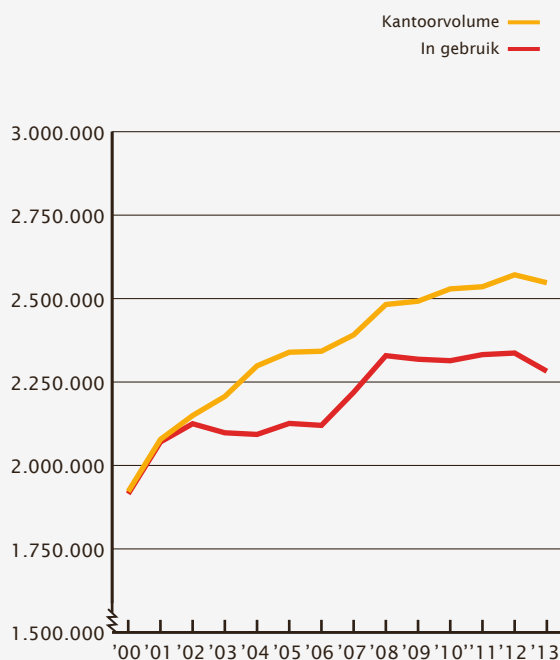
- De Utrechtse kantorenvoorraad is de laatste vijf jaar nog maar weinig gegroeid. Dat is een gevolg van het gedaalde nieuwbouwvolume en meer onttrekkingen van kantoorruimte.
- Het volume in gebruik zijnde kantoorruimte is de afgelopen vijf jaar duidelijk gedaald. Dat is de uitkomst van de nog maar beperkte groei van de voorraad en het toenemen van de leegstand.

Kantorenleegstand Utrecht relatief bescheiden

- De Utrechtse kantorenleegstand is per eind 2012 gegroeid naar 10,4%, maar steekt gunstig af tegen Amsterdam, Rotterdam en het landelijk gemiddelde. Den Haag heeft een met Utrecht vergelijkbaar leegstandspercentage.
- Binnen Utrecht zijn er grote verschillen tussen de diverse kantoorgebieden. Zo is er vrijwel geen leegstand in het Stationsgebied (0,7%), en een hoge leegstand op de bedrijventerreinen Lage Weide (28%) en Oudenrijn (29%).
- In de Utrechtse regio hebben de gemeenten Nieuwegein (29%) en Stichtse Vecht (25%) een relatief hoge leegstand.¹

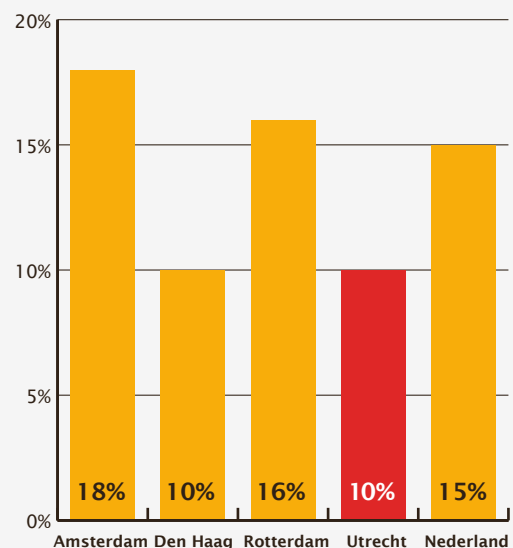
1. Nederland Compleet (DTZ Zadelhoff, januari 2013).

Figuur 1 – Kantoorruimte Utrecht 2000-2013 (in m² vvo)

Bron: Onderzoek Utrecht; DTZ Zadelhoff

Figuur 2 – Leegstandspercentage kantoren (eind 2012)

Bron: DTZ Zadelhoff; Onderzoek Utrecht

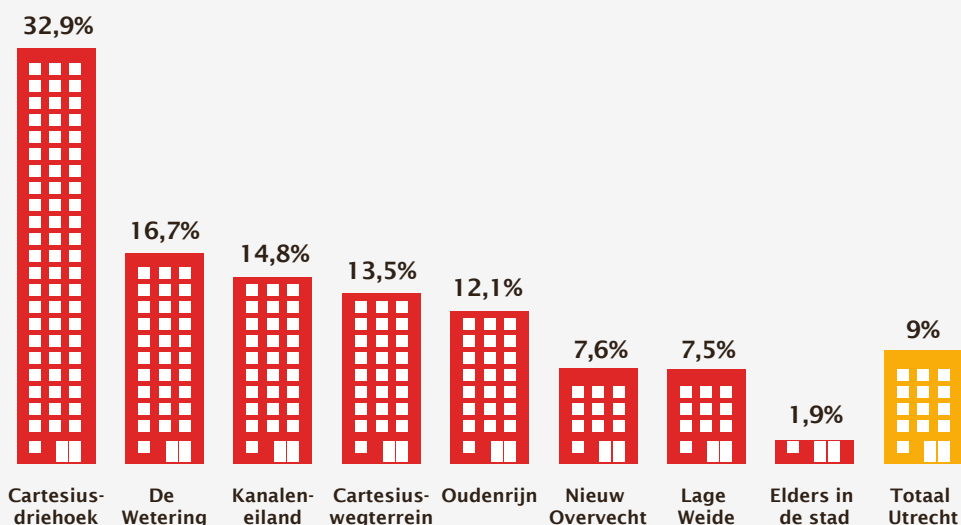
Wisselend beeld bedrijfsruimtemarkt

- Er is geen uitgesproken ontwikkeling in de verhouding tussen opname en aanbod op de Utrechtse bedrijfsruimtemarkt. Jaren met een hogere en lagere opname wisselen elkaar af, en ook het aanbod fluctueert.
- Het langjarige gemiddelde voor de opname van bedrijfsruimte is 89.800 m² vvo, en voor het aanbod is dat 169.400 m² vvo. Dus gemiddeld 1,9 maal zoveel aanbod als er wordt opgenomen. Eind 2012 is er sprake van een ruimere aanbodsituatie, met 2,9 keer zoveel aanbod als er in de loop van het jaar is opgenomen.
- Als het aanbod wordt uitgedrukt in een percentage van de voorraad bedrijfsruimte, dan gaat het voor heel Utrecht per eind 2012 om 9%. Een relatief hoog aanbodpercentage is er voor de Cartesiusdriehoek (32,9%). Op het bedrijventerrein Lage Weide bevindt zich het grootste aanbodvolume, maar met 7,5% van de totale voorraad bedrijfsruimte op Lage Weide is dat minder dan gemiddeld in de stad.

Weinig leegstand winkels in binnenstad

- In Utrecht Centrum staat relatief weinig leeg (3,0% van het vvo) en is er nog steeds veel vraag naar winkelruimte, met navenant hoge huren. Een bovengemiddelde leegstand van 7,5% is er in het winkelgedeelte van The Wall.
- De fijnmazige winkelstructuur in de wijken weet zich nog steeds te handhaven. In de belangrijkste wijkcentra blijven de winkelhuren op niveau. De huidige marktontwikkeling heeft wel geleid tot het heroverwegen van een aantal uitbreidingsplannen.
- Er wordt een grootschalige uitbreiding van de Woonboulevard Utrecht (uitbreiding IKEA) gerealiseerd. In de afgelopen periode zijn de bestedingen in de Utrechtse woonboulevard al sterk gestegen en is ook het tophuurniveau omhoog gegaan.
- Een landelijk verschijnsel is dat toonbankbestedingen voor een aantal branches in de non-foodsector onder druk staan. De toename van online-aankopen speelt daarbij een belangrijke rol. Mits ondernemers daar tijdig op inspelen hoeft dit echter geen bedreiging te zijn voor het voortbestaan van de fysieke winkels.

Figuur 3 – Aanbodpercentage bedrijfsruimte per bedrijventerrein (eind 2012)

Bron: DTZ Zadelhoff

9 Milieu en Duurzaamheid

De gemeente Utrecht wil dat alle bewoners in een zo gezond mogelijke omgeving kunnen leven. Gezonde lucht, zo min mogelijk geluidsoverlast, een schone bodem en een veilige leefomgeving moeten daarvoor zorgen. In de praktijk blijkt echter dat driekwart van de Utrechters op dit moment wel (eens) last heeft van lawaai en tweevijfde van stank. De cijfers vertonen in de afgelopen jaren een licht stijgende lijn. Ook is er een kleine toename van mensen die aangeven last te hebben van luchtverontreiniging. Het aantal bodemaanvragen (via internet) is in het afgelopen jaar met 22% afgenomen. Wat betreft het sparen van energie en milieu zien we dat Utrechters zich hiervoor in 2012 in hun eigen huishoudens nóg actiever zijn gaan inzetten. Opvallend is daarnaast dat gemiddeld het aantal kilo's aangeboden restafval per inwoner sinds 2010 daalt. Huishoudelijk afval wordt in toenemende mate gescheiden aangeleverd voor inzameling.

Indicatoren Milieu en Duurzaamheid

	2009	2010	2011	2012
% inwoners dat (soms of vaak) overlast van lawaai ervaart	72%	73%	75%	76%
% inwoners dat vaak overlast van verkeerslawaai ervaart	22%	21%	22%	23%
% inwoners dat vaak overlast van overig lawaai ervaart	14%	16%	17%	17%
% inwoners dat (soms of vaak) overlast door stank ervaart	38%	40%	40%	42%
% inwoners dat vaak overlast van stank door verkeer ervaart	10%	10%	10%	11%
% inwoners dat vaak overlast van overige stank ervaart	5%	6%	6%	7%
% inwoners dat vaak overlast van luchtverontreiniging ervaart*	13%	13%	13%	15%
% inwoners dat (zeer) tevreden is over de inzameling van huishoudelijk afval	81%	73%	80%	77%
Aantal afgeronde bodemonderzoeken	167	279	205	206
Aantal afgeronde bodemsaneringen	15	6	26	74
Bodemaanvragen (via internet)	8.267	10.135	9.212	7.178

Bron: Inwonersenquête Onderzoek | * Subjectieve, algemene inschatting (niet-specifiek gericht op bepaalde stoffen)

Inwoners ervaren iets meer overlast door stank, lawaai en luchtverontreiniging

- Driekwart van de Utrechters geeft aan soms of vaak overlast van lawaai te ervaren, een percentage dat in de afgelopen jaren langzaam toeneemt. Ongeveer een kwart (23%) van de Utrechters geeft aan vaak overlast door verkeerslawaai te ervaren.
- Minder dan de helft van de Utrechters (42%) ervaart soms of vaak overlast door stank en één op de tien Utrechters ervaart vaak overlast van stank door verkeer. Beide cijfers laten door de jaren heen een lichte stijging zien.
- Er is sprake van een kleine toename van Utrechters dat vaak overlast van luchtverontreiniging ervaart. Het percentage ligt in 2012 op 15%.

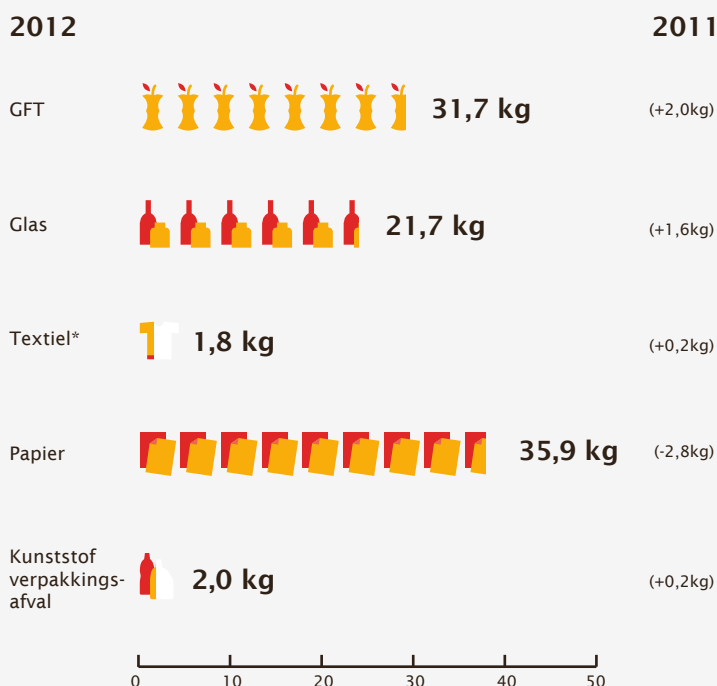
- Bijna vier op de vijf Utrechtse (77%) is tevreden over de inzameling van hun huishoudelijke afval, door de jaren heen schommelt dit percentage rond de 80%.
- Het aantal afgeronde bodemonderzoeken is in 2012 zo goed als gelijk gebleven aan dat van 2011 (206). Daarnaast is het aantal afgeronde bodemsaneringen in 2012 sterk gestegen ten opzichte van de jaren ervoor. Dit heeft onder andere te maken met een administratieve inhaalslag. In 2012 zijn 74 bodemsaneringen afgerond.
- Het aantal bodemaanvragen (via internet) is in 2012 gedaald met 22% ten opzichte van 2011. Mogelijk hangt deze afname samen met een sterke daling van het aantal woningverkoop.

Minder afval per inwoner, meer scheiding

- In 2012 is per inwoner meer GFT, glas, plastic en textiel gescheiden ingezameld. Met name de hoeveelheden gescheiden ingezameld GFT en plastic zijn fors gestegen. De toename in GFT (bijna 10% meer ingezameld) kan worden toegeschreven aan de afronding van het project in Leidsche Rijn waarbij de inzameling van GFT door middel van ondergrondse containers is omgezet naar minicontainers. De toename in plastic inzameling (ruim 10% meer ingezameld) kan worden toegeschreven aan uitbreiding van de infrastructuur.

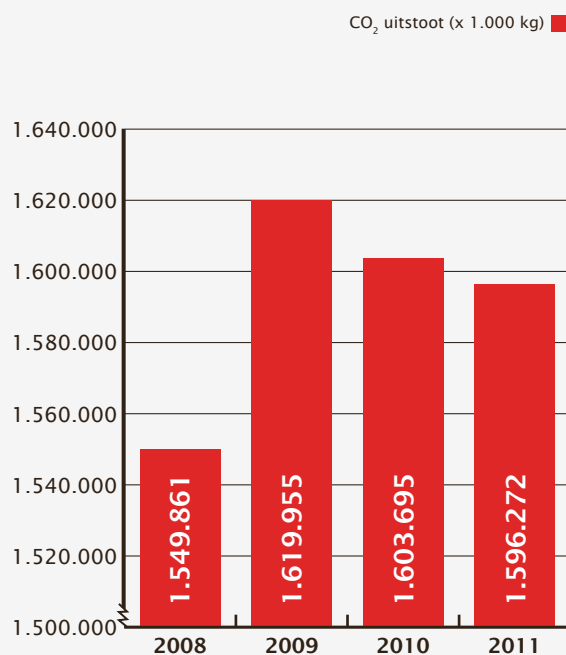
- Het gemiddelde aantal kilo's aangeboden restafval per inwoner daalt van 250 kg/inw. in 2010 naar 234 kg/inw. in 2012. Ook de gemiddelde ingezamelde hoeveelheid grof restafval is gedaald van 40 kg/inw. in 2011 naar ongeveer 36 kg/inw. in 2012.
- Het bronscheidingspercentage is in 2012 licht gestegen tot 43,4% (was in 2011 42,6%). Bronscheiding is het scheiden van huishoudelijk afval voorafgaand aan de inzameling.
- Utrechtse sparen in 2012 significant meer energie en milieu op bijna alle deelgebieden. De enige gebieden waarop de energie- en milieu(be)sparing naar eigen zeggen niet verandert, is in de categorieën 'opladers meteen na opladen uit stopcontact halen' en 'afval scheiden'.
- We zien dat inwoners beduidend vaker aangeven 'geen of minder vlieguren te maken' om energie en milieu te sparen. Wellicht is hier ook sprake van een samenhang met de economische crisis.
- Vier op de vijf Utrechtse (81%) geeft aan spaar- en of ledlampen te gebruiken om energie en milieu te sparen. Bijna de helft (45%) gebruikt energiezuinige apparatuur (A+label of hoger).
- De CO₂ uitstoot laat sinds 2009 een dalende tendens zien. In 2011 is er bijna 24.000kg minder uitstoot dan in 2009.

Figuur 1 – Afvalscheiding in Utrecht (in kg/inw)

Bron: Stadswerken, 2012 | * Het gaat hier uitsluitend om textiel uit de ondergrondse textielcontainers NB: Met bronscheiding wordt bedoeld dat huishoudelijk afval aan de bron – voorafgaande de inzameling – wordt gescheiden.

Figuur 2 – Totaal CO₂ uitstoot in gemeente Utrecht

Bron: Gemeente Utrecht, Mobiliteit en Milieu

10 Verkeer

Om Utrecht bereikbaar en aantrekkelijk te houden zet de gemeente in op openbaar vervoer, fiets, schoner vervoer en meer kwaliteit in de openbare ruimte. Binnen de stad ziet de gemeente de fiets als het primaire vervoermiddel. Daarom wordt gewerkt aan het verbeteren van fietsverbindingen en aan voldoende stallingscapaciteit, onder meer in het Stationsgebied. Als knooppunt van openbaar vervoer vervult Utrecht CS een belangrijke rol bij personenverplaatsingen van en naar de stad.

Indicatoren Verkeer

	2009	2010	2011	2012
% tevreden over parkeergelegenheid in de buurt op straat	51%	52%	52%	52%
% tevreden over plek in de buurt om fiets neer te zetten	57%	55%	53%	53%
% tevreden over verkeersveiligheid in de buurt	49%	49%	47%	47%
% tevreden over bereikbaarheid buurt per auto	75%	76%	75%	75%
% tevreden over bereikbaarheid buurt per openbaar vervoer	82%	81%	80%	79%
in- en uitstappende treinreizigers Utrecht CS*	169.759	163.877	167.313	-
in- en uitstappende treinreizigers overige Utrechtse stations*	15.577	14.848	15.616	-

Bron: Inwonersenquête; NS Marktonderzoek en Advies | * gemiddelde werkdag, exclusief overstappers

Tevredenheid over verkeer in de buurt onveranderd

- Utrechters noemen het vaakst verkeersproblemen als buurtprobleem dat moet worden opgelost. De mate waarin Utrechters in 2012 tevreden zijn over verkeersaspecten in hun eigen buurt is vrijwel gelijk aan die in 2011.
- In vergelijking met 2009 is de tevredenheid over de mogelijkheden om in de buurt de fiets neer te zetten gedaald.

Treingebruik in 2011 weer gegroeid

- Na de afname van het aantal treinreizigers op Utrechtse stations in 2010, is er in 2011 weer een toename. Op Utrecht CS blijft het aantal in- en uitstappers nog wel onder het niveau van 2009. De toename in 2011 wordt voor tweederde toegeschreven aan de groei van het aantal Ov-studentenkaarthouders (in plaats van gebruik van de Ov-studentenkaart).

- Ook landelijk is er in 2010 een terugval in groei van het NS-reizigersvervoer (+0,3%)¹ en is er in 2011 weer meer groei (+2,7%). Het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid verwacht voor 2012 en volgende jaren een groei van het treingebruik tussen de 0,9% en 1,5%.

Meer pendel naar Utrecht

- Door de voortgaande groei van het aantal banen in de stad is er ook een toename van de pendel naar de stad. In 2012 worden van de 203.600 voltijdbanen er naar schatting 120.500 bezet door mensen die buiten Utrecht wonen; dat zijn 1.500 pendelaars meer dan in 2011.
- Ook de Utrechtse bevolking groeit, maar door de gestegen werkloosheid is de werkende beroepsbevolking in 2012 nauwelijks groter dan in 2011. Van de 159.900 werkende Utrechters heeft ruim de helft een baan in de stad.

¹ Mobiliteitsbalans 2011 (Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, oktober 2011).

Utrechters tevreden over bereikbaarheid binnenstad

- Van alle Utrechters samen geeft 78% aan tevreden te zijn over de bereikbaarheid van de binnenstad en is 10% ontevreden.
- Een constant aandeel van 55% van de Utrechters gaat meestal met de fiets naar de binnenstad en een kwart met het openbaar vervoer. De rol van de auto is met een aandeel van 8% nog steeds bescheiden.
- Van de 55% Utrechters die meestal met de fiets naar de binnenstad gaat is 90% tevreden over de bereikbaarheid per fiets. Van de 25% gebruikers van het openbaar vervoer naar de binnenstad is 88% tevreden over de bereikbaarheid met die vervoerswijzen. Onder de kleine groep autogebruikers is er een lagere tevredenheid over de bereikbaarheid per auto (50%).

Groeiend aandeel huishoudens zonder auto

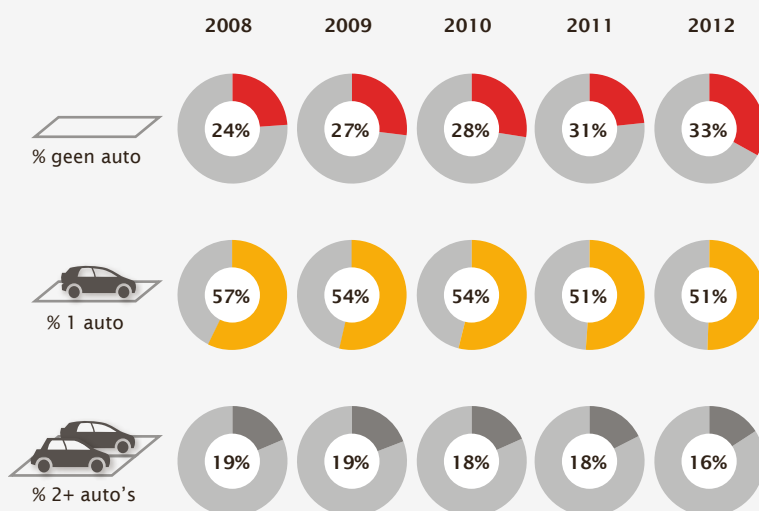
- In de afgelopen vijf jaar is er in Utrecht een gestage groei van het aandeel huishoudens dat niet in het bezit is van een auto: van 24% in 2008 naar 33% in 2012. Het percentage huishoudens met één auto en met twee of meer auto's neemt af.
- Autoloze huishoudens zijn er voornamelijk in de leeftijdsgroep onder de 30 jaar (51% zonder auto) en bij de 65-plussers (35% zonder auto). Een laag auto-bezit in de leeftijdsgroep onder de 30 jaar is er

vooral bij studentenhuishoudens (62% zonder auto), maar ook bij de overige jonge huishoudens (42% zonder auto).

Vooraf tevredenheid over directheid fietsroutes

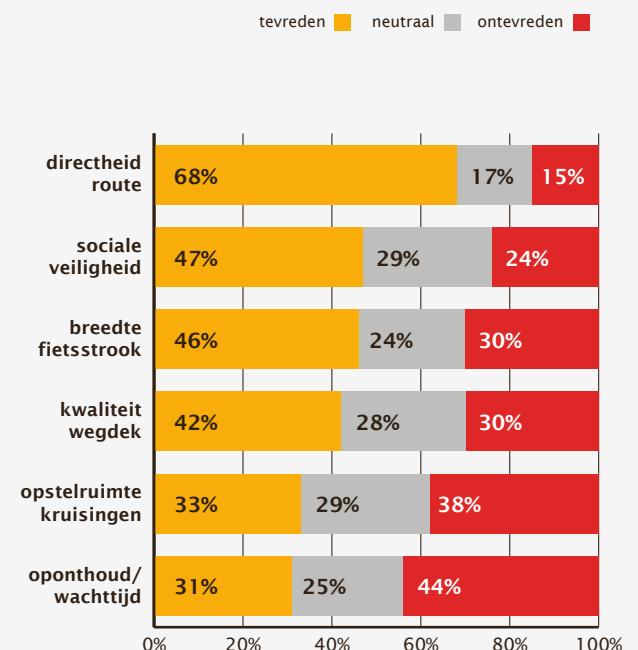
- Tweederde van het Utrechtse bewonerspanel fietst tenminste één keer per week naar de binnenstad. Een zelfde aandeel maakt tenminste één keer per week een fietsrit naar andere plekken buiten de eigen buurt. De helft doet het allebei.
- Voor beide fietsroutes – naar de binnenstad en naar andere plekken in de stad – is een ruime meerderheid van de gebruikers tevreden over de directheid van de route.
- De tevredenheid is het laagst over het oponthoud (bijvoorbeeld lang moeten wachten bij verkeerslichten) en over de opstelruimte bij kruisingen. Op deze punten zijn er voor de fietsroute naar de binnenstad meer ontevreden dan tevreden fietsers.
- Relatief veel ontevredenheid over het oponthoud en de opstelruimte is er bij bewoners van de wijken West en Zuidwest, met name op de route naar de binnenstad. Bewoners van Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern zijn meer dan gemiddeld ontevreden over de directheid van fietsroutes en over de sociale veiligheid.

Figuur 1 – Autobezit Utrechtse huishoudens

Bron: Inwonersenquête

Figuur 2 – Tevredenheid over fietsroute naar de binnenstad

Bron: Bewonerspanel (februari 2013)

11 Openbare Ruimte en Groen

De gemeente Utrecht wil graag een stad zijn waarin bewoners kunnen vertoeven in een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving, die uitnodigt tot sociaal gedrag en ontmoeting van mensen en culturen. Uit de gemeentelijke schouwen blijkt dat de onderhoudskwaliteit van het groen in de openbare ruimte is verbeterd. In de praktijk waarderen Utrechters de openbare ruimte al jaren met een voldoende. Ze vinden dat er voldoende groen in hun buurt is. Wel ervaart een toenemend aandeel Utrechters vaak rommel op straat. Onder Utrechters is de bereidheid om iets voor hun eigen openbare ruimte te doen als volgt: één op de acht inwoners verzorgt op dit moment al gemeentegrond en ongeveer één op de zeven Utrechters geeft aan belangstelling te hebben om dit in de toekomst te gaan doen.

Indicatoren Openbare Ruimte en Groen

	2009	2010	2011	2012
Rapportcijfer inwoners voor staat openbare ruimte	6,3	6,4	6,5	6,4
Rapportcijfer inwoners voor netheid	6,7	6,8	6,8	6,6
% inwoners dat openbare ruimte noemt als buurtprobleem	24%	25%	23%	23%
Aantal bewonersmeldingen openbare ruimte	40.782	39.361	39.381	38.167
% inwoners dat vindt dat er voldoende groen is in hun buurt	-	-	-	79%
% inwoners dat het groen in hun buurt aantrekkelijk vindt	-	-	-	65%
% inwoners dat vaak last heeft van rommel op straat	25%	26%	29%	31%
% inwoners dat vaak last heeft van hondenpoep	20%	18%	20%	19%
% inwoners dat ontevreden is over onderhoud wegen en fietspaden	25%	23%	17%	24%
% inwoners dat ontevreden is over straatverlichting	8%	9%	10%	10%

Bron: Inwonersenquête, Bewonersmeldingen Utrecht (BMU)

Waardering openbare ruimte stabiliseert, meer last van rommel op straat

- Het rapportcijfer voor 'de staat van de openbare ruimte' is in de periode 2009-2011 licht gestegen, maar die stijging is in 2012 niet verder doorgezet. Met het cijfer 6,4 is het vergelijkbaar met dat van een jaar eerder.
- Ook het rapportcijfer voor netheid blijft door de jaren heen schommelen rond eenzelfde niveau. In 2012 ligt het rapportcijfer (6,6) iets lager dan in de twee voorgaande jaren (6,8).
- Het percentage inwoners dat vaak last heeft van rommel op straat is sinds 2009 toegenomen van 25% naar 31% (2012).
- In het aantal bewonersmeldingen over de openbare ruimte zien we een gestage daling. In 2012 zijn het er 6% minder dan in 2009.
- Een ruime meerderheid van de Utrechters (79%) vindt dat er voldoende groen is in hun buurt. Tweederde vindt het groen in hun buurt aantrekkelijk.
- Het percentage inwoners dat vaak last heeft van hondenpoep blijft door de jaren heen vrij stabiel. Het gaat in 2012 om 19%.

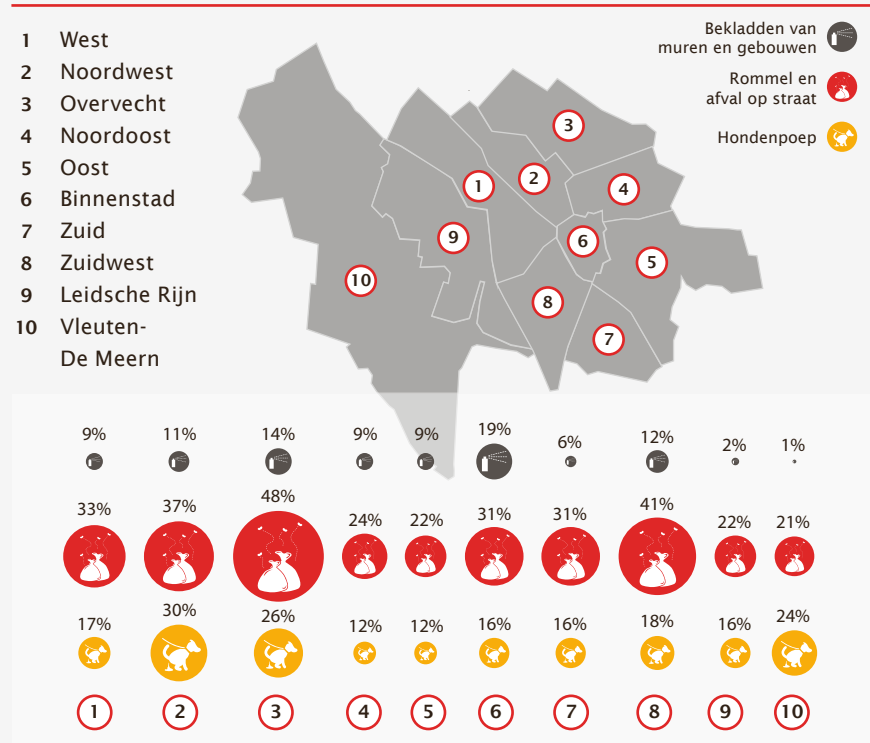
- Een kwart van de bewoners is ontevreden over het onderhoud van wegen en fietspaden. De ontevredenheid is daarmee terug op het niveau van 2009 en 2010.
- Het percentage inwoners dat ontevreden is over straatverlichting is sinds 2009 licht gestegen van 8% naar 10% (2012).

Schouw: onderhoudskwaliteit groen verbeterd

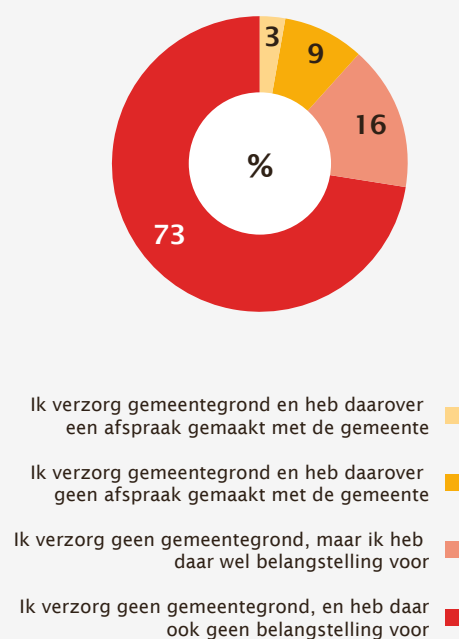
- In opdracht van de gemeente schouwen externe professionals een aantal keer per jaar de onderhoudstoestand van de openbare ruimte. Daaruit blijkt dat de onderhoudskwaliteit van het groen het afgelopen jaar sterk is verbeterd. In bijna alle wijken is minder dan 10% van de meetpunten als onvoldoende beoordeeld. Alleen in de wijk Noordwest wordt voor de heesters net iets boven de 10%-grens gescoord en in Overvecht voor het onkruid bij de boomspiegels. In 2011 was de onvoldoende-score voor onkruid bij de boomspiegels in de hele stad nog ruim boven de 10%.
- Uit de schouwen blijkt ook dat het opruimen van zwerfafval, net als in 2011, een positieve lijn laat zien. In 2012 scoort 2% van alle meetpunten onvoldoende.

- Eén op de tien Utrechters geeft aan last te hebben van vernielingen in de eigen buurt en bijna één op de tien Utrechters (9%) geeft aan hier last te hebben van bekladding van muren en gebouwen.
- Utrechters geven een voldoende (gemiddeld 6,4) voor het schoon zijn van straten, pleinen, stoepen en fietspaden in hun buurt. Hetzelfde cijfer geven zij voor het onderhoud van straten, pleinen, stoepen en fietspaden in hun buurt en voor de verzorging van het openbare groen in hun buurt.
- Ruim één op de acht Utrechters (12%) geeft aan gemeenteground te verzorgen, een klein deel van hen heeft daarover afspraken gemaakt met de gemeente. Daarnaast geeft 16% aan wel belangstelling te hebben voor het verzorgen van gemeenteground, maar doet dat nu nog niet.

Figuur 1 – Aandeel inwoners dat vaak last ervaart van..., per wijk

Figuur 2 – Utrechters over het verzorgen van gemeenteground

Bron: Inwonersenquête 2012

50% 12 Economie

De Utrechtse economie is nog in beweging. De stad blijft door zijn centrale ligging voor bedrijven en organisaties een goede vestigingsplaats na een reorganisatie of centralisatie van activiteiten. Het gevolg is dat de werkgelegenheid in Utrecht vooralsnog op peil blijft. Het aantal starters, met daaronder veel zzp-ers is groot. Toch heeft de economische crisis ook duidelijk effect op het groeitempo van het aantal banen, een toenemend aantal bedrijven dat wordt opgeheven of failliet gaat en er is een laag ondernemersvertrouwen. Een meerderheid van de ondernemers geeft aan last te hebben van afnemende omzetten met als gevolg een krimpend personeelsbestand. Ondernemers zijn duidelijk pessimistischer over hun eigen toekomst dan een jaar geleden.

Indicatoren Economie

	2009	2010	2011	2012
aantal banen	224.902	225.375	228.427	231.536
aantal vestigingen	23.451	25.521	27.932	29.323
ondernemersvertrouwen (excl. exportverwachting)	0	65	29	-20
aantal oprichtingen nieuwe bedrijven en nevenvestigingen	3.117	4.363	4.664	4.226
aantal faillissementen	168	79	98	104

Bron: PAR, CBS (COEN), Kamer van Koophandel (Handelsregister)

Werkgelegenheid tot april 2012 op peil, ondernemersvertrouwen daalt

- De werkgelegenheid in Utrecht blijft op peil. Tussen april 2011 en 2012 kwamen er 3.100 banen bij, een toename van 1,4%. Er werken 231.500 mensen in Utrecht. In de provincie nam het aantal banen juist af (-0,5%).
- De toename komt voor een deel door het toenemend aantal zzp-ers in de stad. Dit betekent echter niet per definitie dat al deze mensen ook (full time) aan het werk zijn.
- Een andere reden voor de toename is het effect van de concentratiebewegingen van enkele grote organisaties in de stad zoals Rabobank, waar door de opening van de toren 900 banen bijkwamen, en de concentratieactiviteiten van Defensie op het terrein van de voormalige Kromhoutkazerne (+900 banen).
- We zien wel een lager groeitempo van het aantal banen tijdens de economische crisis. In de periode 2006-2009 was de groei (+9%) van het aantal banen groter dan in de periode 2009-2012 (+3%).
- Het vertrouwen van Utrechtse ondernemers voor het komende jaar neemt sterk af. Vorig jaar waren er nog meer ondernemers die positief waren over de toekomst van het eigen bedrijf (saldo +29), nu zijn er meer ondernemers uitgesproken negatief (-20). In de provincie (-30) en Nederland (-22) is het ondernemersvertrouwen ook erg laag. Bedrijven in de overige G4-steden zijn iets minder vaak negatief. Omzetten en personeelssterkte staan onder druk.

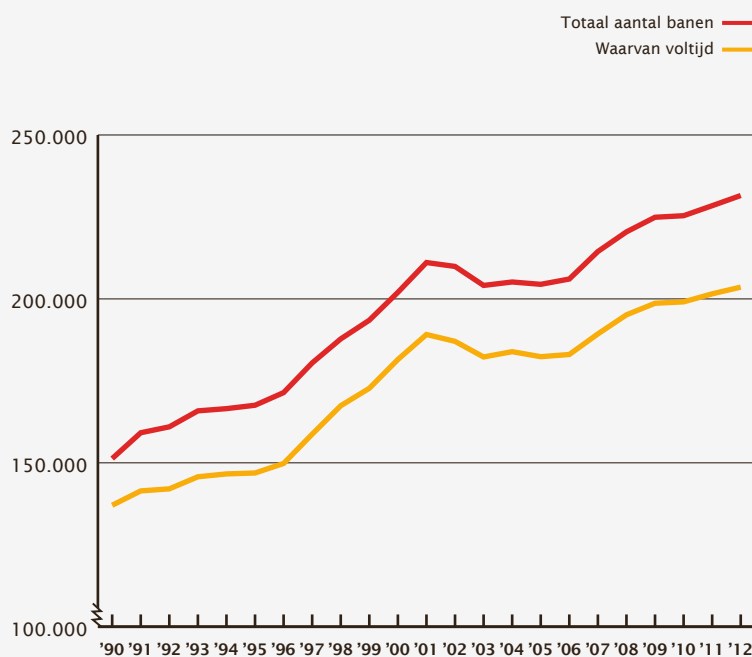
Nederland in recessie

- In 2012 is de Nederlandse economie met 0,9% gekrompen. Door de negatieve economische groei in het derde en vierde kwartaal van 2012 is Nederland voor de derde keer in korte tijd in een recessie beland.
- Belangrijke oorzaken voor de huidige krimp zijn de dalende consumptie van huishoudens (consumentenvertrouwen is historisch laag), de dalende uitgaven van de overheid en het uitblijven van investeringen in nieuwbouw woningen. Voor Nederland geldt verder dat de wereldhandel op dit moment ook maar matig groeit.
- Herstel van de economie wordt op zijn vroegst in de tweede helft van 2013 verwacht.
- Uit onderzoek van het Planbureau voor de Leef-omgeving en de Universiteit Utrecht blijkt dat in de Utrechtse economie vergeleken met andere provincies snel de gevolgen van een economische neergang zichtbaar zijn, maar dat de economie in Utrecht zich ook weer snel herstelt. Eenzelfde beeld komt ook naar voren uit analyses van het CBS.

Gezondheidszorg en zakelijke diensten het grootst in termen van werkgelegenheid

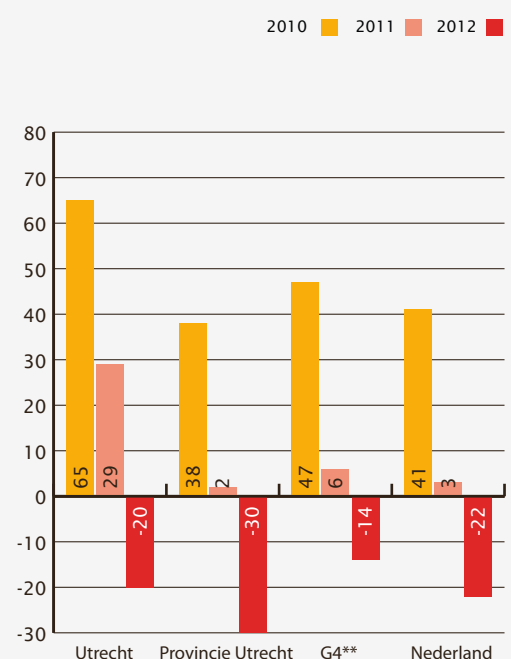
- De gezondheidszorg en de zakelijke dienstverlening zijn de grootste sectoren in Utrecht. Als alle vormen van zakelijke dienstverlening worden opgeteld, dan is deze sector het grootst (bijna 40.000 banen). Hierbinnen maken advisering & onderzoek het grootste deel uit.
- In de gezondheidszorg werken 36.600 mensen. Andere sectoren met veel werkgelegenheid zijn de handel, onderwijs, informatie & communicatie en financiële diensten.
- De toename van werkgelegenheid in Utrecht zit met name in de financiële instellingen en de sector Vervoer & Opslag. In de bouwsector gingen de meeste banen verloren.
- Het ministerie van Economie, Landbouw & Innovatie heeft een achttal landelijke topsectoren aangewezen. Deze sectoren zijn in de gemeente Utrecht slechts beperkt aanwezig. Alle topsectoren, met uitzondering van de creatieve industrie zijn hier minder vertegenwoordigd dan landelijk gemiddeld.

Figuur 1 – Werkgelegenheidsontwikkeling Utrecht: aantal banen (>12 uur per week)

Bron: PAR

Figuur 2 – Ondernemersvertrouwen naar gebied*

Bron: CBS/KvK (COEN) | * exclusief exportverwachting | ** ongewogen gemiddelde

Aantal zzp-ers neemt wederom toe

- Het aantal zzp-ers in de stad is het afgelopen jaar wederom toegenomen van 19.000 in 2011 naar 20.300 in 2012. Dit is een toename van 7%. Het aantal zzp-ers is hier geschat op basis van het aantal vestigingen met één werkzame persoon. Dit is een overschatting van de werkelijkheid, maar het is de enige bron met recente informatie.
- Sinds 2006 is het aantal zzp-ers verdubbeld. In het afgelopen jaar was de grootste toename van het aantal zzp-ers in de sectoren Advisering, Onderzoek (+505), Cultuur, Sport en Recreatie (+239), en Gezondheidszorg (+174).
- Eén op de acht banen (12% in Utrecht) is een deeltijd baan (hier gedefinieerd als banen van minder dan 12 uur per week). Dit aandeel is over de afgelopen jaren licht gestegen. Onder zzp-ers is het aandeel deeltijdwerkers hoger (18%). Dit aandeel verschilt sterk per sector. Overigens heeft 60% van de zzp-ers naast het eigen bedrijf een andere inkomstenbron voor het huishouden.

Belangrijke sectoren Utrechtse economie (provincie)

- Uit een analyse van TNO blijkt dat in de provincie Utrecht vier bedrijfstakken zijn die de afgelopen jaren van groot belang zijn geweest vanwege hun omvang, groei en overconcentratie. Dit zijn

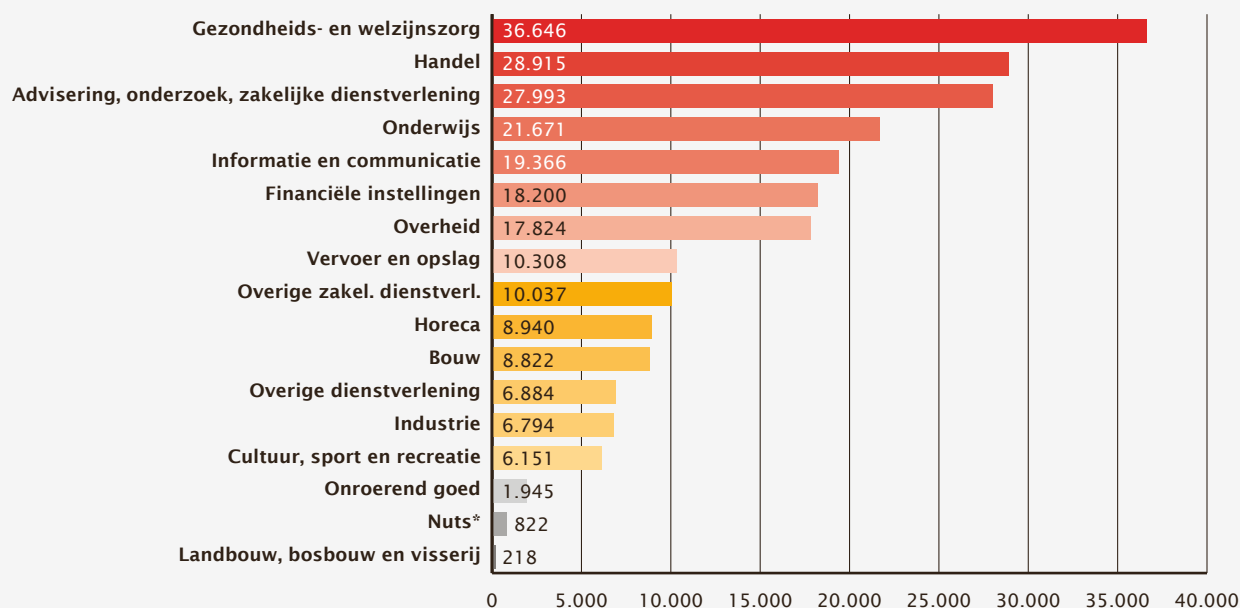
Informatie & communicatie; Advisering, onderzoek, specialistische zakelijke diensten; Financiële diensten en Groothandel.

- Alleen voor Informatie & Communicatie geldt dat de sector in de provincie een hogere concentratie heeft én een bovengemiddelde groei over de afgelopen vijftien jaar. De sector Cultuur, sport en recreatie is ook overgeconcentreerd in de provincie Utrecht, heeft een hoge gemiddelde jaarlijkse groei van de toegevoegde waarde, maar is bescheiden in omvang.
- In de projectie voor 2020 op basis van door het CPB gegeven groeicijfers per sector, blijkt dat de volgende sectoren aan belang winnen in de provinciale economie tot 2020: Informatie & communicatie, Vervoer & opslag, Groothandel, Detailhandel en Financiële diensten.

Provincie Utrecht verdient vooral buiten de regio

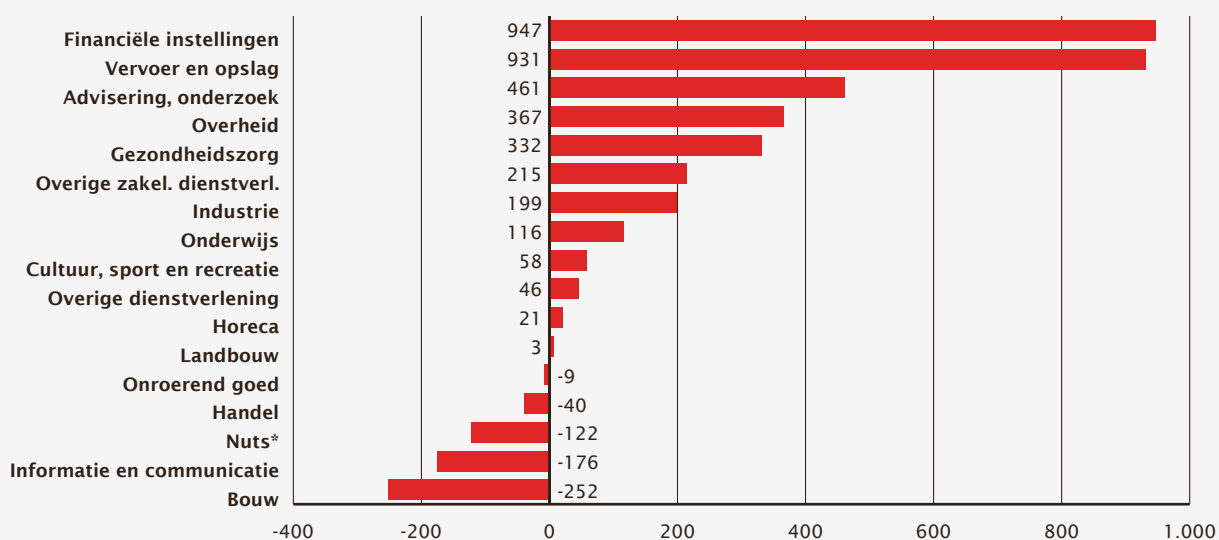
- Uit een analyse van TNO blijkt dat Utrecht meer dan 92% van zijn geld buiten de regio verdient. In volgorde van omvang zijn de belangrijkste 'handelspartners' van de regio Utrecht: Zuid Holland, Noord Holland en Noord Brabant, samen goed voor 58% van de Utrechtse leveringen. Utrechtse bedrijven verdienen dus maar een klein deel in de eigen regio.
- Utrechtse bedrijven exporteren relatief weinig naar het buitenland. Dit heeft ondermeer te maken met de aard van de werkgelegenheid (veel dienstverlening).

Figuur 3 – Aantal banen Utrecht naar sector (april 2012)

Bron: PAR | * water; afval(water)beheer, sanering, handel in elektriciteit en aardgas

Figuur 4 – Ontwikkeling aantal banen gemeente Utrecht 2011-2012

Bron: PAR | * water; afval(water)beheer, sanering, handel in elektriciteit en aardgas

13 Werk en Inkomen

De economische crisis laat Utrecht op het gebied van werk en inkomen niet ongemoeid. De gemeente streeft ernaar zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen en een vangnet te bieden voor hen die steun nodig hebben. Dat de druk op sociale voorzieningen toeneemt, blijkt onder andere uit het toegenomen aantal verstrekte uitkeringen, een oplopende werkloosheid en een verslechterde inkomenspositie van Utrechters. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het in de stad Utrecht over het algemeen minder snel verslechtert dan in de andere grote steden en de rest van Nederland.

Indicatoren Werk en Inkomen

	2009	2010	2011	2012**
netto arbeidsparticipatie	70%	70%	70%	69% ¹
potentiële beroepsbevolking 15 t/m 64 jaar	225.209	227.826	230.253	233.671
werkloosheidspercentage (CBS)	5,1%	5,2%	5,2%	6,5% ¹
aantal niet-werkende werkzoekenden (UWV WERKbedr.; nww)***	9.605	7.508	7.411	8.513
aandeel nww op pot. beroepsbevolking (15-64 jaar)***	6,4%	4,7%	4,6%	5,2%
aantal openstaande vacatures UWV WERKbedrijf (dec.)	926	755	1.247	866
rapte indicator arbeidsmarkt Utrecht	-	-	0,48 (gem.)	0,33 (ruim)
aantal huishoudens met bijstand (incl. WIJ)***	6.641	7.100	7.541	7.731
aantal WW-ers***	4.822	4.535	4.969	5.848
aantal arbeidsongeschikten	12.420	14.120	14.100	14.060
aantal aanvragen schuldhulpverlening****	1.152	2.076	1.945	2.113
aantal huishoudens met een laag inkomen	10.880	11.910	-	14.500*
% inwoners dat (zeer) slecht rondkomt	5%	6%	6%	7%

Bron: CBS, UWV WERKbedrijf, Werk en Inkomen, Inwonersenquête | * raming op basis van landelijke toename | ** 1e t/m 3e kwartaal 2012 | *** Stand per 1 januari 2010, 2011, 2012 en 2013 | **** dashboard Werk en Inkomen (minnelijk, wettelijk, budgetbeheer)

Werkloosheid loopt verder op, forse toename aantal WW-uitkeringen

- De werkloosheid loopt voor het eerst sinds jaren op. In de periode 2009-2011 lag het aandeel iets boven de 5%; in 2012 komt het percentage uit boven de 6% (6,5%). Dit is iets meer dan gemiddeld in Nederland (6,3%). In de provincie Utrecht ligt de werkloosheid met 5,6% iets lager dan in de stad, maar in de andere grote steden ligt het percentage hoger.
- Ook het aantal niet-werkende werkzoekenden (nww) ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf stijgt. Op 1 januari 2013 komt het aantal uit op ruim 8.500, 15% meer dan op 1 januari 2012. Die toename is wel wat kleiner dan de landelijke stijging (18%).
- De groei van de werkloosheid manifesteert zich, conform het landelijke beeld, vooral onder jongeren en 45-plussers. In Utrecht is het aantal jongere nww-ers (t/m 26 jaar) in 2012 met 53% toegenomen tot ruim 1.100.
- Opvallend is ook de groei van het aantal ingeschreven hoogopgeleide werkzoekenden (hbo en wo). Meer dan 3.000 Utrechtse hoogopgeleiden zijn werkzoekend, een toename in 2012 met 35%. Ook landelijk is dit beeld, weliswaar in minder scherpe vorm, zichtbaar.
- Het aantal uitkeringen in het kader van de werkloosheidswet (WW) is in 2012 fors toegenomen.

Ruim 5.800 Utrechters zijn op 1 januari 2013 afhankelijk van een WW-uitkering, 18% meer dan een jaar eerder. Die groei is wel minder groot dan de landelijke toename (26%) en de toename in andere grote steden. Uit landelijke gegevens blijkt dat de groei van het aantal WW-ers zich vooral voordoet in de bouwsector en onder jongeren van 15 tot 25 jaar.

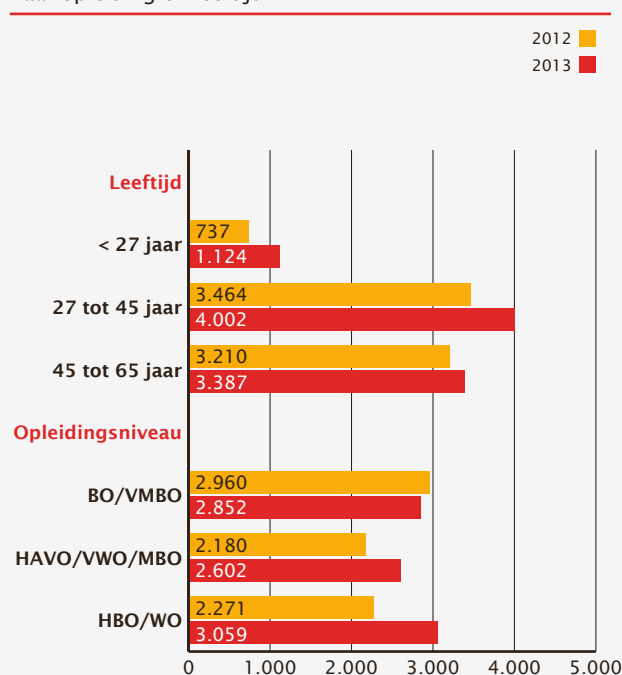
Relatief hoge arbeidsparticipatie, groeiende beroepsbevolking

- De netto arbeidsparticipatie, dat is het aandeel werkende Utrechters op de potentiële beroepsbevolking, ligt al jaren rond de 70%. In 2012 is dit aandeel licht gedaald naar 69%. Dat is even hoog als in Amsterdam, maar hoger dan in de andere grote steden en de rest van Nederland.
- De potentiële beroepsbevolking in Utrecht (inwoners van 15 t/m 64 jaar) groeit al jaren en zal verder groeien van ruim 230.000 in 2012 naar 280.000 in 2030. Mannen en vrouwen zijn in deze groep gelijk verdeeld.

Minder openstaande vacatures

- Het aantal openstaande vacatures in Utrecht bij het UWV WERKbedrijf loopt vooral terug in het laatste kwartaal van 2012. In vergelijking met december 2011 is het aantal openstaande vacatures in december 2012 gedaald met 31%.

Figuur 1 – Niet-werkende werkzoekenden naar opleiding en leeftijd

Bron: UWV WERKBedrijf

De regio Utrecht-Midden kent zelfs een afname van 43%. Gecombineerd met een snelle groei van het aantal werkzoekenden, betekent dit een ruimer wordende arbeidsmarkt: op één vacature zijn steeds meer werkzoekenden beschikbaar. In Utrecht is deze krapte-indicator wat gunstiger dan voor de arbeidsmarktregio: op elke vacature van maximaal mbo-niveau zijn in Utrecht drie werkzoekenden. In de regio zijn dat vijf werkzoekenden per vacature.

Het aantal verstrekte uitkeringen neemt toe

- Het aantal uitkeringsontvangers groeit in 2012 verder door. In Utrecht zijn op 1 januari 2013 ruim 7.700 huishoudens met bijstand, een toename van 2,5% in 2012. De groei is kleiner dan in 2011, wat in belangrijke mate wordt bepaald door de inzet van de vier weken zoektermijn. Aanvragers van bijstand die niet in een schrijnende situatie verkeren, gaan eerst vier weken zelf op zoek naar werk. Voor jongeren geldt de vier weken zoektermijn altijd. Het dempend effect op de bijstand zien we terug in een dalend toekenningpercentage van de uitkering, vooral onder jongeren t/m 26 jaar.
- Bekend is dat Utrecht een relatief laag aandeel bijstandsonvangers heeft in vergelijking met andere steden. In Rotterdam en Den Haag is het aantal bijstandshuishoudens in 2012 – weliswaar in iets

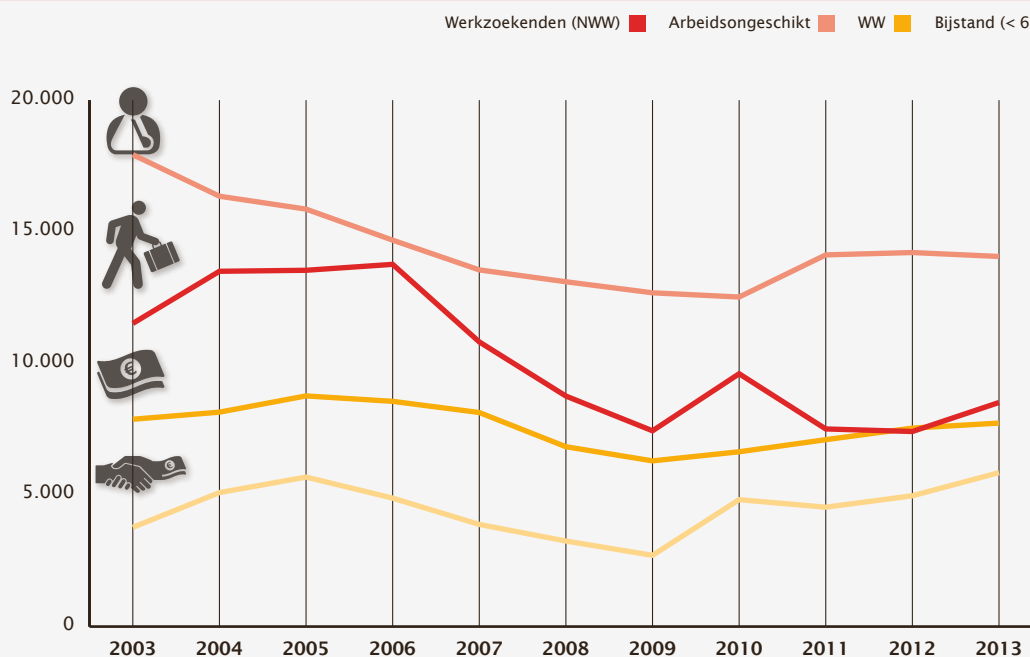
minder mate – ook toegenomen, in Amsterdam neemt het aandeel licht af.

- Het aantal Utrechters met een arbeidsongeschiktheidsuitkering is redelijk stabiel en ligt in 2012 rond de 14.000. Een daling wordt veroorzaakt door de aflopende WAO-regeling, maar er is nog wel een groei van het aantal jongeren met een Wajong-uitkering (3.580 jongeren ontvangen deze uitkering) en uitkeringen in het kader van de WIA-regeling voor gedeeltelijk arbeidsgeschikten.

Groei aandeel lage inkomens

- De meest recente cijfers van het CBS over het aandeel lage inkomens (belastingjaar 2010), laten zien dat in Utrecht 11.910 huishoudens moeten rondkomen van een laag inkomen (9,2%). Dat is een hoger percentage dan gemiddeld in Nederland (7,6%), maar het laagste in de G4.
- De ramingen van het CBS en SCP gaan uit van een landelijke toename van het aandeel lage inkomens in 2012 en 2013 (Armoedesignalement 2012). Als we de landelijke raming vertalen naar de Utrechtse situatie, dan zou ruim 11% van de Utrechtse huishoudens in 2013 rondkomen van een laag inkomen (ca. 14.500 huishoudens).
- Utrecht heeft in vergelijking met de landelijke situatie veel eenpersoonshuishoudens en jongeren (studen-

Figuur 2 – Aantal werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden, 2003-2013

Bron: UWV WERKbedrijf, afd. Werk en Inkomen, CBS

ten) en slechts een klein aandeel gepensioneerden. De lage inkomens zijn in Utrecht daarom relatief vaak te vinden onder eenpersoonshuishoudens en jongeren en minder vaak onder gepensioneerden.

- De berichten over de gevolgen van de crisis voor de inkomens van diverse groepen zijn verschillend. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geeft in januari 2013 aan dat de koopkrachtdaling zich in de periode 2002-2017 vooral voordoet onder alleenverdieners met kinderen en een modaal of hoger inkomen, alleenstaanden met een twee keer modaal inkomen én alleenstaande ouderen met AOW en pensioen.
- Het NIBUD becijfert dat bijna iedereen in 2013 minder te besteden heeft dan in 2012. De koopkrachtdaling kan voor sommige groepen oplopen tot 7,7%. Vooral (vervroegd) gepensioneerden en ouders met kinderen in de kinderopvang gaan er op achteruit.

Utrechters ervaren verslechtering inkomenspositie

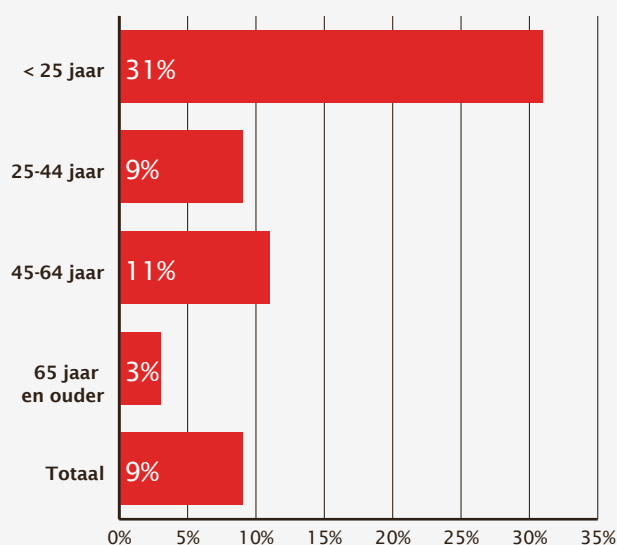
- Uit de Inwonersenquête blijkt dat sinds 2009 het percentage Utrechters dat (zeer) slecht rondkomt toeneemt van 5% naar 7%. Het percentage dat (zeer) goed rondkomt daalt van 74% naar 66%.
- De verslechtering in het kunnen rondkomen is bij bijna alle Utrechtse groepen te zien, van jong tot oud, met of zonder kinderen. Opvallend is dat de

slechter ervaren inkomenspositie zich in sterkere mate voordoet onder 55-plussers en eenoudergezinnen. De groep 55-plussers komt echter relatief gezien goed rond. Eenoudergezinnen, daarentegen, behoren door de jaren heen tot de groep die het minst goed kan rondkomen.

Meer schuldhulpaanvragen en beroep op bijzondere bijstand

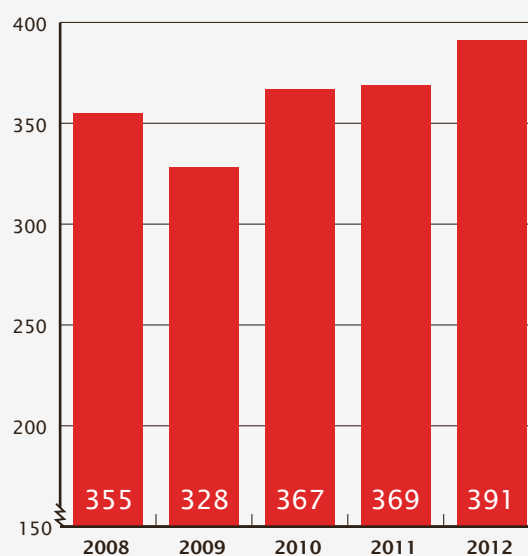
- De verslechterde inkomenspositie is ook zichtbaar in een toenemend aantal schuldhulpaanvragen bij de gemeente. Uit de kwartaalrapportage van Werk en Inkomen blijkt dat in 2012 2.113 aanvragen voor schuldhulpverlening zijn gedaan. Dat zijn er 168 meer dan in 2011. Hoewel jongeren t/m 26 jaar een klein deel uitmaken van het totaal aantal aanvragers, neemt juist in die groep het aantal aanvragers van schuldhulp toe.
- Het aantal aanvragen en toekenningen van bijzondere bijstand neemt eveneens toe. Het aantal aanvragen is gegroeid van 4.432 in 2011 naar 4.614 in 2012. Ook het aantal toekenningen van bijzondere bijstand loopt op (van 2.127 naar 2.750).
- Utrechters doen ook vaker een beroep op de voedselbanken. In januari 2013 krijgen volgens de Tussenvoorziening 550 huishoudens een voedselpakket. Begin 2012 lag het aantal rond de 530.

Figuur 3 – Aandeel huishoudens met laag inkomen naar leeftijd, 2010

Bron: CBS, RIO 2010

Figuur 4 – Aantal aanvragen bijzondere bijstand (maandgemiddelde)

Bron: Werk en Inkomen

14 Onderwijs

Het Utrechtse onderwijsbeleid is verwoord in de Utrechtse Onderwijs Agenda (UOA). De UOA heeft als motto: meer kansen voor Utrechts talent. Elk Utrechts kind moet zijn talenten kunnen ontwikkelen. Schoolbesturen, welzijnsinstellingen, onderwijsondersteuners en de gemeente werken daarin samen. Het aantal Utrechtse schoolgaande kinderen neemt de afgelopen jaren toe. Het aandeel achterstandsleerlingen in Utrecht is iets hoger dan landelijk gemiddeld. Daarentegen scoren Utrechtse basisschoolkinderen hoger op de afsluitende Cito toets dan landelijk en in de G4 gemiddeld en heeft Utrecht relatief veel havo/vwo leerlingen. Het aandeel jongeren met een startkwalificatie is in 2012 verder gestegen.

Indicatoren Onderwijs

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
aantal Utrechtse leerlingen BO/VO*	38.850	39.845	40.905	42.161
- basisonderwijs (BO)	25.544	26.383	27.058	27.823
- speciaal basisonderwijs (SBO)	415	405	422	444
- voortgezet onderwijs (VO)	10.859	11.002	11.329	11.824
- (voortgezet) speciaal onderwijs ((V)SO)	2.032	2.055	2.096	2.070
% achterstandsleerlingen in het BO**				
- Utrecht	21%	20%	18%	17%
- overige G4	29%	27%	-	-
- Nederland	13%	13%	12%	-
gemiddelde Cito-scores	534,8	536,0	535,9	-
	2009	2010	2011	2012
% 17 t/m 22-jarigen met startkwalificatie	-	79%	91%	94%
% doelgroeppeuters dat voorschool bezoekt***	55%	55%	78%	70%
leners bibliotheken	60.700	62.200	65.200	65.928
bezoekers bibliotheken	1.351.300	1.275.900	1.318.200	1.331.190
bezoekers website/digitale bibliotheek	495.900	652.900	730.100	801.608

Bron: www.DUO.nl, afd. Onderwijs, Cito, Bibliotheek Utrecht | * alle leerlingen op Utrechtse scholen | ** trend niet relevant aangezien pas sinds 2011/2012 een eenduidige definitie wordt gebruikt: achterstandsleerlingen zijn leerlingen waarvan beide ouders (zeer) laag opgeleid zijn. | *** zoals in Programmaverantwoording. Sinds 2011 wordt een betere schatting gemaakt van de doelgroep door indicatie bij huisbezoek van het consultatiebureau. De doelgroep bleek kleiner en het geschatte bereik hoger. De fluctuatie tussen de jaren komt voornamelijk door een betere schatting en niet zozeer door fluctuaties in bereik.

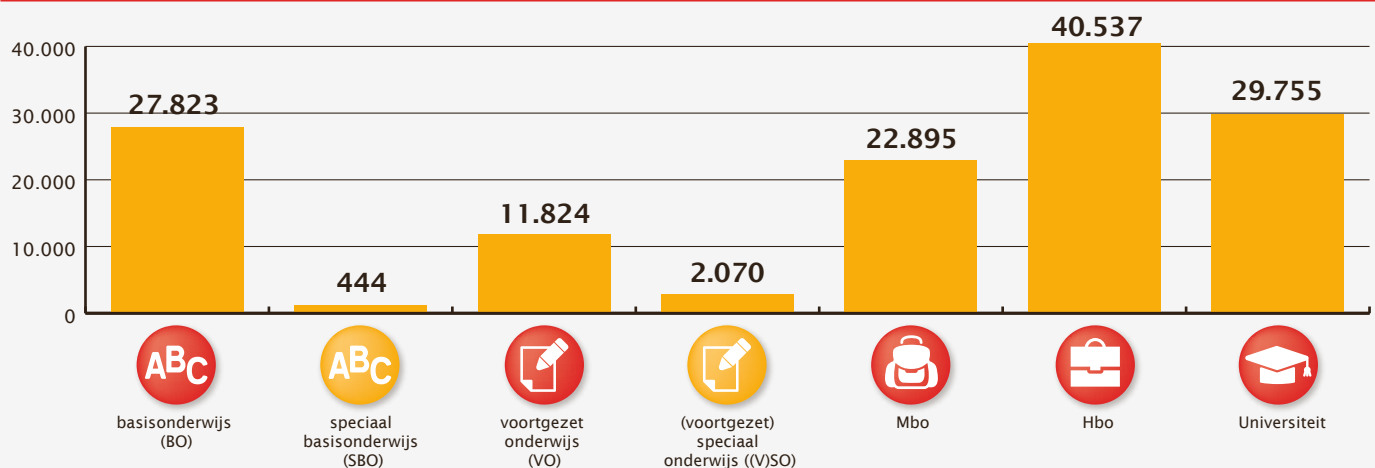
Aantal Utrechtse leerlingen groeit

- Dit schooljaar (2012/2013) volgen 42.161 leerlingen basis- of voortgezet onderwijs op Utrechtse scholen. Het aantal schoolgaande kinderen in Utrecht is de laatste jaren toegenomen zowel in het basis- als voortgezet onderwijs. Naast basis- en voortgezet onderwijs volgen nog zo'n 23.000 leerlingen een MBO opleiding in Utrecht, 40.500 een HBO opleiding en zo'n 30.000 studenten een studie aan de Universiteit Utrecht.
- De gemiddelde Cito score van Utrechtse leerlingen is ook dit jaar ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde (535,5). Utrecht scoort hoog in vergelijking met het gemiddelde van de vier grote steden (533,8).
- Meer dan negen van de tien Utrechtse jongeren tussen de 17 en 22 jaar heeft een startkwalificatie of zit nog op school om deze te halen (94%). Het aandeel jongeren met een startkwalificatie is weer iets hoger dan in 2011 toen het op 91% lag. In het schooljaar 2011/2012 was het aandeel nieuwe voortijdig schoolverlaters in Utrecht 4%. Dit is hoger dan landelijk gemiddeld, maar wel lager dan gemiddeld in grotere Nederlandse steden.
- In 2012 maakten 1.078 peuters gebruik van voorschoolse educatie. Dit zijn er vrijwel evenveel als in 2011. Voorschoolse educatie is gericht op kinderen van 2,5 tot 4 jaar en wordt aangeboden binnen peuterspeelzalen en binnen de kinderopvang. De voorscholen bereiken in 2012 ongeveer 70% van hun doelgroep. Het aantal voorschoolplaatsen is in 2012 gegroeid van 1.384 naar 1.429.
- In 2012 zijn de Utrechtse bibliotheken door 1,3 miljoen bezoekers bezocht. Het aantal leners van Utrechtse bibliotheken is sinds 2009 gestegen met 8%. In 2012 is de groei minder, het aantal leden is toegenomen met 1%. Het aantal bezoekers van de website/digitale bibliotheek groeit wel nog ieder jaar.

Minder zwakke basisscholen, meer zwakke afdelingen in voortgezet onderwijs

- In schooljaar 2012/2013 volgt 53% van alle Utrechtse leerlingen een havo of vwo opleiding en 29% een vmbo opleiding, 15% zit in een ongedeelde brugklas en 3% volgt praktijkonderwijs.
- De afgelopen jaren is het aantal leerlingen in het Utrechtse havo/vwo-onderwijs licht gestegen. In het schooljaar 2011/2012 volgde 48% van de derdeklassers in het Utrechts voortgezet onderwijs een havo/vwo-opleiding. Landelijk is dit ongeveer 47%. In Utrecht is dit aandeel geleidelijk gestegen in de afgelopen jaren, in 1999/2000 lag dit aandeel nog op 34%.
- Hoewel het aantal kindplaatsen op kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang nog wel toeneemt, is de groei flink minder dan in voorgaande jaren. Op 15 februari 2013 zijn er in Utrecht 110 kinderdagverblijven met een totale capaciteit van 6.685 plaatsen. De capaciteit is hiermee in 2012 toegenomen met 5%. Voor buitenschoolse opvang (bso) zijn er 138 locaties met 6.740 plaatsen, 7% meer dan in december 2011. Tussen januari 2010 en december 2011 was nog sprake van een groei in het aantal kindplaatsen bij kinderdagverblijven en bso's van respectievelijk 26% en 38%.
- Na de jaarlijkse ronde van de Onderwijsinspectie kent Utrecht nog één zwakke basisschool. Vorig jaar waren dit er nog vier. In het voortgezet onderwijs is het aantal zwakke afdelingen toegenomen van twee naar elf. Dit heeft volgens de scholen te maken met de verzwaring van de landelijke eisen van examens. Hiernaast zijn er zes zwakke scholen in het speciaal onderwijs en vijf zwakke opleidingen bij het MBO in Utrecht.

Figuur 1 – Aantal leerlingen in Utrecht per onderwijssoort, 2012

Bron: DUO

15 Jeugd

Het Utrechts jeugdbeleid is erop gericht dat alle Utrechtse jeugdigen zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen en dat de Utrechtse jeugd opgroeit tot gezonde, actieve en betrokken burgers. Daarom besteedt de gemeente aandacht aan bijvoorbeeld speelruimte, mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding en ondersteuning bij de opvoeding, maar grijpt ook in als jongeren overlast veroorzaken of het criminele pad op gaan.

In vergelijking met andere gemeenten doet de Utrechtse jeugd het op veel vlakken goed. Ook uit de Jeugdmonitor 2012 blijkt dat het goed gaat met de Utrechtse jeugd en dat zij zich steeds gezonder gedraagt. Aandachtspunt is de jeugdwerkloosheid; het aantal werkzoekende jongeren loopt verder op.

Indicatoren Jeugd

	2009	2010	2011	2012
aantal jongeren t/m 26 jaar*	116.580	118.303	120.093	122.516
% leerlingen groep 7/8 basisonderwijs goede ervaren gezondheid**	-	88%	-	89%
% leerlingen groep 7/8 basisonderwijs verhoogd risico op psychosociale problemen**	-	11%	-	12%
% leerlingen groep 7/8 basisonderwijs dat wel eens alcohol drinkt**	-	30%	-	27%
% leerlingen groep 7/8 basisonderwijs dat voldoende beweegt**	-	79%	-	84%
% jeugdigen (basisschool) dat deelneemt aan georganiseerde vrijetijdsbesteding**	-	85%	-	88%
% ouders tevreden over speelplaatsen in de buurt	66%	62%	66%	63%
% ouders gebruik gemaakt van Bureau Jeugdzorg voor geïndiceerde zorg	-	-	4%	5%
aantal niet-werkende werkzoekenden 15 t/m 26 jaar*	1.057	626	737	1.124
aantal jongeren met bijstand t/m 26 jaar*	-	722	759	803
aantal jongeren met Wajong uitkering t/m 26 jaar*	3.090	3.400	3.560	3.590***

Bron: Inwonersenquête afdeling Onderzoek; GBA; Jeugdmonitor GG&GD; afd. Werk en Inkomen; CBS | *stand 1 januari 2010, 2011, 2012, 2013 | ** Jeugdmonitor Utrecht 2009/2010 en 2011/2012, vanwege nieuwe wegen kunnen percentages licht afwijken van UM 2012 | *** stand 2e kwartaal 2012

Utrechtse jeugd doet het goed, maar jeugdwerkloosheid groeit

- Op 1 januari 2013 telt Utrecht 122.516 jongeren (0 t/m 26 jaar). Het aantal jongeren groeit net als de totale Utrechtse bevolking. Bijna vier op de tien Utrechtse is 26 jaar of jonger (38%). Kenmerkend

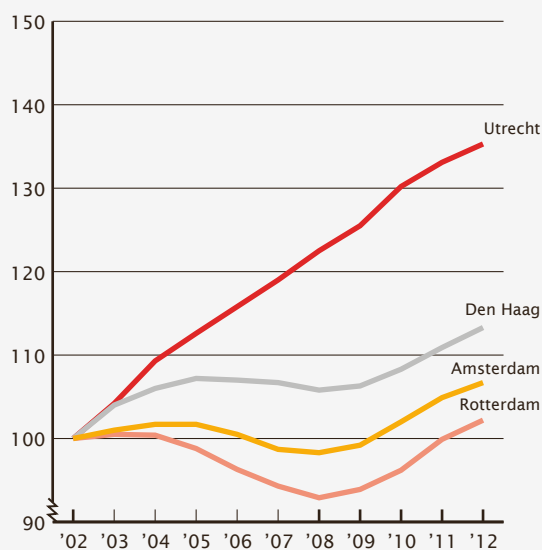
voor Utrecht is het relatief grote aantal 18 t/m 26-jarigen, waaronder veel studenten. Bijna een op de vijf Utrechtse is tussen de 18 en 26 jaar (18%). De afgelopen tien jaar is het aantal 0-5 jarigen in Utrecht met ruim een derde toegenomen (+35%).

- In Oost is het aandeel volwassen jongeren (18 t/m 26 jaar) het hoogst en in Vleuten-De Meern en Leidsche Rijn wonen relatief veel 0 tot 12 jarigen.
- De Jeugdmonitor 2012 geeft een positief beeld van de Utrechtse basisschooljeugd: veel Utrechtse leerlingen voelen zich gezond (89%), bewegen voldoende (84%) en doen vaker mee aan georganiseerde vrijetijdsbesteding (88%). Daarbij blijkt dat minder leerlingen wel eens alcohol drinken (27%) en bij meer leerlingen geldt thuis ook een duidelijk alcohol verbod.
- Ongeveer een op de twintig ouders met thuiswonende kinderen (jonger dan 18 jaar) heeft afgelopen jaar gebruik gemaakt van geïndiceerde zorg van Bureau Jeugdzorg (5%). Het aandeel dat aangeeft gebruik te hebben gemaakt van een centrum voor Jeugd en Gezin ligt iets hoger (8%).
- In Utrecht is in 2012 het aantal niet-werkende werkzoekende jongeren (t/m 26 jaar) met 53% toegenomen tot ruim 1.100 op 1 januari 2013. Dit sluit aan bij het landelijke beeld dat de toenemende werkloosheid zich vooral manifesteert bij jongeren en 45-plussers.

Armoede is een risicofactor

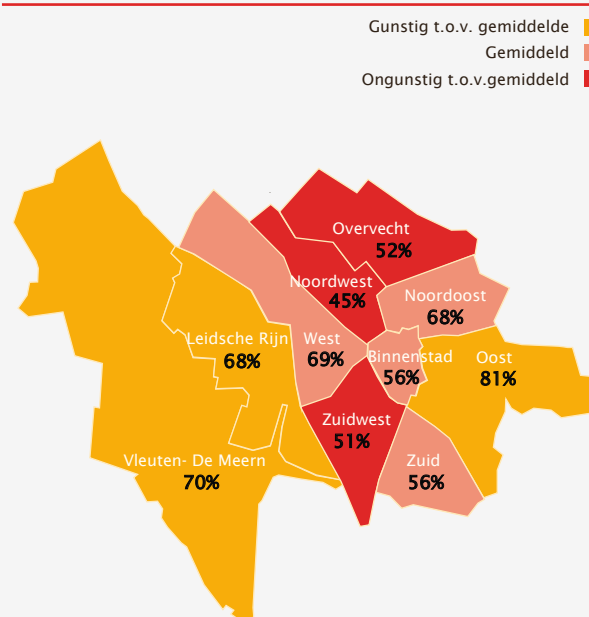
- Hoewel het met veel Utrechtse kinderen goed gaat, zijn er ook groepen die minder positief scoren. Uit de Jeugdmonitor blijkt dat leerlingen uit gezinnen met een lage welvaart (6%) het minder goed doen. Bijna tweederde van de leerlingen groeit op in een gezin met een hoge welvaart.
- Utrecht telt bijna 9.000 eenoudergezinnen, dat is een op de twintig Utrechtse huishoudens (5%). Uit landelijk onderzoek van het SCP (2010) blijkt dat de kans op armoede bij eenoudergezinnen groter is dan gemiddeld. Ook uit de inwonersenquête blijkt dat eenoudergezinnen vaker aangeven slecht rond te komen (12%) dan gemiddeld (7%).
- Uit landelijk onderzoek blijkt dat door 19% van de gezinnen en jeugdigen in Nederland gebruik wordt gemaakt van jeugdzorgvoorzieningen. Dit betreft zowel de eerste- (vrij toegankelijke) als tweedelijnsjeugdzorg. Van de tweedelijns- (geïndiceerde) jeugdzorg, bestaande uit provinciaal gefinancierde jeugdzorg, geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen en zorg voor licht verstandelijk gehandicapten, maakt 7,5% gebruik. Uit ditzelfde onderzoek blijkt dat gezinnen met veel problemen in de helft van de gevallen geen gebruik maken van geïndiceerde jeugdzorg. Ook migrantengezinnen maken relatief weinig gebruik van geïndiceerde zorg (SCP 2013).

Figuur 1 – Geïndexeerde ontwikkeling 0-5 jarigen in de grote steden en Nederland gemiddeld

Bron: CBS

Figuur 2 – Aandeel leerlingen opgroeiend in gezin met hoge welvaart

Bron: GG&GD Utrecht, Jeugdmonitor 2012

16 Samenleven

In Utrecht moet iedereen, dus ook de meest kwetsbare inwoners, mee kunnen doen en in staat gesteld worden zich optimaal te ontwikkelen. Een goede kwaliteit van de leefomgeving draagt hieraan bij. Er zijn op dit vlak een aantal ontwikkelingen. Het oordeel van Utrechters over hun buurt en het oordeel over de sociale cohesie zijn beide licht gedaald. Desondanks voelen Utrechters zich even actief en verantwoordelijk voor hun buurt en zijn ze vaker tevreden over de beschikbaarheid van ruimtes voor bewonersactiviteiten. Als het gaat om het welbevinden van Utrechters dan zijn er geen grote veranderingen ten opzichte van vorige jaren; maatschappelijk welbevinden, zelfredzaamheid en sociaal isolement blijven gelijk. Er is wel een kleine toename van het aandeel Utrechters dat zich gediscrimineerd voelt.

Indicatoren Samenleven

	2009	2010	2011	2012
score algemeen buurtoordeel	7,2	7,2	7,2	7,0
score sociale cohesie	5,8	5,9	5,8	5,7
% inwoners goede omgang autochtonen/allochtonen	86%	86%	87%	87%
% inwoners ontevreden met beschikbaarheid van ruimtes voor bewonersactiviteiten in de buurt	-	20%	19%	19%
% inwoners tevreden met beschikbaarheid van ruimtes voor bewonersactiviteiten in de buurt	-	36%	33%	37%
% inwoners verantwoordelijk voor de buurt	86%	87%	86%	86%
% inwoners actief in de buurt	30%	36%	33%	34%
% inwoners dat vrijwilligerswerk doet	38%	41%	41%	40%
% inwoners dat intensieve mantelzorg verleent	-	9%	-	*
% inwoners dat zich gediscrimineerd voelt in afgelopen 12 maanden	13%	12%	11%	13%
% inwoners in sociaal isolement	7%	8%	8%	8%
score maatschappelijk welbevinden	8,1	7,8	7,8	7,8
score zelfredzaamheid	7,8	7,7	7,8	7,8

Bron: Inwonersenquête | *Gezondheidspeiling GG&GD, 2012 nog niet beschikbaar

Met de meeste Utrechters gaat het nog steeds goed

- De mate waarin Utrechters zich thuis en geaccepteerd voelen in de maatschappij (maatschappelijk welbevinden) en de mate waarin Utrechters zich staande kunnen houden in de maatschappij (zelfredzaamheid) zijn het afgelopen jaar niet veranderd. Ook het aandeel Utrechters dat in een sociaal isolement leeft is onveranderd. Ongeveer een op de twaalf Utrechters leeft in een sociaal isolement (8%), dat zijn ongeveer 20.000 inwoners.
- Het algemene oordeel dat Utrechters hebben over hun buurt is licht gedaald van een 7,2 naar 7,0. Ook op het vlak van sociale cohesie - de verbondenheid met andere mensen in de buurt - zien we een dalende trend. Over twee jaar tijd bekeken is er een lichte afname van een 5,9 naar 5,7. De sociale cohesie in Utrecht is vergelijkbaar met de G4 (IVM, 2011).
- Hoewel het algemeen buurtoordeel en de sociale cohesie zijn afgenomen, voelen Utrechters zich even actief en verantwoordelijk voor hun buurt.

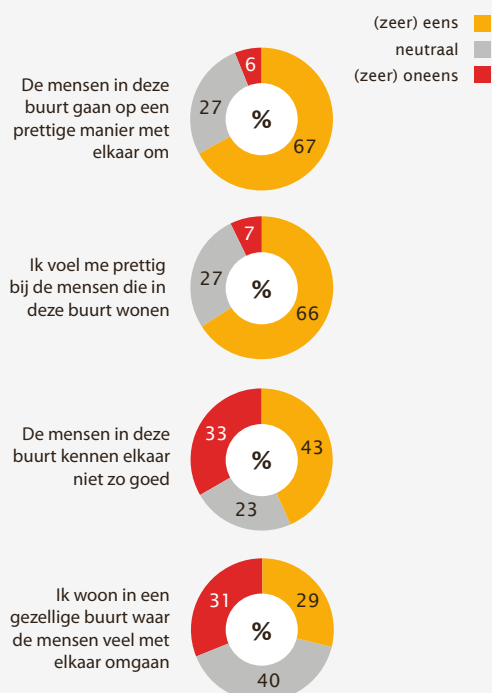
- De tevredenheid van Utrechters met de beschikbaarheid van ruimtes voor bewonersactiviteiten is gestegen van 33% in 2011 naar 37% in 2012.
- In 2010 gaf 9% van de Utrechters aan mantelzorg te verlenen, bijna een op de vijf (16%) van de mantelzorgers voelde zich hierdoor (tamelijk) zwaar belast.
- Ruim een op de tien Utrechters (13%) voelt zich wel eens gediscrimineerd om één of meerdere redenen. Dat is een kleine toename ten opzichte van vorig jaar. Discriminatie vanwege huidskleur, etniciteit of afkomst (6%) en discriminatie vanwege geloof (3%) komen net zoals vorig jaar het vaakst voor. Andere redenen voor discriminatie zijn geslacht (2%), leeftijd (2%), handicap (1%) en geaardheid (1%).
- Een grote meerderheid van de Utrechters heeft geen problemen met homoseksualiteit (92%) en vindt bovendien dat je homo's en lesbiennes niet mag lastigvallen (96%). Verder vindt 77% dat homoseksuele paren kinderen mogen opvoeden en een vergelijkbaar deel vindt het geen probleem als zijn of haar kind samenwoont met een partner van hetzelfde geslacht. Respectievelijk 10% en 13% vinden opvoeden van kinderen door homoseksuele paren en samenwonen met een partner van hetzelfde geslacht nog wel een probleem.

Groeiende doelgroep gemeentelijke zorg door meer zelfstandig wonen

- De doelgroep voor gemeentelijke zorg en ondersteuning groeit door een groter bevolkingsaantal, meer zelfstandig gaan wonen van doelgroepen (extramuralisering), ontwikkelingen in economie en arbeidsmarkt en de verschuiving van taken naar gemeenten. Utrechtse cliënten van individuele WMO-voorzieningen plus de cliënten voor extramurale begeleiding (nu nog AWBZ), hebben samen een aandeel van 7,1% van de zelfstandig wonende Utrechtse bevolking (15 jaar en ouder, exclusief studenten)¹.
- In 2012 zijn 8.924 nieuwe individuele WMO-voorzieningen door de gemeente toegekend. Veelal gaat het om huishoudelijke verzorging (4.391). Daarnaast zijn 1.937 woonvoorzieningen, 1.779 vervoersvoorzieningen en 871 rolstoelvoorzieningen toegekend. Omdat voorzieningen niet ieder jaar opnieuw worden aangevraagd is het totaal aantal lopende voorzieningen hoger, het gaat in totaal om zo'n 26.000 lopende WMO-voorzieningen.
- In Utrecht hadden 12.600 cliënten halverwege 2012 een geldige indicatie voor AWBZ-zorg. Dit is 4% van de bevolking. Bij 41% hiervan gaat het om intramurale zorg, 35% extramurale zorg met begeleiding en 24% extramurale zorg zonder begeleiding.

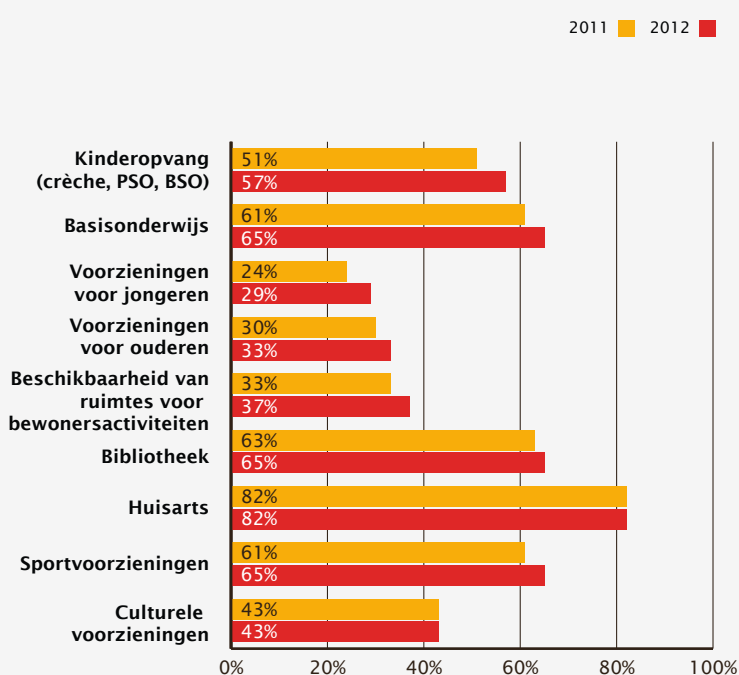
¹ Rekening houdend met een overlap van 1.300 cliënten tussen WMO-individueel en CIJ-indicatie en extramurale begeleiding.

Figuur 1 – Utrechters over hun buurt

Bron: Inwonersenquête 2012

Figuur 2 – Tevredenheid voorzieningen in de buurt, % (zeer) tevreden

Bron: Inwonersenquête

17 Gezondheid en Welbevinden

Het (persoonlijk) welbevinden van Utrechters houdt stand op een vrij stabiel en hoog niveau. Utrechters zijn daarnaast over het algemeen tevreden over de gezondheidsvoorzieningen in de stad. Op het gebied van de persoonlijke gezondheid van Utrechters is op dit moment slechts gedeeltelijk informatie beschikbaar, omdat resultaten van de tweejaarlijkse gezondheidspeiling in de Volksgezondheidsmonitor van 2014 beschikbaar komen. Nieuwe gegevens die wel beschikbaar zijn, laten zien dat de levensverwachting van Utrechters sterk verschilt tussen de Utrechtse wijken. Zo is in de wijk Overvecht de gemiddelde levensverwachting in goede ervaren gezondheid ruim twaalf jaar minder dan in de wijk Noordoost. Een probleem als overgewicht bij kinderen doet zich in de Utrechtse krachtwijken beduidend vaker voor dan in de andere wijken.

Indicatoren Gezondheid en Welbevinden

	2008	2010	2011	2012
Gemiddelde levensverwachting bij geboorte	79,6	-	-	-
% Utrechters met een goede ervaren gezondheid	86%	87%	-	**
Score persoonlijk welbevinden	7,8	7,6	7,7	7,7
% Utrechters met overgewicht (BMI 25-30)	28%	29%	-	**
% Utrechters dat lijdt aan obesitas (BMI > 30)	10%	10%	-	**
% Utrechters dat voldoende beweegt	62%	67%	-	**
% Utrechters dat voldoet aan ontbijtnorm	84%	86%	-	**
% Utrechters dat rookt	25%	23%	-	**
% Utrechters dat overmatig drinkt	13%	13%	-	**
% Utrechters met risico op stemmingsproblemen	44%	45%	-	**
Aantal misdrijven huiselijk geweld	557	784	728	696
Opgelegde tijdelijke huisverboden	40	50	48	62
Aantal huisuitzettingen	67	49	63	71

Bron: Inwonersenquête Onderzoek, GG&GD, politie | ** gegevens uit de gezondheidspeiling voor 2012 komen in februari 2014 beschikbaar in de Volksgezondheidsmonitor

Persoonlijk welbevinden Utrechters blijft stabiel

- De score van het persoonlijk welbevinden blijft vrij stabiel in de loop der jaren, ook ten tijde van de economische crisis. In 2012 is de score gelijk aan die van 2011. Persoonlijk welbevinden is een maat voor hoe tevreden Utrechters met hun leven zijn en hoe gelukkig zij zich voelen. Als we inzoomen op die onderdelen, dan zien we dat 82% van de Utrechters gelukkig is en 88% tevreden met zijn of haar leven. Beide percentages veranderen sinds 2006 nauwelijks.
- Nieuwe informatie over de gezondheidsbeleving komt begin 2014 beschikbaar. Uit de vorige

gezondheidspeiling blijkt dat een ruime meerderheid van de Utrechters zijn of haar gezondheid al goed ervaart (87%). Tweederde beweegt voldoende en 86% voldoet aan de ontbijtnorm. Maar ook één op de tien Utrechters lijdt aan obesitas en 13% drinkt overmatig.

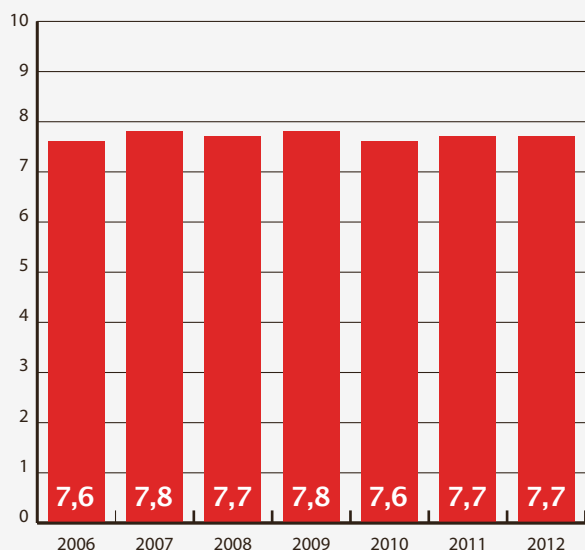
- Wat betreft het aantal misdrijven huiselijk geweld, zien we na een aantal jaren van toename, nu een lichte daling. In 2012 zijn er 696 misdrijven geregistreerd.
- Het aantal huisuitzettingen vertoont een stijgende lijn sinds 2010 en het aantal opgelegde tijdelijke huisverboden neemt toe.

- In het grootste deel van Utrecht lijdt 9% van de kinderen uit het basisonderwijs (schooljaar 2011-2012) aan overgewicht. In de krachtwijken ligt dit met 25% aanzienlijk hoger.
- Ruim driekwart van de Utrechters (78%) is tevreden over de gezondheidsvoorzieningen in de stad in het algemeen. Daarnaast zijn ruim vier op de vijf Utrechters (82%) tevreden over huisartsvoorzieningen en gezondheidscentra in de eigen buurt.

Grote verschillen in levensverwachting per wijk

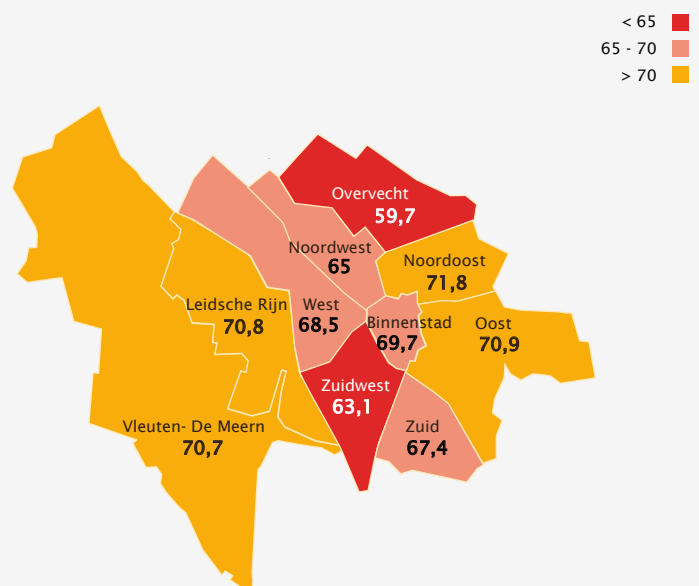
- Er blijken grote verschillen in levensverwachting tussen de verschillende wijken in Utrecht. De gemiddelde levensverwachting in Utrecht is 79,6 jaar. De levensverwachting in goede ervaren gezondheid is 67,3 jaar. In Noordoost leven inwoners gemiddeld 71,8 jaar met een goede ervaren gezondheid, in Overvecht is dit 59,7 jaar.
- Ook de verschillen in levensverwachting zonder chronische aandoeningen zijn groot als we naar de Utrechtse wijken kijken. In Oost is deze het gunstigst met 50,7 jaar en in Overvecht het meest ongunstig met 34,9 jaar.

Figuur 1 – Score persoonlijk welbevinden

Bron: Inwonersenquête

Figuur 2 – Levensverwachting in goede ervaren gezondheid

Utrecht gemiddeld 67,3

Bron: GG&GD

18 Veiligheid

Het terugdringen van de criminaliteit en het bevorderen van het gevoel van veiligheid vormen de hoofddoelstellingen van het Utrechtse veiligheidsbeleid. Binnen de aanpak wordt prioriteit gegeven aan jeugdoverlast en -criminaliteit, woninginbraak, autokraak, geweld en de georganiseerde criminaliteit. De totale geregistreerde criminaliteit laat al jaren lang een afname zien. Het afgelopen jaar vertoont ook een positieve ontwikkeling. Zowel het aantal woninginbraken, autokraken als het aantal geweldsdelicten is afgenomen. Deze gunstige ontwikkeling in de geregistreerde criminaliteit zien we niet terug in de veiligheidsbeleving. Zowel het onveiligheidsgevoel als de ervaren jongerenoverlast zijn in 2012 toegenomen.

Indicatoren Veiligheid

	2009	2010	2011	2012
totaal aantal misdrijven	36.081	33.582	32.155	30.111
aantal woninginbraken	2.507	2.794	2.700	2.445
aantal autokraken	8.213	7.177	6.041	5.627
aantal geweldsdelicten (exclusief huiselijk geweld)	2.883	2.566	2.574	2.346
% inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt	33%	27%	26%	31%
% inwoners dat zich vaak onveilig voelt	3,0%	3,1%	3,0%	3,2%
% inwoners dat vaak jongerenoverlast in de buurt ervaart	14%	19%	19%	21%

Bron: BPS/BVH Politie Midden Nederland; Inwonersenquête

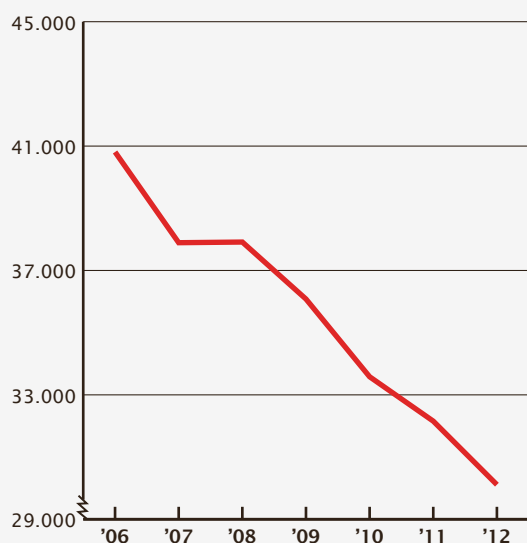
Geregistreerde criminaliteit verder afgenomen, onveiligheidsgevoelens stijgen

- De geregistreerde criminaliteit vertoont al tien jaar een dalende lijn. In 2012 is het totaal aantal misdrijven met 6% afgenomen ten opzichte van het jaar daarvoor.
- Het aantal woninginbraken is voor het tweede opeenvolgende jaar afgenomen. In 2012 was de afname 9% terwijl er in de regio juist sprake is van een stijgende trend.
- Ook het aantal autokraken laat al enkele jaren een daling zien. In 2012 zijn er 7% minder autokraken geregistreerd dan in 2011.
- Het aantal geweldsdelicten vertoont de afgelopen jaren een wat wisselend beeld, maar in 2012 is het geweld met 9% afgenomen.
- Hoewel in 2012 de ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit positief was, heeft de veiligheidsbeleving zich minder gunstig ontwikkeld: 31% van de inwoners voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt, tegenover 26% in 2011. Het aandeel inwoners dat zich vaak onveilig voelt is 3,2%.
- Het aandeel Utrechters dat vaak jongerenoverlast in de buurt ervaart is toegenomen van 19% in 2011 naar 21% in 2012.

Geluidsoverlast en vervuiling meest voorkomende jongerenoverlast

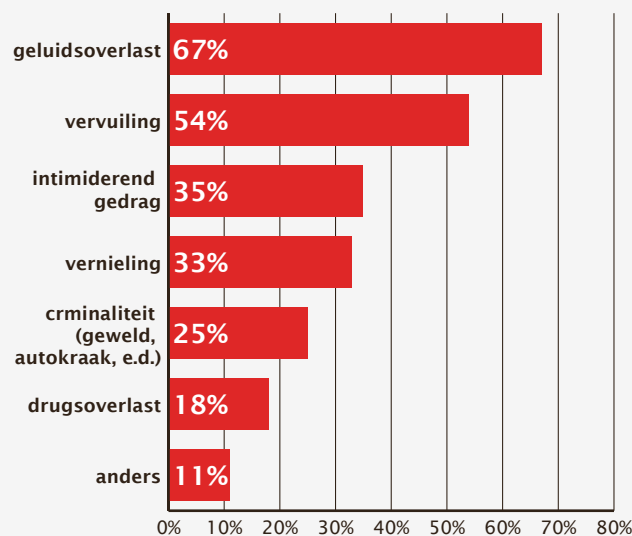
- Wanneer Utrechters jongerenoverlast ervaren, gaat het in veel gevallen om geluidsoverlast. Tweederde van de inwoners noemt dit. Ook vervuiling (54%), intimiderend gedrag (35%) en vernieling (33%) worden relatief veel genoemd.
- Volgens 11% van de inwoners is de jongerenoverlast in hun buurt de afgelopen 12 maanden erger geworden. Een iets groter aandeel (14%) is juist van mening dat de jongerenoverlast minder geworden is. Van de Utrechters ervaart 37% evenveel overlast van jongeren als het jaar ervoor.
- Het aandeel Utrechters dat zich onveilig voelt op plekken waar groepen jongeren rondhangen neemt toe. Zeven op de tien inwoners voelt zich wel eens of vaak onveilig op plekken met rondhangende jongeren. Andere plekken waar Utrechters zich wel eens onveilig voelen, zij het in mindere mate, zijn bij het treinstation (39%) en rondom uitgaansgelegenheden (36%).
- In mei 2012 telde Utrecht 40 problematische jeugdgroepen, waarvan 19 hinderlijke, 10 overlastgevende en 11 criminele groepen. In totaal gaat het om zo'n 625 jongeren.

Figuur 1 – Aantal misdrijven in Utrecht

Bron: Politie Midden-Nederland

Figuur 2 – Ervaren typen jongerenoverlast

Bron: Inwonersenquête

19 Cultuur

Utrecht wil een cultuurstad zijn met internationale allure. Het evenement de Vrede van Utrecht is één van de manieren waarop Utrecht dat wil uitstralen. Met een uitgebreid cultureel programma staat de stad in 2013 stil bij 300 jaar Vrede van Utrecht. De bekendheid van dit evenement onder inwoners is toegenomen.

In 2012 geven inwoners aan net zo vaak naar één of meerdere culturele activiteiten te zijn gegaan als het jaar ervoor. Maar uit de bezoekersaantallen van Utrechtse cultuurinstellingen komt een ander beeld naar voren. De Utrechtse musea in het Museumkwartier trekken gezamenlijk minder bezoekers. Hetzelfde zien we terug bij de Stadsschouwburg en Muziekcentrum Vredenburg.

Indicatoren Cultuur

	2009	2010	2011	2012
% cultuurbezoekers Utrechtse bevolking	87%	89%	86%	86%
% inwoners tevreden over cultuuraanbod stad	85%	80%	86%	80%
% inwoners tevreden over cultuuraanbod buurt	43%	44%	43%	43%
% inwoners kent Vrede van Utrecht 2013	21%	25%	27%	36%
% inwoners kent Utrecht Culturele Hoofdstad 2018	26%	27%	29%	58%
plaats op landelijke ranglijst cultuur	3	3	3	3
bezoek musea Museumkwartier	719.100	738.900	782.200	766.300
bezoek Stadsschouwburg	274.900	252.600	239.400	224.700
bezoek Muziekcentrum	162.000	187.500	184.400	174.900
bezoek Tivoli	269.700	291.800	307.300	315.900
bezoek Culturele Zondagen	210.000	172.600	176.100	154.800*

Bron: Inwonersenquête/bewonerspanel; Musea Utrecht; afd. Cultuur; Atlas voor Gemeenten | * In 2012 waren er minder Culturele Zondagen dan in 2011 (9 in 2011, 7 in 2012)

Cultuurdeelname Utrechtse gelijk, cultuurinstellingen trekken minder bezoekers

- Het aandeel cultuurbezoekers is niet verder gedaald. In 2012 heeft 86% van de Utrechtse bevolking in de afgelopen 12 maanden minimaal één culturele activiteit bezocht. De film en het museum zijn het meest populair.
- Na een periode van groei, is er bij de zeven musea in het Utrechtse Museumkwartier sprake van een daling

van 16.000 bezoekers (-2,0%). Het Spoorwegmuseum heeft daarentegen een succesvol jaar achter de rug. Landelijk gezien is het één van de musea die de bezoekersaantallen het meest ziet stijgen.

- De Stadsschouwburg (-6,1%) en het Muziekcentrum (-5,2%) hebben in 2012 minder bezoekers gehad dan het jaar ervoor. Tivoli trekt de afgelopen jaren steeds meer bezoekers.

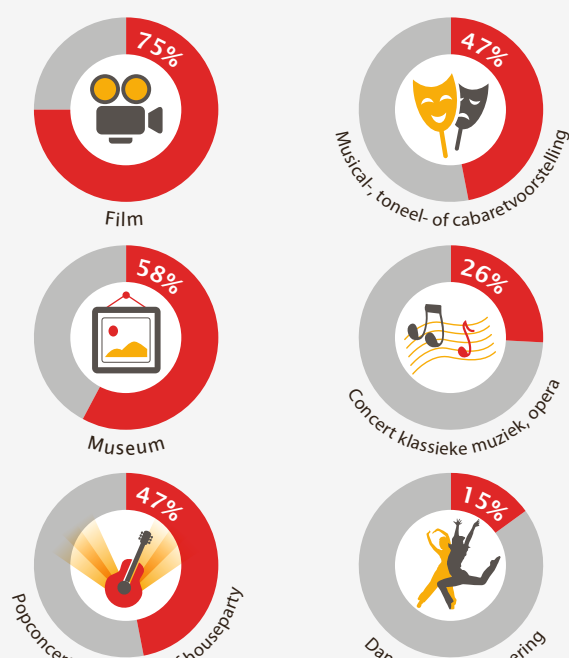
- Utrecht staat op de eerste plaats van de evenementen-index, een ranglijst die wordt bepaald door het aanbod, de uitgaven en bezoekersaantallen. Deze positie heeft de stad vooral te danken aan de organisatie van een groot aantal evenementen en bezoekers.
- Het Nederlands Filmfestival heeft, met 154.800 bezoekers, in 2012 minder bezoekers gehad (-8%) dan het jaar ervoor. Het Festival Oude Muziek blijft stabiel op ongeveer 48.000 bezoekers. Hoewel het totale bezoekersaantal aan de Culturele Zondagen is afgenomen, ligt het aantal bezoekers per Culturele Zondag wel hoger in 2012.
- Utrecht had de ambitie om in 2018 Culturele Hoofdstad van Europa te worden en de stad heeft hier actief campagne voor gevoerd. Eind 2012 is bekend geworden dat Utrecht niet doorgaat in deze competitie.
- In 2013 viert Utrecht 300 jaar Vrede van Utrecht met een uitgebreid cultureel programma. De bekendheid van dit evenement is in 2012 toegenomen (36% in 2012, 27% in 2011).

- Utrecht wil met zijn culturele aanbod een aantrekkelijke stad zijn voor zowel bewoners als bezoekers. Utrecht neemt na Amsterdam en Groningen de derde plaats in wat betreft omvang en diversiteit van het culturele aanbod. Deze positie is vergelijkbaar met vorig jaar. Ook de tevredenheid van Utrechters met het cultuuraanbod verandert niet.

Utrecht is een culturele stad met veel restaurants, kwaliteit restaurants blijft achter

- Vrijwel alle leden van het Utrechtse Bewonerspanel vinden Utrecht een historische stad en ongeveer vier op de vijf vindt de termen winkelstad, kennisstad en culturele stad opgaan voor Utrecht. Panelleden denken bij Utrecht als culturele stad naast de musea en festivals ook aan de Culturele Zondagen.
- Utrecht wil graag het imago uitdragen van stad van kennis en cultuur. Van de leden van het Utrechts Bewonerspanel weet 57% dat Utrecht dit imago wil uitdragen en de rest weet dit niet (43%).
- Vergeleken met de G50 heeft Utrecht een divers restaurantaanbod. Maar als het gaat om de kwaliteit van restaurants, scoort Utrecht beneden het gemiddelde (Atlas voor gemeenten, 2012).

Figuur 1 – Cultuurbezoek (aandeel Utrechters dat afgelopen 12 maanden naar activiteit is geweest)

Bron: Inwonersenquête 2012

Figuur 2 – Aantal bezoekers Utrechtse musea

Bron: Musea Utrecht

20 Sport

Zoveel mogelijk Utrechters aan het sporten en bewegen krijgen, is de ambitie van de gemeente. Door goede sportfaciliteiten aan te bieden en sportverenigingen te ondersteunen met de inzet van combinatiefunctionarissen, wil de gemeente dat er voor iedereen een goede basis aanwezig is om zijn of haar talenten op het gebied van sport te ontdekken en ontwikkelen.

De tevredenheid van Utrechters met de sportvoorzieningen in hun stad en buurt is in de afgelopen jaren toegenomen. Maar dit vertaalt zich niet in een hogere sportdeelname. Het aandeel Utrechters dat aangeeft minimaal maandelijks te sporten is niet veranderd ten opzichte van een jaar eerder. Onder 24 t/m 44-jarigen is er in een jaar tijd sprake van een daling van de sportdeelname.

Indicatoren Sport

	2009	2010	2011	2012
% actieve sporters (1x per maand of meer)	70%	68%	69%	68%
% actieve sporters 16 t/m 23 jaar	82%	77%	78%	79%
% actieve sporters 24 t/m 44 jaar	78%	76%	77%	74%
% actieve sporters 45 t/m 64 jaar	62%	60%	62%	63%
% actieve sporters 65+	38%	41%	43%	40%
% actieve niet-westerse allochtone vrouwelijke sporters	53%	52%	49%	47%
% inwoners dat tevreden is over de sportvoorzieningen in de buurt	51%	60%	61%	65%
% inwoners dat tevreden is over de sportvoorzieningen in de stad	69%	71%	70%	75%
aantal bezoekers Utrechtse zwembaden	731.000	724.000	629.000*	738.000
bezettingsgraad Utrechtse sporthallen (%)	59%	61%	60%	62%
bezettingsgraad Utrechtse buitenaccommodaties (%)	77%	77%	77%	78%

Bron: Inwonersenquête; afd. Sport | * door tijdelijke sluiting van De Kwakel en de Krommerijn is het bezoekersaantal in 2011 lager

Sportdeelname blijft grotendeels gelijk, tevredenheid met sportvoorzieningen neemt toe

- In 2012 geeft 68% van de Utrechters aan minimaal maandelijks aan sport te doen. Dit aandeel actieve sporters is nagenoeg niet veranderd.
- Over het algemeen geldt, dat hoe ouder mensen zijn, des te minder vaak ze actief aan sport doen. Voor 24 t/m 44 jarigen is de sportdeelname wel gedaald van

77% naar 74%. Hoewel er ook bij 65-plussers sprake lijkt te zijn van een daling van de sportdeelname, is dit geen significante verschuiving.

- Het aandeel niet-westerse allochtone vrouwelijke sporters is de afgelopen jaren steeds wat afgenomen, van 53% in 2009 naar 47% in 2012.
- In 2010 zagen we een duidelijke toename van de tevredenheid met de sportvoorzieningen in de buurt.

Na een redelijk constant jaar in 2011 is er in 2012 weer sprake van een stijging van 61% naar 65%. Deze positieve ontwikkeling zien we sterker bij actieve sporters, dan bij niet-sporters. Ook de tevredenheid met stedelijke sportvoorzieningen is het afgelopen jaar gestegen.

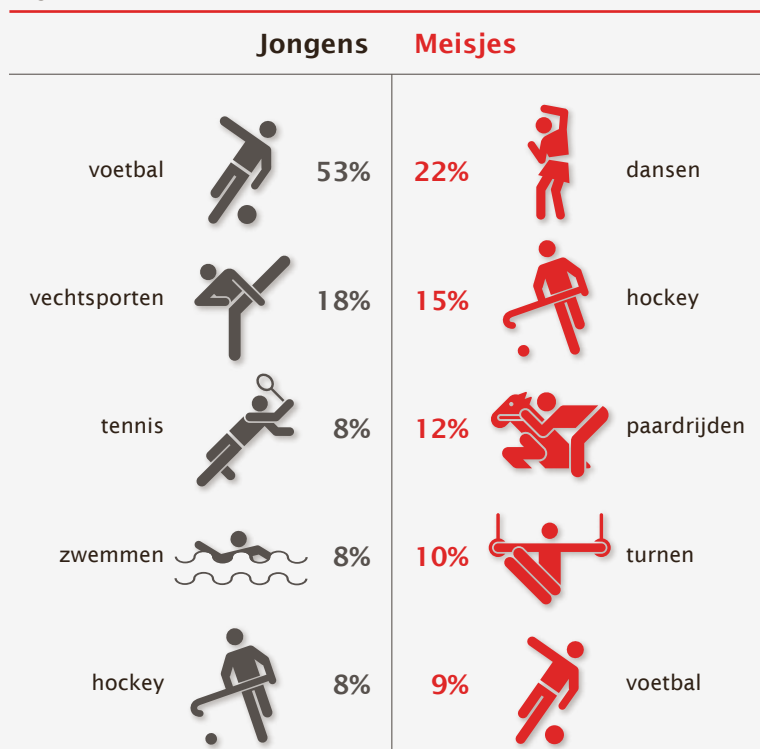
- De vier Utrechtse zwembaden Den Hommel, De Kwakel, Fletiomare en Krommerijn hebben in 2012 ongeveer 738.000 bezoekers gehad. Vergeleken met 2009 en 2010 is er sprake van een lichte toename (+1% tot +2%).

Ruime meerderheid leerlingen groep 7 en 8 sport, aandacht voor inactieve groepen

- Uit de Jeugdmonitor 2012 blijkt dat 82% van de Utrechtse leerlingen uit groep 7 en 8 lid is van een sportvereniging. Jongens zijn vaker lid van een sportvereniging en besteden ook meer tijd aan sporten. Bij jongens die lid zijn van een sportvereniging, staat voetbal (53%) op een duidelijke eerste plaats, met afstand gevolgd door vechtsporten (18%). Bij meisjes is er meer variatie in favoriete sport. Dansen (22%) en hockey (15%) zijn de populairste sporten onder meisjes die lid zijn van een sportvereniging.

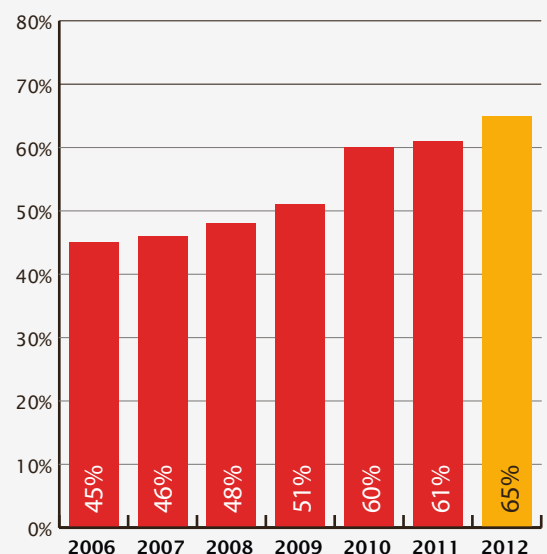
- In de zomer van 2013 vindt in Utrecht het internationale topsportevenement plaats, het European Youth Olympic Festival. Tijdens het EYOF strijden 2500 jonge atleten uit 49 Europese landen met elkaar om de prijzen in negen verschillende takken van sport.
- De gemeente Utrecht heeft voor de periode 2010-2014 budget ontvangen vanuit de impuls Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) om het aantal inactieve en weinig actieve Utrechters te verminderen. Uit de evaluatie blijkt dat met laagdrempelige activiteiten de doelgroepen met overgewicht en andere chronische aandoeningen worden bereikt. De evaluatie laat zien dat voorheen weinig actieve en inactieve Utrechters meer zijn gaan bewegen.

Figuur 1 – De vijf meest beoefende sporten door leerlingen in groep 7 en 8

Bron: GG&GD Utrecht, Jeugdmonitor 2012

Figuur 2 – Ontwikkeling tevredenheid sportvoorzieningen buurt

Bron: Inwonersenquête

Publicaties van Onderzoek

De afdeling Onderzoek verricht een scala aan onderzoeken, variërend van beleidsevaluaties, bevolkingspeilingen en monitoren tot pre-testen van gemeentelijke producten, groepsgesprekken en quickscans van literatuur. Inhoudelijk bestrijkt de afdeling een groot aantal terreinen van het gemeentelijke beleid, van economie en wonen tot leefbaarheid en veiligheid. Van onderwijs, vrije tijd en cultuur tot wijkgericht werken, zorg en welzijn. Onderstaand een selectie van de meest recente publicaties van Onderzoek. De meeste van onderstaande publicaties staan op internet: www.utrecht.nl/onderzoek.

Monitoring stad en wijken

- Utrecht Monitor 2013, mei 2013
- Wijkwijzer 2013, de tien Utrechtse wijken in cijfers, mei 2013
- Utrecht bij de hand/Utrecht city in brief, folder met kerngegevens over de gemeente Utrecht, juli 2012

Gemeentezaken, politiek en bestuur

- 1-meting wijkgericht werken, december 2012
- Tweede Kamer 2012, verkiezingsuitslagen Utrecht 12 september 2012, september 2012

Bevolking, wonen en bouwen

- Utrecht en hoogopgeleiden, binding van studenten hoger onderwijs aan de stad Utrecht, maart 2013
- Monitor Krachtwijken, meting 2012 (4), juli 2012
- Regionale woningmarktmonitor 2012, i.s.m. Bestuur Regio Utrecht, juli 2012
- Bevolkingsprognose 2012, juni 2012

Milieu en afval

- Pilot ondergrondse containers plastic afval, telefonische enquête onder inwoners van Langerak, juli 2012

Werk en inkomen

- Effectiviteitsmeting re-integratie 2012, resultaten van gestarte voorzieningen (2007 t/m 2011) en het inburgeringsprogramma (2010 t/m 2011), december 2012
- Vier weken zoektermijn Wet werk en Bijstand, een beeld van de gevolgen na invoering, oktober 2012
- Klanttevredenheid Werk en Inkomen 2012, oktober 2012

Zorg en welzijn

- Transitie jeugdzorg, tussenevaluatie pilot Buurtteams Jeugd en Gezin Ondiep en Overvecht, januari 2013
- Meedoen naar Vermogen, tussenevaluatie pilot Buurtteams Krachtig Ondiep en Krachtig Overvecht-Zuid, december 2012
- WWZ monitor Utrecht 2012, passend wonen, ambulante zorg en welzijn, oktober 2012

Economie en bedrijf

- Thermometer economische crisis 10, mei 2013
- Vastgoedmonitor Utrecht 2012, februari 2013
- Thermometer economische crisis 9, oktober 2012
- Rapportage 5-meting Stationsgebied, oktober 2012

Openbare orde en veiligheid

- Overlast in de Breedstraatbuurt, 2-meting 2012, november 2012
- Notitie Politie keurmerk Veilig Wonen in Utrecht, september 2012

Bewonerspanel Utrecht

- Peiling november 2012: imago van Utrecht, culturele hoofdstad, programmabegroting
- Peiling september 2012: jongerenoverlast, autodelen, luchtkwaliteit, Utrechts logo
- Peiling maart 2012: sociale huurwoningen en jongerenoverlast
- Peiling januari 2012: wijkambities, Culturele en sportvoorzieningen, economische crisis

Colofon

Uitgave

Onderzoek
Interne Bedrijven
Gemeente Utrecht
Postbus 16 200
3500 CE Utrecht
030-286 13 50
onderzoek@utrecht.nl
www.utrecht.nl/onderzoek

informatie

Robin Tromp
030 - 286 1337

rapportage

Robin Tromp
Geisje Hoetjes
Rob Paridaen
Anne Slob
Hanneke Polman
Hans van Hastenberg
Martine van Engen
Linda Scheelbeek
Ingrid van Lieshout

opmaak

Ontwerpwerk

foto's

Sietse Brouwer

drukwerk

Ricoh-Zalsman, Zwolle

Bronvermelding

Het overnemen van gegevens uit
deze publicatie is toegestaan met
de bronvermelding:
Onderzoek, gemeente Utrecht

mei 2013

Afdeling Onderzoek

Actuele inzichten, betrouwbare cijfers, de tendensen juist geïnterpreteerd.
De afdeling Onderzoek van de gemeente Utrecht ondersteunt gemeentebestuur en beleidsmakers met onderzoek, statistiek en advies. Zo maken we bij Onderzoek werk van een beter Utrecht.

Meer weten

www.[utrecht.nl/onderzoek](http://www.utrecht.nl/onderzoek)

E-mail onderzoek@utrecht.nl

Twitter [@onderzoek030](https://twitter.com/onderzoek030)

Telefoon 030 – 286 1350

Bezoekadres Vinkenburgstraat 26 (Neudeflat)